ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

13. 4. 1984. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLV • 25 ДИН

БРОЈ 1685

ГОСПОДИН ВАГОН ЛИ

Веровали или не!

енглескиња
МЕЈ ЊУМЕН
КРХКА ЖЕНА-ТЕШКА 48 КИЛОГРАМА, САМА ЈЕ ПОДИГЛА АУТОМОБИЛ ТЕЖАК ОКО 900.000 КИЛОГРАМА ПОД КОЈИМ ЈЕ БИО ПРИКЛЕШТЕН ЊЕН СИН.

ЖЕНЕ ИЗ ПЛЕМЕНА БАНЏАРА
У ИНДИЈИ, НА ДАН УДАЈЕ ПРВО СУЗАМА ОПЛАКУЈУ ОДЛАЗАК ИЗ РОДИТЕЉСКОГ ДОМА, А ОНДА СЕ ПОПНУ НА ЛЕЂА КРАВЕ И ПЕВАЈУ.

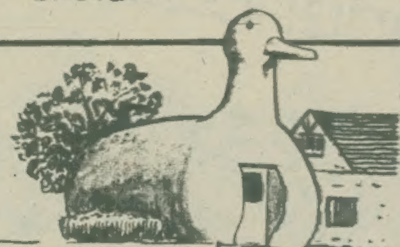
МОДЕРНА НОЈЕВА БАРКА
ЏОН РОЕЛВЕЛД ИЗ ЕРБИКА У ХОЛАНДИЈИ САКУПИО ЈЕ И ПРЕПАРИРАО 250000 РАЗНИХ ЖИВОТИЊА ЈЕР ЈЕ ВЕРОВАО ДА ЋЕ ЈУНА 1983. ДОЋИ ДО ВЕЛИКИХ ПОПЛАВА НА ЗЕМЉИ, ПА ЈЕ ЗАТО ЖЕЛЕО ДА САЧУВА ПО ДВЕ ЖИВОТИЊЕ ОД СВАКЕ ВРСТЕ.

питома јабука

ПОТИЧЕ ИЗ СЕВЕРОЗАПАДНЕ АЗИЈЕ, А ДАНАС ПОСТОЈИ ПРЕКО 10000 ВРСТА ОВЕ ВОЋКЕ.

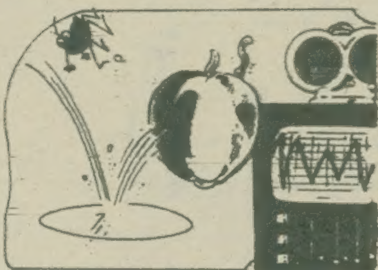
ГЉИВЕ
AMANITA VERNA I AMANITA VIROSA СПАДАЈУ У НАЈОТРОВНИЈЕ ВРСТЕ.

ВЕЛИКА ПАТКА
ИЗРАЂЕНА У РИВЕРХЕДУ НА ЛОНГ АЈЛЕНДУ (САД) ПОВОДОМ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ ЛОКАЛНЕ ФАРМЕ ЗА УЗГОЈ ПАТАКА СЛУЖИ И КАО РЕСТОРАН.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ● ● ●

● ● ● да би приликом селекције и паковања воћа и поврћа избегли оштећења која изазивају труљење, Американци су конструисали уређај са електронским сензорима чија је улога да алармирају неправилно руковање. Ако

са машином за паковање нешто није у реду, сензори на сваки удар и огреботину реагују тако што укључују алармни уређај који почиње да завија. Убудуће ће се примењивати и приликом селекције јаја.

● ● ● историчари који се баве проучавањем легенде о краљу Артуру и његовим витезовима „Округлог стола" изгледа да су пронашли доказе његовог постојања. Открили су утврђење у Сомерсету (Велика Британија) за које тврде да је подигнуто у 5. или 6. веку, управо у време када је по предању живео овај легендарни британски краљ.

● ● ● кинески археолози недавно су завршили ископавање пећине за коју је процењено да је стара око 10 000 година. У њој је пронађено девет хиљада различитих предмета од кости и камена као и трагови ватре и још 46 фосила разних животињских врста. На основу свега тога закључено је да је у пећини живео палеолитски човек.

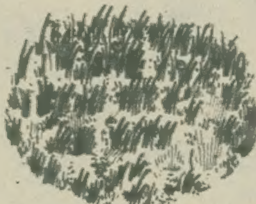

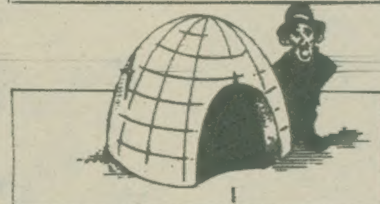
● ● ● тек пре извесног времена полиција је у белгијском граду Кноке открила да је продавац Андре Мелин згрнуо читаво богатство продајући лаковерним туристима лажне бисере у оригиналним шкољкама.

● ● ● рагби је једини спорт на свету који на делу опреме обавезно мора да има и упозорење. Односи се на шлем, а гласи овако: „Овим немојте да ударате противничког играча јер је то повреда правила игре, а може да изазове парализу или смрт играча!"

● ● ● трава више неће бити само зелена. Ботаничари института из Лос Анђелеса, у Калифорнији, успели су да добију врсте које су пурпурноцрвене, розе, плаве, жуте, па чак и штрафтасте. Најлепша је, кажу, врста Melica nutens која је зелена са пурпурноцрвеним врховима који подсећају на цветове.

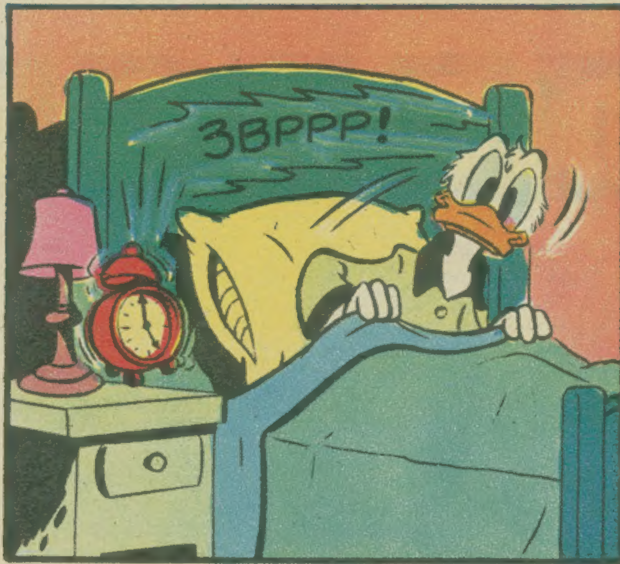

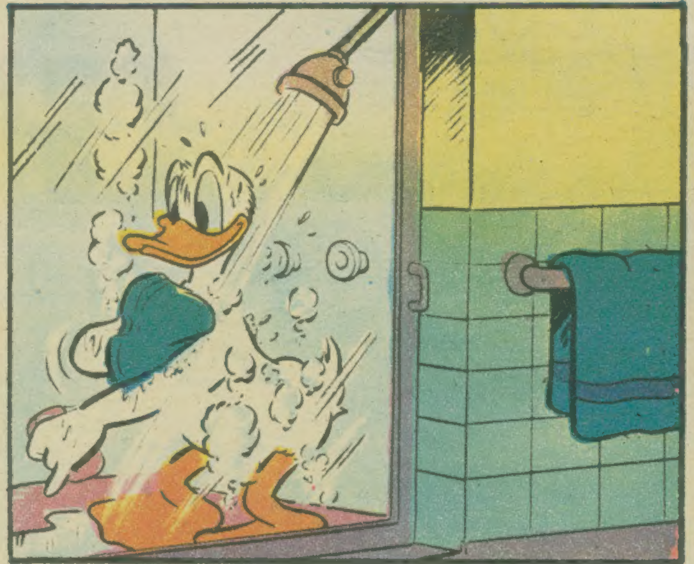

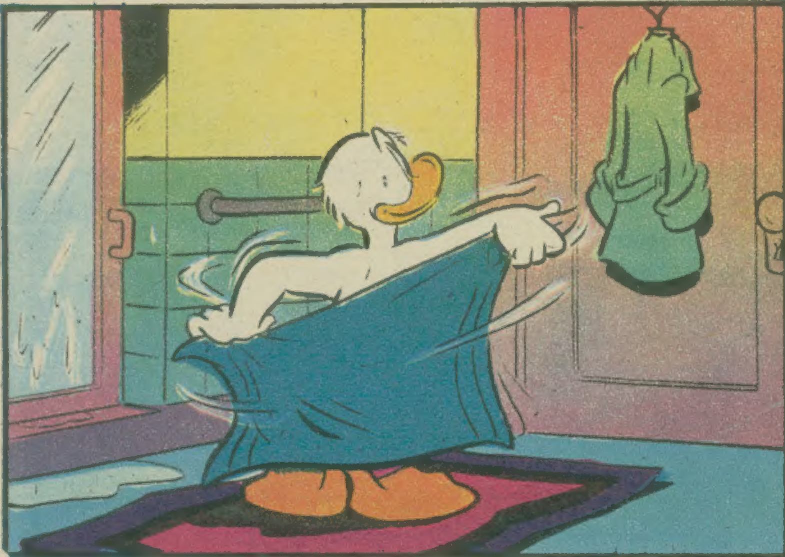
● ● ● у главном граду Чилеа отворен је хотел назван Валдевија са 55 соба које су тако украшене и намештене да једна личи на свемирски брод, друга на подморницу, трећа је уређена у арапском, кинеском, јапанском или грчком стилу итд. Ускоро ће, кажу, имати и собу која ће бити прави правцати ескимски игло.

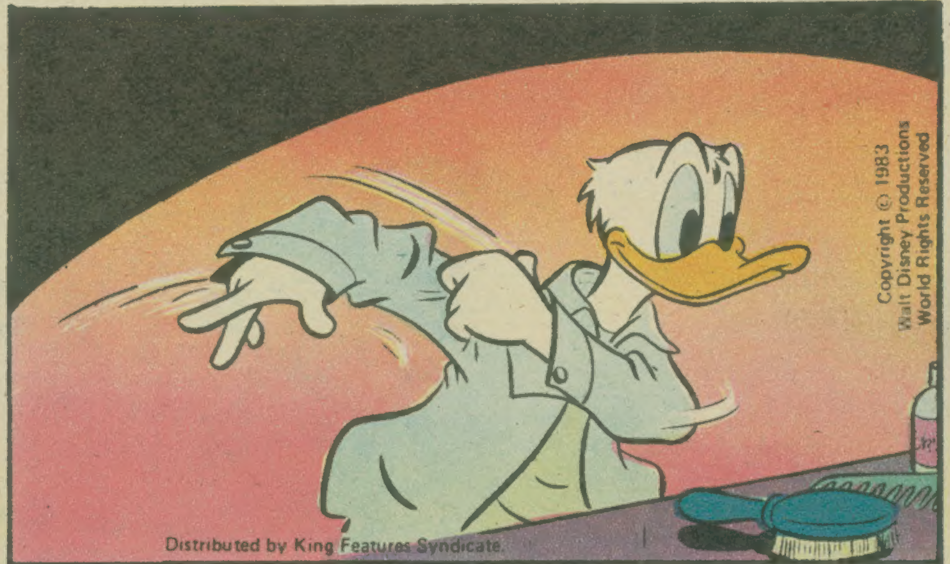
Walt Disney

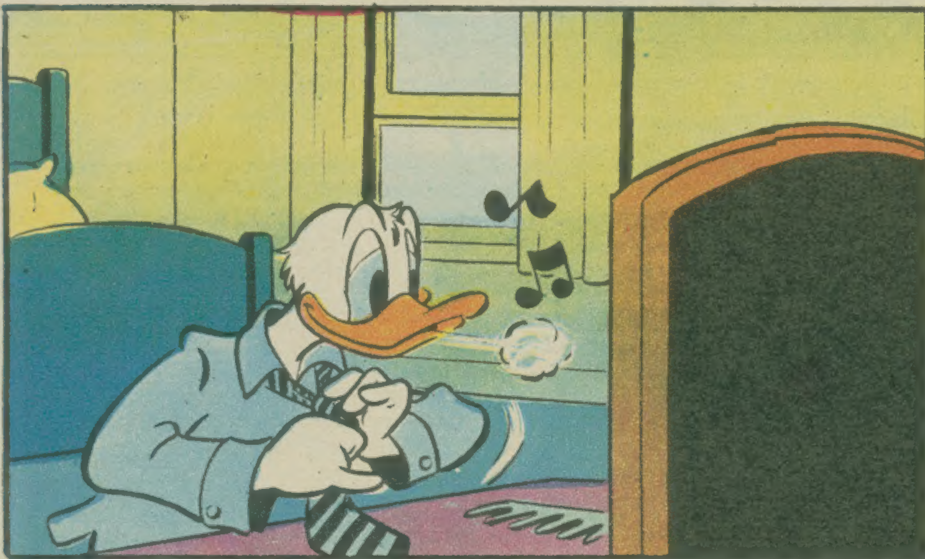
ПАЈА ПАТАК

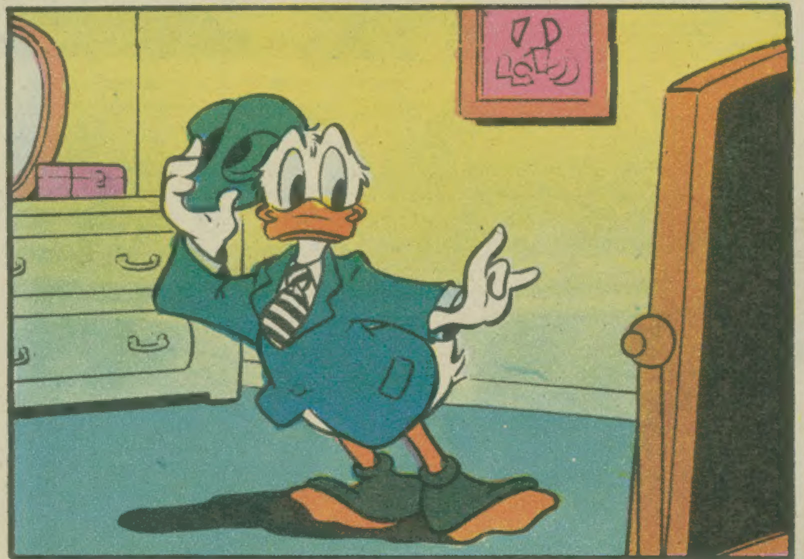

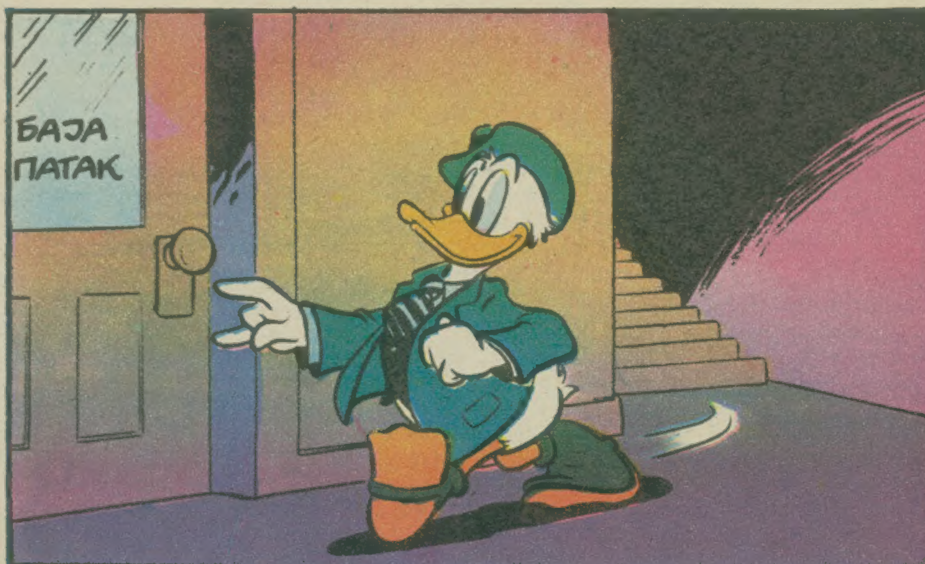

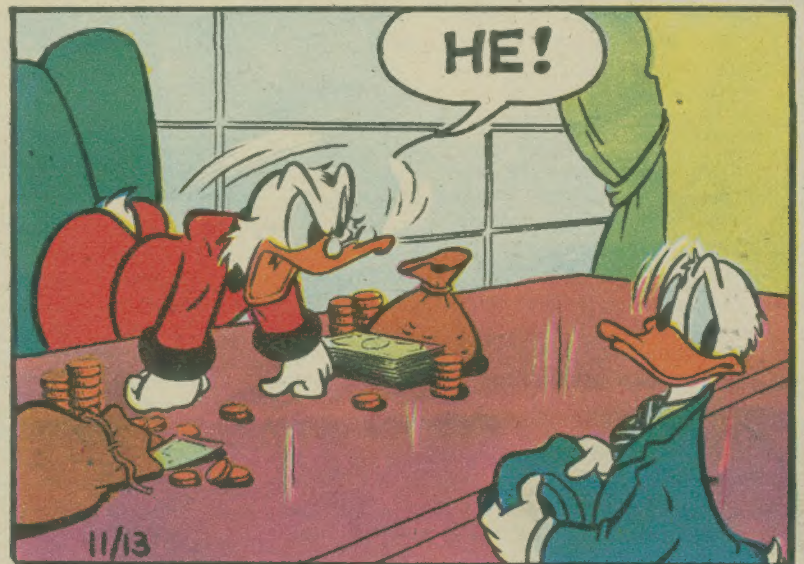

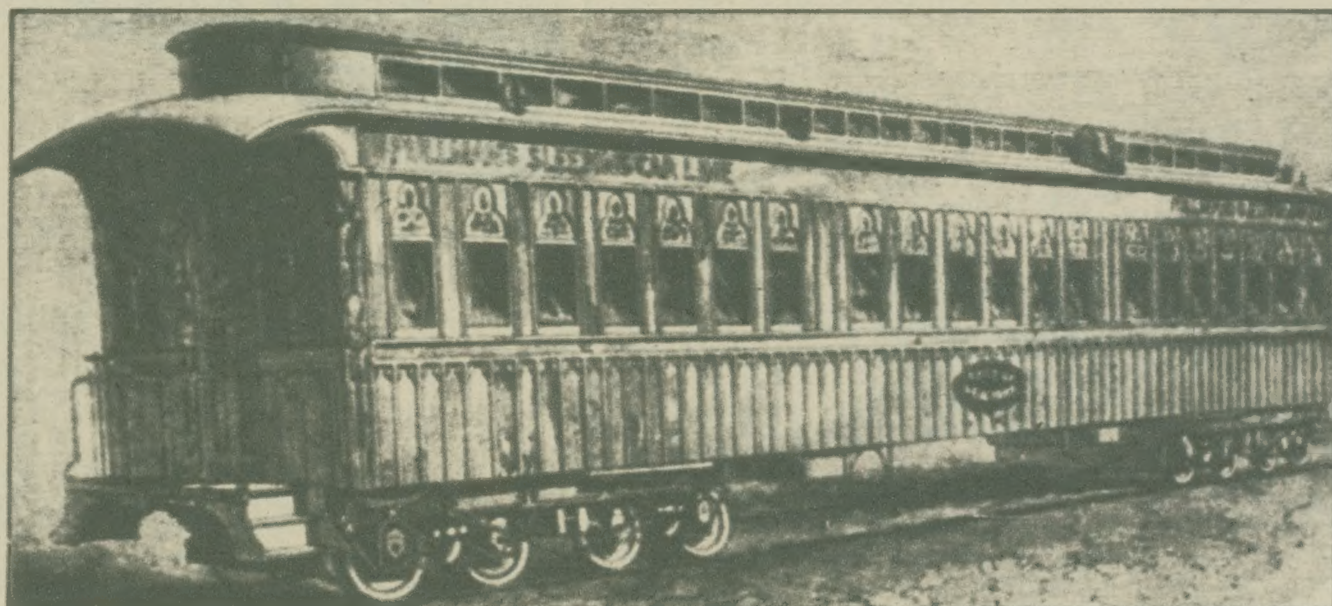

ГОСПОДИН

ДА СЕ ЏОРЏ МОРТИМЕР ПУЛМАН ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНОГ ОД ДАНОНОЋНИХ ТРУЦКАЊА ОД ЧИКАГА ДО ЊУЈОРКА НИЈЕ УПИТАО ЗБОГ ЧЕГА БИ ЖУЉАО ЗАДЊИЦУ НА ДРВЕНОЈ КЛУПИ, ЉУДИ БИ СИГУРНО ЈОШ ДУГО ИЗ ВОЗОВА ИЗЛАЗИЛИ У ОШАМУЋЕНОМ СТАЊУ, УКОЧЕНИ, ГЛАДНИ, ЖЕДНИ, ЦРНИ ОД ГАРА И НОЋЕЊА НА ПОДУ. ОВАКО, НАСТАЛА СУ ПУЛМАН СПАВАЋА КОЛА И РЕСТОРАНИ.

Прва Пулманова кола за спавање названа „Пионир". Занимљиво је да у неким западноевропским земљама, на пример у Италији и Шпанији, удобне аутобусе називају пулман.

У јеку беспоштедне борбе између америчког краља челика Ендрјуа Карнегија и Џорџа Мортимера Пулмана за превласт у производњи спаваћих кола, и Карнегијева и Пулманова компанија чиниле су све могуће како би добиле поруџбину за опрему трансконтиненталне железнице између Атлантика и Тихог океана. У тој бици на живот и смрт компаније су једна другој обарале цене и тако саме себи одузимале прилику за огромну зараду.

Љути противници Карнеги и Пулман истовремено су похитали у Њујорк на преговоре са Управним одбором трансконтиненталне пруге. Једне вечери случајно су се срели и Карнеги, рођени дипломата, први је пришао натмуреном Пулману и рекао му:

– Добро вече, веома ми је драго што вас видим господине Пулмане. Не чини ли вам се да нас двојица од себе правимо будале?

– Шта изволевате тиме рећи? – набустио ће Пулман.

Тада му је Карнеги, с најпријатељскијим осмехом на лицу, изложио како мисли да би за обојицу било пробитачније када би заједнички преузели посао и почели да сарађују уместо да један другом копају јаму.

Пулман га је пажљиво саслушао, али није показао много одушевљења за Карнегијев предлог. Најзад га је ипак упитао:

– А како бисте назвали заједничку компанију?

– Па то је бар јасно: „Компанија салонских вагона Пулман". Они су, на крају крајева, ваше дело и то нико не може да оспори!

Пулманово лице засијало је од задовољства и одмах је позвао Карнегија у свој апартман да се о свему потанко договаре. Разговор је уродио плодом, а од новоосноване компаније обојица су зарадили велике суме новца, што је Карнегију било најважније, а Пулманов примат и сујета такође су задовољени а име овековечено.

Чикаго – одскочна даска

Пулман је одавно постао заједничка именица али ретко ко, улазећи у кола за спавање или ручавање, а и једна и друга се на многим светским језицима називају пулман, помисли на човека који их је замислио, увео у употребу и уопште први почео да се речју и делом залаже за удобан, модеран и безбедан саобраћај.

Животни пут Џорџа Мортимера Пулмана (1831 – 1897) пример је како природна интелигенција плус пословни таленат могу да надокнаде па чак и превазиђу школску диплому и проналазачку генијалност. Сам Пулман у ствари никада ништа није измислио, али је умео да привуче изумитеље да раде за њега. Осим тога, он је знао како да туђе изуме реализује и наметне тржишту. Мора се, ипак, рећи да, као и већина крупних пословних људи, често није бирао средства у борби за опстанак и богаћење.

Пулман, који је на крају пословне каријере поседовао капитал од тадашњих фантастичних тридесетак милиона долара и на десетине патената за нове изуме, родио се 1831. године у Бронксу, предграђу Њујорка, као последњи од десет синова више него скромног механичара.

Школа му је брзо досадила, између осталог и зато што у њој није видео за себе никакву светлу будућност. Једно време радио је као столар, а онда је и од заната дигао руке и 1858. прешао у Чикаго. Ту му се указала прва права животна шанса.

Како је био одличан организатор чим је стигао у Чикаго, чврсто решен да се што пре обогати, непогрешивим инстинктом окупио је око себе младе веома талентоване људе и проналазаче којима је недостајало баш оно чега је он имао напретек – продорности. Тако је био потпуно спреман да наступи чим се указала прва прилика и то крупна, достојна Пулманових амбиција.

Америчка влада расписала је конкурс тражећи најбољи план за подизање нивоа улица Чикага које су биле саграђене сувише ниско у односу на водену површину језера Мичиген што је доводило до редовних обилних поплава. Пулман је сместа активирао своју групу „мозгова", његов пројекат оцењен је као најефикаснији и припао му је посао.

Млади Пулман није био неко ко би дозволио да му тако крупан залогај не послужи као одскочна даска. Његов тим младих генијалаца дао је све од себе, улице Чикага су подигнуте до безбедне висине а са њима и добар део зграда на велико задовољство градских отаца. Пулман се прочуо у Америци као човек коме полази за руком и немогуће.

Није било ни клозета

Путујући често возом између Чикага и Њујорка Пулман је дошао на идеју која ће му донети огромно богатство и бесмртност. У то време вагони су били крајње примитивни и неудобни што је у Америци представљало прави проблем и силно мучење за путнике с обзиром на огромна пространства континента и велике удаљености између главних градова појединих држава.

Дању је некако и ишло, мада без хране и клозета али су зато несрећни путници главни цех плаћали ноћу. Ако није било гужве, могли су да бирају хоће ли се испружити по прљавом поду или склупчати на тврдој дрвеној клупи и тако куњати до зоре. Из возова су после вишедневног труцкања и ломатања, излазили укочени, гладни и жедни, црни од гарежи и прљавштине и прозебли од промаје.

За време једног таквог путовања које му је нарочито тешко пало Пулман је обећао себи да ће, чим заврши послове око подизања нивоа Чикага, направити револуцију у путничком саобраћају. Гледајући одсутно кроз прозор, замишљао је удобне луксузне вагоне опремљене правим креветима с постељином, диванима за нормално седење, сточићима, купатилима и тоалетима. Како је био гладан, предвидео је и велики вагон-ресторан снабдевен свим и свачим.

Истини за вољу Пулманова идеја није била уопште нова – неколико година раније нешто слично покушао је да уведе извесни Теодор Вудраф, али је убрзо банкротирао. Пулмана та појединост није забринула и сав новац који је зарадио у Чикагу уложио је у прављење путничких вагона којима су на комфору могли да позавиде и хотели са пет звездица.

Последње путовање председника Линколна

У почетку је изгледало да ће Пулманове вагоне задесити иста судбина као и Вудрафове – конзервативна Америка их једноставно није прихватала.

ВАГОН-ЛИ

Џорџ Мортимер Пулман. Његовим именом звао се град, данас део Чикага, саграђен за „Пулманову вагонску компанију" и њене раднике. У Пулману је 1894. избио један од најжешћих радничких штрајкова које памти америчка историја.

За релативно скромну цену од два долара по особи путници су, осим удобних кревета, добијали укусну храну у луксузном вагон-ресторану. Купатило, уз то још раскошно, први пут у историји постало је саставни део вагона.

Унутрашњост спаваћих кола. У Америци су и првих неколико деценија 20. века вагони за спавање били овакви, са завесама, а тек касније су кревети смештени у засебне купее.

Али, Пулман је био и дете среће. Године 1865, убрзо након оснивања „Компаније Пулманових вагона", одиграо се догађај који је бацио у очајање читаву Америку, али је Пулману обезбедио сјајну будућност.

Четрнаестог априла увече те године у једном позоришту у Вашингтону извршен је атентат на америчког председника Абрахама Линколна. Председник је подлегао и требало је хитно организовати превоз његових посмртних остатака до Илиноиса. Не часећи часа Пулман је пребацио у Вашингтон своје луксузне вагоне и ставио их на располагање бесплатно. Увек скромни Линколн отишао је на своје последње путовање раскошним транспортом, а Пулман и његови вагони нашли су се тим тужним поводом на првим новинским странама широм континента.

Да би му захвалила на „племенитом и спонтаном" гесту – и не слутећи колико је био срачунат – америчка влада издала је Пулману дозволу да своја спаваћа кола и вагон-ресторане укључи у композиције које су саобраћале на линији Њујорк – Чикаго. То је значило пробити се!

Својим вагонима Пулман је веома домишљато, али и крајње неукусно, дао име „президент" (председник). Путници су их заузели на јуриш просто не верујући да у возу, најзад, могу и да спавају и да једу и то за умерену цену од два долара по особи.

За новинаре бесплатно

Али, пред Пулманом су се налазиле још две препреке. Прву је представљао несрећни Теодор Вудраф који је тражио надокнаду за свој изум у чему је, уосталом, био савршено у праву. Друга, тежа, била је штампа која је од самог почетка испољавала отворено непријатељство према Пулману и његовим колима, претерано нацифраним и луксузним да, према општем мишљењу, писале су новине, „вређају достојанство и добар укус једноставног и спартански настројеног америчког народа".

Обе препреке биле су ситница за некога ко је у џепу имао владину дозволу за саобраћај, путника далеко више него што су вагони могли да приме и, уз то, недостатак нечега што се зове морал и фер-плеј.

Да би се ратосиљао Вудрафа Пулман је ангажовао најбоље адвокате. Током дугог судског процеса ови су Вудрафа тако спетљали разним смицалицама да је он, потпуно финансијски упропашћен, на крају био принуђен да одустане од истеривања правде.

Са штампом је Пулман поступио сасвим другачије и оно што је урадио да би је придобио може слободно да се сврста међу претече модерних рекламних техника двадесетог века. Све своје најоштрије критичаре Пулман је позвао да, заједно са породицама, буду његови гости на путу из Чикага у Њујорк и назад. У луксузним вагонима новинари и њихови мили и драги обасути су пажњом као и најпробранијим јелима и најфинијим винима. После ове новинарске железничке „туре" запажено је да је америчка штампа битно променила тон у односу на господина Џорџа Мортимера Пулмана.

* * *

Не може се порећи да је Пулман задужио човечанство, бар што се железничког саобраћаја тиче. Значајно је да се он није задовољио само комфором и унутрашњом декорацијом вагона. Чим се пробио, почео је да ради и на безбедности и вагони који су излазили из фабрика његове компаније имали су јаке и сигурне кочнице и систем вешања. Између вагона, први пут у историји, постављен је пролаз на „мех" какав се још и данас употребљава. Дотад су се вагони завршавали малим „балконом" са степеницама са стране и путници су, да би прешли из једних у друга кола морали да изводе вратоломне скокове.

Ни овај проналазак, као ни остали патентирани на његово име, није се родио у Пулмановој глави: реализован је по идеји неког од сарадника коме је било суђено да остане анониман.

Б. Дожић

И ЈОРГАН, И ШПАЈЗ И РАДИО-СТАНИЦА

У ОМИЉЕНОЈ ДЕЧЈОЈ ПРИЧИ О МЕДВЕДИЋУ ВИНИ-ПУУ ЊЕГОВ ПРИЈАТЕЉ, МАГАРЕНЦЕ ИА-ИА, ИЗГУБИЛО ЈЕ РЕП АЛИ ДУГО ТО НИЈЕ НИ ПРИМЕТИЛО. ТАКО ЈЕ, МЕЂУТИМ, САМО У ПРИЧИ. У ЖИВОТУ САМО МАЛО ЖИВОТИЊА МОЖЕ ДА ОПСТАНЕ БЕЗ РЕПА.

Говорећи језиком науке, реп испуњава следеће функције: механичку, физиолошку и комуникациону.

Механичка функција репа састоји се у томе што се тај орган често користи као ослонац при трчању, скакању, ходу, као крма при пливању, лету, као допунска „рука" при пузању. Због тога реп често називају „петим удом". У југоисточној Азији, екваторијалној и јужној Африци живе представници реда панголина, гуштера. Цело тело ових животиња покривено је рожнатим крљуштима као оклопом. Због тих крљушти ове животиње веома личе на огромну, репату јелову шишарку. Панголини се хране мравима и термитима. Често се може видети оваква слика: гуштер који живи на дрвету виси на дебелој грани, држећи се за њу својим мишићавим репом, док предњим шапама с дугачким повијеним канџама разара термитњак и слади се укусним пленом. Панголини који живе на тлу такође разгрћу мравињаке предњим шапама, и то стојећи на задњим и опирући се на реп.

Спасавај се како знаш

Још су разноврсније физиолошке функције репа. Многе животиње имају задивљујућу способност да у циљу самозаштите одбаце свој реп. То је такозвана аутотомија. Вероватно је свако од вас доживео да ухвати за реп гуштера који се греје на сунцу. Бежећи гуштер оставља део свог репа у руци ловца и спасава главу бекством. Аутотомија је једна од најсигурнијих могућности да гуштер умакне непријатељу. Механизам те појаве је следећи: мишићи ухваћеног репа веома се згрче и реп се прекида тамо где код једног од репних пршљенова постоји „слабо место". Сличну особину имају и неки сисари. Шумски миш, на пример, спасавајући се, изгуби не читав реп већ само кожу са самог његовог врха: мишић извлачи последње репне пршљенове из кожне „футроле" као што ми извлачимо прсте из рукавице. Научници су утврдили да готово половина шумских мишева бежећи од непосредне опасности спасава главу остављајући у канџама непријатеља кожицу с врха свог репа. Афрички глодари пухачи звани графиуруси, који имају сиво крзно најлепших нијанси, спасавајући живот одбацују један по један део репа. Наиме, у репу тих зверчица има много „слабих места" распоређених на по осам милиметара један од другога и пухач може да се спасава од својих непријатеља губећи сваки пут по комадић репа.

Нико ми не може ништа

И ево још једне важне улоге репа. Савивши се у клупко и покривши се својим чупавим репом, као топлим јорганом, спава веверица. Таква поза веома је честа код многих животиња. Растресито крзно на репу сигурна је заштита животиња од хладноће. А сад покушајте да замислите једну за нас необичну животињу – мравоједа. Главна спољашња одлика мравоједа јесте његов огроман чупав реп којим се служи као перином. Кад мравојед зажели да мало одрема, он распростире свој реп и леже на њега. Згодно је, зар не, имати увек са собом тако меку и угодну постељу. Али животиња се не завија у свој реп само да би јој било топло. Таква поза често служи за одбрану од непријатеља. Сетите се панголина! Дуж његовог репа протеже се јак рожнати гребен. Завивши се у реп, животиња се осећа потпу-

но безбедна: оклопљено савијено тело не могу да отворе чак ни два јака мушкарца.

Неке животиње користе свој реп и као „шпајз". Ту способност имају, на пример, пацовски лемури, зверчице које живе на Мадагаскару. За време кишних за њих повољних периода лемури накупе у основи репа знатну залиху масти. За време суше лемури спавају савијени у клупко, и то у дупљама дрвећа или гнездима начињеним од траве и лишћа. За време сна троше накупљену маст, а њихови репови постепено постају све тањи.

Прекини ватру!

А сад о најзанимљивијој улози репова, о комуницирању, то јест на који начин реп учествује у споразумевању између животиња и животиња и човека. Долазите, на пример, кући и ваш пас вас дочекује узбуђеним лајањем, веселим махањем репа. Није тешко погодити да вам се радује. Реп показује расположење не само код паса већ и код вукова. У узајамним сусретима те животиње по положају и покретима репа могу да дознају много о својим сродницима у чопору.

Недавно су научници успели да растумаче сигнале које помоћу репа дају својим сродницима мале америчке зверке – калифорнијске веверице. Овим малим глодарима змије представљају велику и сталну опасност. Ипак, при појави змије веверице се не дају у бекство већ, напротив, настоје да јој се све заједно што више приближе јер је опасност за усамљену животињицу увек много већа но за читаву групу која „наступа" на змију и тиме је тера да прекине свој лов. Да би усагласиле своје поступке, калифорнијске веверице дају сигнале – репом. Почетак општег напада на змију сигнализирају с три замаха свог беличастог репа, продужетак напада – са два замаха, а за прекид „ватре" довољан је један замах. Поред тога, према начину махања репом веверице откривају која је врста змије у питању: угледавши змију звечарку (најопаснију змију по веверице), зверчица ће у просеку да замахне више пута и што је растојање између ње и змије мање, број замаха бива све већи. Значи, помоћу „репне сигнализације" веверице сазнају од својих сродница о врсти, размерама, правцу напада и растојању од нападача, то јест о степену опасности, па према томе усклађују своје борбено наступање.

Замахе свог чупавог репа користе за међусобно споразумевање и неки лемури, само они видним сигналима додају и сигнале мирисом, односно задахом: кад замахне репом лемур његовим врхом протаре жлезду која излучује неку мирисну материју, па онда тако намирисаним репом поново размахује по ваздуху. Код многих сисара такве жлезде налазе се на унутрашњој страни репа.

Познато је да помоћу овакви жлезда јелени могу да опомену једни друге на опасност ширећи такозвани „мирис узбуне". Кад примети опасност, јелен подиже реп увис откривајући многобројне канале репне жлезде и светлу мрљу испод репа – „огледало". Узбуна! И читаво стадо даје се у бекство.

Кад вам нилски коњ окрене леђа...

Помоћу репне жлезде многе животиње „обележавају" своју територију. Међутим, територија се може обележити и без ње, али опет помоћу репа. Замислите да сте у зоолошком врту и да сте решили да изблиза погледате нилског коња који лежи у води. Он се лењо диже и посматра вас својим ситним, прасећим очима а затим, потпуно заборавивши на пристојност, окреће вам позамашну позадину и диже свој на први поглед потпуно безопасан, репић. Будите опрезни и удаљите се што пре и што даље! Нилски коњ, значи то, одлучио је да вам покаже ко је једини господар на територији коју сматра својом: још тренутак само и његов репић почеће да се врти бесном брзином, а на све стране полетеће комадићи његове балеге.

Као што видите, приче о реповима могу да буду сасвим неочекиване. А ми смо вам испричали само неке од њих.

К. В.

ЧИЈЕ ЈЕ ОВО ДЕЛО?

У Риплијевим издањима ово што видите сврстава се у вајарска или архитектонска дела природе – у творевине које су настале деловањем различитих природних феномена, а подсећају на права правцата уметничка или мајсторска дела човека.

Иако сумњи нема места, тешко је поверовати да је овај зид висок осамнаест метара, саздан од базалтних призми истоветних размера, у ствари дело већ угашеног вулкана из планинског ланца Сијера Неваде. У овом ланцу, између осталог, налази се и највиши планински врх у Сједињеним Државама (искључујући Аљаску). Име му је Витни, а висина 4400 метара.

ДЕВЕТ САТИ ЖИВ ЗАКОПАН

ЛЕЖАО ЈЕ ИСПОД ТРИ ТОНЕ КАМЕЊА И ПИТАО СЕ КОЛИКО ЋЕ ЈОШ ИЗДРЖАТИ У ТОЈ СТРАШНОЈ ГРОБНИЦИ. ЈОШ ТЕЖЕ ЈЕ ПОДНОСИО МИСАО ДА БИ ДРУГОВИ ДОК ГА ИЗВЛАЧЕ МОГЛИ ДА ГА УБИЈУ.

Лежећи у болничком кревету Ралф Спангберг се слабашно осмехивао својој лепој жени Карин. Пре само један час био је уверен да је више никада неће видети.

Уосталом, имао је све разлоге да тако мисли: сопственом грешком, у каменолому у коме је радио изазвао је несрећу каква се никада раније није догодила – затрпао је самог себе испод три тоне камења, и камене прашине.

Најгоре од свега било је то што се из страха да га не повреде другови нису усуђивали да употребе багере да би га откопали. Голим рукама разгртали су и бацали у страну тешко камење и како је сат за сатом пролазио све чешће у себи понављали исто питање: „Хоће ли тај човек доле успети да издржи?"...

Несрећа се догодила у каменолому Екеро у близини Стокхолма у Шведској. Тридесеттрогодишњи Ралф Спангберг налазио се на свом радном месту, крај циновског левка кроз који су тоне и тоне камења падале на покретну траку која га је носила до погона за дробљење.

У једном тренутку два-три већа камена заглавила су се у доњем, најужем делу циновског левка и зачепила га. Уместо да покуша да их уклони одоздо, Ралф се попео горе, у левак, и дугачком металном шипком почео да чепрка по камењу испод себе. Неколико тренутака касније заиста му је и пошло за руком да ослободи пролаз, али не и да се и сам извуче на време. Оног часа кад је отчепио левак на њега се сручила лавина камења која га је зачас прогутала.

У тренутку кад је зачуо тутњаву камења и Спангбергов ужаснути крик Арне Сандвик је надгледао покретну траку недалеко од места несреће. Дојурио је до левка и стао као укопан: из брда камења вирило је само једно Ралфово стопало.

У први мах Арне је био уверен да му је друг погинуо: ко би преживео тако нешто? Онда је, на његово запрепашћење, кроз ту гомилу камења и прашине до њега допро пригушен, једва чујни људски глас: „Немојте ме повући надоле. Не надоле".

Упркос страхоти коју је доживео Ралф Спангберг је сачувао присебност духа тако да је био савршено свестан страшне могућности да га, кад већ није камење, сада убију његови рођени другови. Довољно би било да неко од њих покуша да га извуче одоздо, кроз сисак на левку: истог трена на њега, а највероватније и на његове спасиоце, сручиле би се тоне камења.

Осећање да је жив закопан и ужасан терет који га је неумољиво притискао подносио је лакше од недостатка ваздуха. Сваки пут када би удахнуо у уста би му покуљала земља и прашина. Покушао је да их искашље, али су болови од оштрих ивица камења које му се заривало у тело били неподношљиви.

Првих неколико сати пригушени гласови његових другова који су очигледно покушавали да га извуку бодрили су га. Али, како је време одмицало а ништа се није дешавало, Ралф је постајао све очајнији. Неће ли већ бити прекасно кад једном коначно допру до мене, питао се.

Из чудног стања некакве полусвести у коме се сав тај ужас дешава неком другом а не њему пренуо га је неки глас који га је дозивао по имену:

– Ралфе, чујеш ли ме? Ја сам доктор из спасилачке екипе. Сада ћу ти дати ињекцију у ногу да ти олакшам болове... Још нешто, Ралфе, по сваку цену мораш да останеш будан! Чујеш ли ме, не смеш да заспиш!

Доктор Оле Петерсен је то упутство поновио и Ралфовим друговима: причајте с њим све време, нипошто му не дајте да изгуби свест.

О чему да причаш човеку закопаном испод три тоне камења које може да се разгрне само рукама? Један за другим, другови су се смењивали, неки чак причали и вицеве, али Ралф Спангберг није био у положају да се смеје. Из сата у сат притисак камења постајао је све неподношљивији, а нада да ће се извући све блеђа.

У свакој несрећи има бар трунке среће. У Ралфовом случају, била је то чињеница да се у спасилачкој екипи игром случаја нашао човек који га је добро познавао, његов сусед Ерик Тунстром. Ерик му је непрекидно понављао како мора да издржи због породице, због Карин, четрнаестогодишњег Улфа, једанаестогодишње Гуниле и петогодишњег Моргана, причао му о ономе што је сем њих највише волео – о пецању, омиљеним ТВ програмима, спорту.

С времена на време од Ерика и осталих спасилаца допирало је кратко и пригушено „Аха", потврда да је Ралф још жив, да слуша и да се не предаје.

Када је одлучено да се Карин Спангберг ипак доведе на место несреће, ноћ се већ увелико спустила, а спасиоци су радили под рефлекторима:

– Глас му је био тако чудан и слаб да су ми сузе наврле на очи, али сам знала да не смем да плачем. Рекла сам му да га волимо и да га чекамо и да ћу му за вечеру спремити оно што највише воли чим га одатле извуку.

За све то време спасавање ни у једном тренутку није прекинуто: голим рукама и кантама за чије су дршке везали конопце Ралфови другови скидали су са њега камен по камен. Био је то мукотрпан и спор посао, али се на крају у каменолому Екеро из стотину грла проломио узвик одушевљења: из брда камења коначно се промолила глава, а неколико тренутака касније снажне руке извукле су га читавог на површину. Био је то крај борбе која је трајала пуних девет часова.

Зачудо, Ралф Спангберг задобио је само лаке повреде. Доктори из стокхолмске болнице Сабатсберг установили су само незнатно оштећење бубрега, посекотине и нагњечења.

Неколико дана после несреће која се догодила прошлог децембра Ралф је већ седео у болничком кревету и од срца се смејао вицевима које су му другови причали.

– Да ли мислим на оно што ми се догодило? Не. Мислим само колико сам срећан. Већина људи не уме да цени оно што има, ни ја нисам умео. Тек пошто сам био тако близу да изгубим све, схватио сам колико сам срећан – каже Ралф Спангберг.

М. И.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

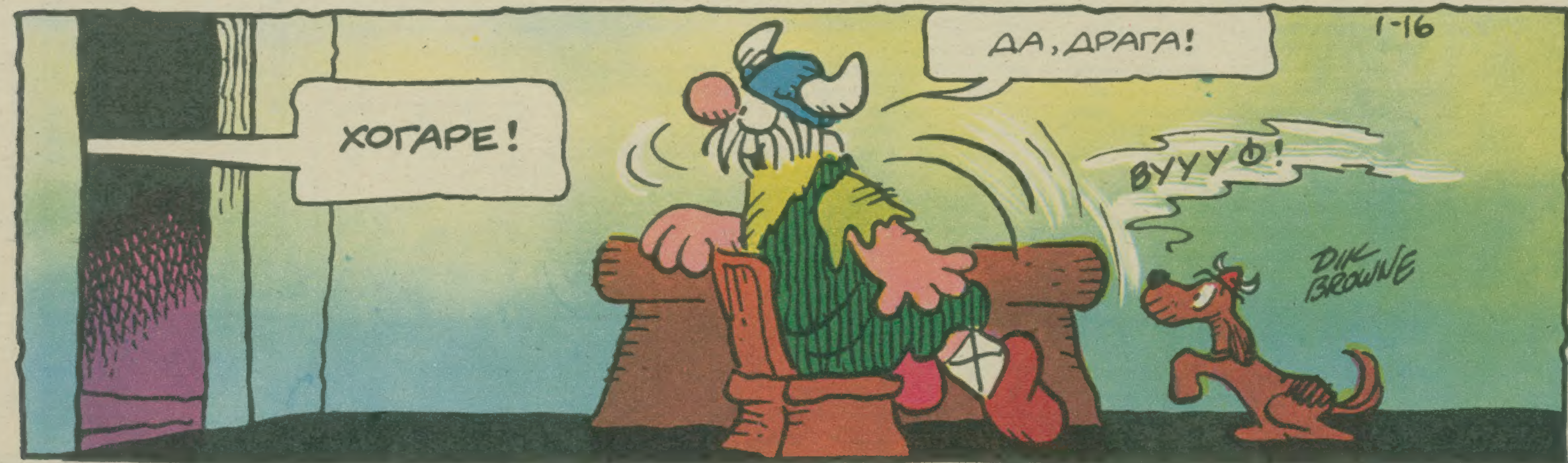

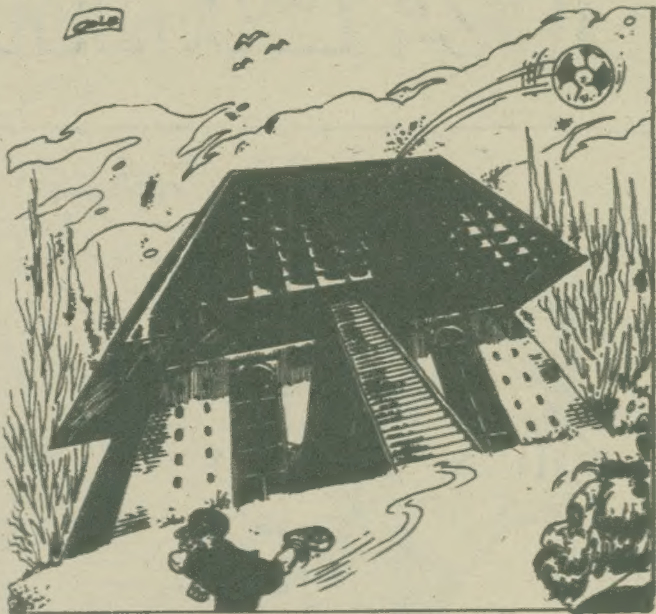

ЗА ОНЕ У ПОСЛЕДЊОЈ КЛУПИ

Француском архитекти Леополду Виторжу дојадиле су класичне правоугаоне зграде, па је одлучио да његови будући пројекти буду свих могућих облика само не оног на који смо навикли. Тако је у градићу Драп подигнута школа по његовом нацрту у којој су све учионице и сале у облику – трапеза. Наставничка катедра је у ширем делу учионице, па за оне ученике који воле да седе у последњој клупи остаје мало места. Али, њима то нимало не смета. Напротив, ближи су један другом, а, кажу, и лакше се преписује...

О УКУСИМА...

Швеђанка Барбро Натерер већ више година живи у Савезној Републици Немачкој и највише пати што у овој земљи нико не једе њену омиљену храну – харинге припремљене на посебан начин тако да за многе немају баш пријатан мирис. Због тога јој рођаци редовно шаљу конзерве ове рибе, али њени суседи немају

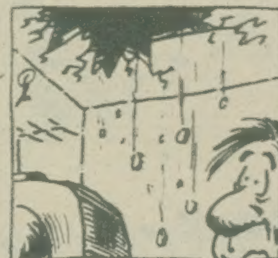

баш за то много разумевања: сваки пут кад отвори једну такву конзерву из које се незадрживо шири јак карактеристичан мирис бурно протестују. На крају јој је њен станодавац дао – отказ.

Барбро га је тужила суду и на дан процеса понела једну конзерву свог омиљеног јела. Кад ју је судија отворио, истог часа се ухватио за стомак и излетео напоље. Суђење је одложио, да би касније донео пресуду, у корист станодавца наравно.

СУВИШЕ РЕАЛИСТИЧАН ЗВУК

Едвард Хасел из Халифакса (Велика Британија) гледао је телевизијски филм о земљотресима кад се проломила експлозија и тресак. „Какав реалистичан звук", помислио је задивљен способностима филмских техничара, али убрзо се испоставило да је био у праву – што се реализма тиче. Звук је допро са крова његове куће, који је одлетео у ваздух јер је у потркровљу експлодирала боца с плином.

ШТО ЈЕ МНОГО, МНОГО ЈЕ!

Том Лендри, таксиста из Даласа, седео је у својим колима на такси-станици кад је један младић projурио крај њега. Убрзо се ту зауставио полицијски ауто и Лендрија су питали да ли је видео неког младића како трчи. Био је то џепарош, објаснили су му полицајци и питали га да ли може да га опише.

– Па – почео је Лендри – трчао је погнуте главе, руку приљубљених на груди, док је десну ногу забацивао у страну. Има риђу косу и повећи нос.

– А како је био обучен? – питали су га полицајци.

– Ех, не очекујете ваљда да сам све могао да приметим! – одговорио им је Лендри.

ВАПАЈ

„Врати се кући, Дорис! Волим те!" – пише на транспаренту који Енглез Гордон Алингтон већ пет година сваког викенда, празницима и у време годишњег одмора носи улицама многих градова Велике Британије у нади да ће га прочитати она која га је још 1979. напустила. Гордон не губи наду иако је све веће градове већ препешачио уздуж и попреко.

ЗЕВАЈУ ЛИ?

Чарлс Стајнметс, научник који је годинама радио као саветник у познатој фабрици „Џенерал Електрик" у Скинектади (држава Њујорк) и као професор Јунион колеџа, дао је свој допринос науци на пољу електрицитета бројним научним чланцима.

Једном приликом Стајнметс је признао да он уопште нема дара за писање и да сваки чланак, пре него што га објави, прочита на часу студентима Јунион колеџа. Притом је будно мотрио на њихове реакције. Ако би студенти остали будни у току читања, не би исправио ниједну реч у своме чланку. Уколико би њих неколико зевало, направио би неке исправке, а у кош би га бацио и изнова писао ако би студенти у хору кренули у зевање.

ТЕТОВИРАНИ, НЕ БРИНИТЕ!

Ако сте се предомислили, ако вам је већ досадило да гледате шаре на свом телу или сте се, можда, уплашили од чињенице да више никада нећете моћи да их избришете, ево једне пријатне вести: доктор Салваторе Карузо који у Риму руководи Центром за примену ласер-терапија, свима који су се покајали поручује

да може да их ослободи често смешних, глупих или неукусних сличица на телу – брзо, безболно и веома ефикасно!

У његовој ординацији ових дана је велика гужва.

КО БИ ТО РЕКАО?

Прави цилиндар који се појавио на улицама Лондона понео је кројач Џејмс Хидерингтон једног зимског дана пре 186 година и том приликом изазвао неописиву гужву. Око њега се окупила маса света – једна жена се чак онесвестила, а неки дечак сломио руку оклизнувши се у гужви. Хидерингтон је ухапшен и морао је да плати поприличну казну због стварања нереда на јавном месту.

Без обзира на Хидерингтоново лоше искуство, цилиндар је утро себи пут у високо друштво и постао незаобилазни део сваког џентлмена.

НАЈМЛАЂИ ЛОПОВИ НА СВЕТУ

Када се један брачни пар из Јорктауна (држава Њујорк), вратио једне вечери кући, затекао је отворен фрижидер и кутију сладоледа допола поједену. Све остало у кући било је нетакнуто, али брачни пар је ипак позвао полицију. Поручник Денијел Морган је испитао неколико сумњивих особа и на изненађење свих открио да су провалници два дечака – један од годину и по дана, а други од две и по године! Њихова имена, наравно, нису објављена, али се зна да су то суседи брачног пара који је те вечери заборавио да закључа улазна врата.

СУНЦЕМОБИЛ

Аустралијанац Перкинс конструисао је аутомобил који се креће захваљујући енергији Сунца. Заједно с једним пријатељем Перкинс је својим возилом превалио пут од 4084 километра, колико има од града Перта на обали Индијског, до Сиднеја на обали Тихог океана.

Својим изгледом „сунцемобил" подсећа на каду с точковима високу један метар и тешку 150 килограма. Возач управља овим возилом у полулежећем ставу. На равном крову „сунцемобила" размештено је 720 фото-елемената који сунчеву енергију претварају у електричну. Електрицитет напаја два акумулатора који, са своје стране, покрећу мотор на једносмерну струју јачине 0,75 киловата.

РИМСКИ БРОДОВИ НА РАЈНИ

При изградњи новог хотела у близини западнонемачког града Мајнца, на левој обали Рајне, радници су открили римске ратне бродове из 4. века. Обавештени о томе, археолози су успели да извуку на светлост дана десет бродова од којих неки достижу дужину од двадесет метара. Ископани бродови лежали су у земљи на дубини од седам метара и на сто педесет метара од садашњег корита реке. Веома су добро очувани – дрво није иструлило, а ни ексери нису зарђали. Анализа кобилице једног од бродова открила је да су стабла храста, од чијег је дрвета брод саграђен, била пресечена 376. године. Последњи римски легионари морали су 406. године журно да напусте област око Рајне да се тамо никад више не врате.

Девет бродова било је предвиђено за двадесет шест веслача те су се, према томе, могли кретати веома брзо што дозвољава претпоставку да су имали улогу патроле. Десети брод је пространији, с веслима и једром. Све до наших дана брод оваквог типа био је нађен само у Египту.

РАСПЕВАНА ШКОЛСКА ТАБЛА

У совјетском граду Калушу конструисана је специјална школска табла за музичко образовање. Када се штапићем дотакне нота приказана на табли, чује се одговарајући звук. Ако је на табли записан неки музички израз, додиром штапића та мелодија ће се и чути. Конструктор каже да тај уређај уопште није сложен – ради се о електронском имитатору звука.

НАЈНЕСРЕЋНИЈИ У 1983.

Дитер Ципрат, радник у једној западнонемачкој фабрици челика проглашен је за најмалерознијег човека 1983. у својој земљи. Прошлог септембра Дитер је на лотоу добио 466 153 марке (1 марка око 45 дин). Отац шесторо деце, који је једва састављао крај с крајем, био је најсрећнији човек у том тренутку. Четири стотине хиљада марака је одмах одвојио на страну за куповину куће о којој је годинама сањао, а остатак је потрошио на славље које је трајало три дана.

А онда је Дитеру уручено писмо у коме га Лутрија обавештава да је компјутер погрешио и да је добио свега 153 марке. Дитер је вратио сав преостали новац, али дугује још доста, па је морао да се лати додатног посла.

НАФТОНОСНО ДРВО

На Филипинима расте дрво познато под именом „ханга". Међутим, од пре извесног времена хангу зову још и нафтоносним дрветом. Плодови овог дрвета горе јарким плавичастим пламеном. Стручњаци предвиђају да ће ускоро плодови ханге постати извор сировина које су се до сада добијале само из нафте.

ТРИ САТА НЕРАДА

У једној крчми у Кетчикану, на Аљасци, где углавном залазе они који су стигли трбухом за крухом, стоји табла с натписом: „Ако пијете да бисте заборавили, молимо вас да платите унапред!"

Овај град је, иначе, један од најсуморнијих на свету. У њему недељама падају обилне кише, а зими дан траје свега неколико часова. Ваља због тога, да би колико-толико „дигли морал" људима, барови и крчме се отварају у осам ујутро, а затварају у пет следећег јутра.

ДИГИ, ДИГИ, КОЛ'КО ИМАТИ САТИ?

Ако видите човека како на улици разговара са својим сатом немојте одмах да помислите да је луд. Можда је само власник најновијег ручног часовника који одговара на постављено питање: који је датум или колико је сати. Швајцарски конструктор удесио је да овај дигитронски часовник одговара само на глас свог власника! А ако се овај нађе у библиотеци, позоришту или концерту да не би био бучан, довољно је да притисне дугменце као на сваком дигитронцу и – знаће све што му треба.

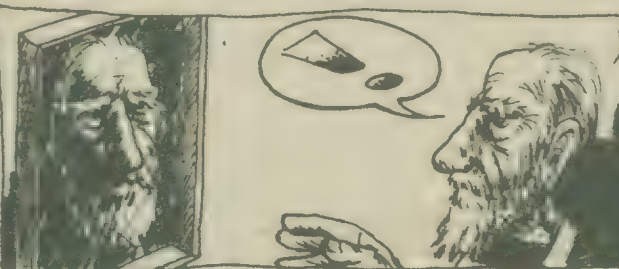
И СВЕТЛИ И ГРЕЈЕ

У близини града Темиса у Источним Пиринејима, на простору од пет хектара, размештено је две стотине рефлектора чија је укупна површина 17500 квадратних метара. Читав дан сви ови рефлектори аутоматски се окрећу према Сунцу. Рефлектори су основни део прве француске сунчане термоелектране. Други део је котао који је постављен на стометарској кули. Јачина електричне централе је десет мегавата.

Пробни рад централе треба да траје три до четири године када ће француско министарство за енергетику моћи да закључи да ли се економски исплате сунчане термоелектране јачине десет до двадесет мегавата.

НАЈБОЉА КАРИКАТУРА

У својим шалама Џорџ Бернард Шо био је понекад заједљив и једак, али увек објективан. Чак и кад се радило о њему самом. Једном је Шо испричао пријатељима да је своју најбољу карикатуру видео за време неког званичног ручка. Карикатура је висила на супротном зиду и одмах је привукла Шоову пажњу тиме што је веома личила на оригинал мада је била пакосна и није скривала све оно најгоре што се, по мишљењу славног писца, крило у његовој души. Да би боље разгледао портрет, Шо је одлучио да му приђе. И тада је схватио да је на зиду... огледало.

КАКО „ГОВОРЕ" ДЕЛФИНИ

Делфини „говоре" помоћу носа – до тог закључка дошли су стручњаци из америчког града Бостона. После вишегодишњих истраживања „језика" ових морских животиња и испитивања помоћу суперосетљивих ултразвучних апарата било је утврђено да у формирању звукова грло делфина не игра никакву улогу. Звуци настају у ноздрвама које делфини ритмички шире и скупљају.

МОЗАК И ИСХРАНА

ЧОКОЛАДА ПРОТИВ ЦРНИХ МИСЛИ

МОЖДА НИЈЕ ДАЛЕКО ДАН КАДА ЋЕМО И КНЕДЛЕ ЗА СУПУ ДОБИЈАТИ НА ЛЕКАРСКИ РЕЦЕПТ. ДОДУШЕ, НЕ ОБИЧНЕ КНЕДЛЕ – ОВЕ БИ НАС ЛЕЧИЛЕ ОД ГУБИТКА ПАМЋЕЊА.

Научници се све више интересују за тзв. неуротрансмитере, хемикалије преко којих неурони у мозгу међусобно комуницирају брзином муње. Кад год неко од нас, рецимо, трепне или призове из памћења неко сећање, одређени неурони у мозгу производе неуротрансмитере који ту информацију преносе до других неурона.

Може ли храном некако да се утиче на неуротрансмитере било је питање од кога су истраживачи пошли. Дуго се веровало да то није могуће јер је мозак од многих супстанци у крвотоку заштићен тзв. крвно-можданом баријером која га штити од штетних састојака.

Кутија и конкуренти

Још пре једне деценије је установљено да способност мозга да производи одређене неуротрансмитере (за сада се зна за најмање 30 различитих врста) зависи од количине различитих хранљивих састојака у крви. Другим речима, испоставило се да хранљивим састојцима ипак полази за руком да се пробију кроз крвно-мождану баријеру.

Који су то састојци и зашто баш они? Знање о овоме проширује се из дана у дан и научници су већ у стању да препоруче шта би, на пример, требало да једе онај кога мучи несаница. Муке са спавањем решава неуротрансмитер зван серотонин. Невоља са серотонином је у томе што је, да би га произвео, мозгу потребан триптофан, једна од аминокиселина која представља основни састојак протеина. Везу између серотонина и триптофана доказали су 1970. године лабораторијски пацови: пошто су им једно време давали чист триптофан, њихови мозгови почели су да стварају веће количине серотонина. Резултат: изузетно поспани пацови.

Како у људски мозак унети више триптофана? Месо и млеко нису решење јер је триптофан најређа врста аминокиселине у саставу већине протеина, па су стога шансе да триптофан продре кроз крвно-мождану баријеру равне нули.

Испоставило се да те „конкурентске" аминокиселине могу да се одстране из крви уношењем угљених хидрата у организам. Угљени хидрати повећавају производњу инсулина, а он „чисти" крв од осталих аминокиселина. Чим се оне слију у мишићне ћелије, триптофану се отвара пролаз до мозга. Ту је уједно и објашњење за неделотворност млека: оно садржи исувише протеина (око 8,5 грама по шољи) у односу на количину угљених хидрата (12 грама по шољи).

Да би вам се приспавало потребна је мала количина угљених хидрата – под условом да у организму уопште немате протеина. Мало слаткиша или неки крекер требало би да обаве посао – само ако вам је стомак празан.

Ноћу када несаница највише мори, ствари иду нешто теже јер се у крвотоку тада налазе аминокиселине из протеина који су унесени током дана, па је тада потребна већа количина угљених хидрата да би се постигао исти ефекат. Већини људи је за поспаност довољно 40 грама угљених хидрата, количина која се налази у кришки хлеба премазаној џемом или у банани.

Дакле, ако вас мучи несаница поједите нешто слатко и „скробасто". Ако вам уопште није до доспавања, једите протеине, разбудиће вас.

Долориметар или колико боли 100 вати

Експерименти су доказали и ово: уношењем веће количине угљених хидрата може се ублажити и осећање умереног бола. И овога пута кључан је триптофан.

Психолог Харис Либерман је на Масачусетском технолошком институту извео експеримент са осморицом добровољаца и тзв. „долориметром" који топлоту сијалице од 100 вати усмерава на тачку величине новчића. Сноп чији се интензитет мењао усмераван је на подлактице добровољаца у трајању од по три секунде, с тим што су они после сваког од 144 покушаја „оцењиавли" интензитет бола. Показало се да једна доза триптофана знатно умањује осетљивост на бол.

Можда ће једна друга аминокиселина, тзв. тиросин, једнога дана успети да ублажи и муке тешке депресије. Тиросин је изабран зато што се ова аминокиселина , у мозгу претвара у неуротрансмитер норепинефрин а он је, по мишљењу неких стручњака, недовољно активан у мозгу људи који пате од тешких видова депресије.

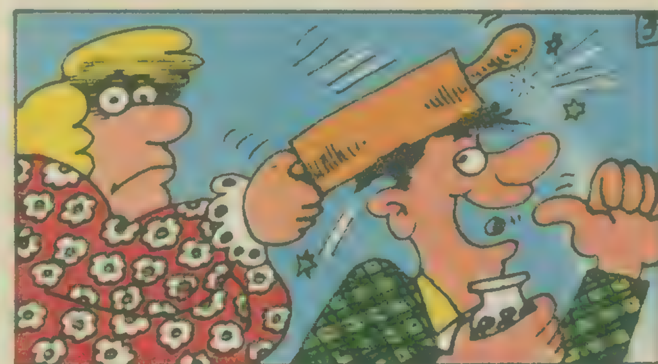
После две недеље узимања таблета тиросина стање једне пацијенткиње видно се побољшало. Када је тиросин замењен плацебом (лажни лек), депресивни симптоми су се повратили, а затим поново ишчезли када је плацебо замењен тиросином.

Да´ли ће ова аминокиселина заиста и бити прихваћена као антидепресив, показаће време. У сваком случају „тиросинска дијета" за сада је немогућа зато што протеини који садрже тиросин истовремено садрже и друге аминокиселине које онемогућавају његов продор кроз крвно-мождану баријеру. Нити би уношење било које врсте хране отворило пут тиросину, као што је случај са угљеним хидратима и триптофаном. Тиросин ће морати да се уноси или у виду таблета или као додатак непротеинској храни. Једна америчка компанија већ снабдева Општу болницу у Бостону чоколадом обогаћеном тиросином.

Ако може чоколада против црних мисли, зашто не и кнедле за супу – против заборава...

Још 1975. године амерички неуроендокринолог др Ричард Вертман експериментално је доказао да се уношењем једног састојка хране, тзв. холина, повећава производња неуротрансмитера ацетилхолина у мозгу. Испитаницима су давани лекови који блокирају ацетилхолин и њима се погоршало памћење, али се поправљало чим су им дати лекови који подстичу деловање ацетилхолина.

Недуго после овог експеримента, откривено је да лецитин, природни извор холина у људском и животињском организму, изазива повећање количине ацетилхолина у мозгу. Поставило се питање хоће ли лецитин моћи да поспеши памћење.

Са лондонског Института за психијатрију недавно је стигао одговор. Тамо су пацијенти који болују од Алхајмерове болести, дегенеративног обољења које уништава памћење, шест месеци добијали по 25 грама пречишћеног лецитина дневно. Код једног броја оболелих памћење се незнатно поправило, а код другог је погоршање било мање него код сличних пацијената, који уопште нису примали лецитин.

Лецитин се сада клинички испитује као додатак кнедлама за супу, а од резултата ових испитивања зависи да ли ћемо једнога дана куповати „кнедле против заборава" – на лекарски рецепт.

Важни су протеини

Мозак је најосетљивији пред рођење – у последња три месеца трудноће. Уравнотежена исхрана са довољно протеина и за мајку и за бебу основни је предуслов за правилан развој мозга бебе.

Испитивања показују да деца која су била потхрањена као одојчад и чије се мајке нису правилно храниле у другом делу трудноће имају ниже коефицијенте интелигенције и краће распоне пажње, чак и у случају да их касније правилно хране. Насупрот томе, деца која су до узраста од осамнаест месеци добијала довољно протеина, а тек потом прошла кроз период потхрањености, потпуно су се опорављала чим би почела правилно да се хране.

У старости, међутим, уравнотежена исхрана са довољно протеина не мора да буде довољна. С годинама, неурони у мозгу одумиру, а нема нових да их замене.

Могуће је да је храна обогаћена природним хранљивим састојцима који делују на мозак кључ и за тегобе позног доба. Можда ћемо се сви у не тако далекој будућности навићи да посежемо за одређеним природним састојцима кад год нам се спава или смо нерасположени, или да бисмо изоштрили памћење и ублажили бол.

М. И.

ГОЛА МАЧКА

„Какве изражајне црте лица", диве се љубитељи мачака без крзна.

ПРИРОДА КАО ДА СЕ ГРУБО ПОИГРАЛА ЈЕДНОМ ЖИВОТИЊСКОМ ВРСТОМ, АЛИ ЈЕ У ИСТО ВРЕМЕ БАШ НА ТАЈ НАЧИН УЧИНИЛА ДРАГОЦЕНОМ

Кожа им је смежурана, а очи на мршавом лицу делују више него плашљиво. Чело им је увек набрано, као да непрестано мисле о томе зашто су морале да се роде тако огољене, док све остале мачке овог света могу да се похвале топлим крзном. Али голе мачке су зато надасве ретке и баснословно скупе.

Седам „Европљанки"

Ове мачке забринутог израза лица зову кратко „сфинге" или мачке без крзна, голе мачке. И мада су мачке – „сфинге" груба грешка природе, људи их управо зато просто обожавају и мазе.

У Европи тренутно живи само седам примерака мачака ове ретке расе док их је у Калифорнији нешто више. Власник петочланог, највећег окота сфинги зове се Патрик Кален и живи у Паризу. Његове миљенице, у складу са називом расе носе и одговарајућа фараонска имена: Нефретете, Птах, Рамзес, Тутанкамон. Кален је младунце набавио у холандском граду Ајндховену, где постоји, бар засад, једини одрасли пар оваквих мачака у Европи. Париски љубитељ мачака скупо је платио ово задовољство – нешто преко хиљаду долара. Међутим, сада за сваки примерак голе мачке добија двоструко више! Јер, све мачке тренутно су на светском тржишту ретких животињских врста прави раритет, а самим тим и врло скупе.

Ружичаста крајност

– Да би се оценила права вредност једне „сфинге", морате је посматрати баш као апстрактну слику – одушевљава се новом мачјом врстом Албер Сарсин, директор једне од најчувенијих француских галерија слика. Један други обожавалац „сфинги" без крзна отворено признаје: „Волим крајности!"

А довољно је екстремно – само по себи – већ и видети једну голу мачку. Неке су делимично ружичасте као прасе или сиве попут боје коже слона. При том су, тврде њихови обожаваоци, врло нежне и дају човеку већи осећај топлине него њихове рођаке са крзном. Осим тога знају, као и пси, да машу репом када се радују!

Како не заменити ову чудну зверчицу са неком другом животињском врстом? Пре свега, много се не разликује од мачке са крзном, осим што су јој уши високо постављене и у корену врло широке. Кожа јој је, прилично набрана, а тело шире и јаче него код обичне мачке. Одгајивачи су открили и једну сасвим практичну корист од „сфинги": „Ове животиње су сан свих оних љубитеља мачака који су алергични на длаке!"

М. Ш.

Две основне боје ове нове мачје расе: „прасеће-ружичаста" и „слоновско-сива".

ШАМАРИ ЗБОГ АНЕ

– ЗНАШ ЛИ ТИ ШТА ЗНАЧИ ИСПИСАТИ ЦЕЛУ СВЕСКУ? И ТО ЧИМЕ! – ДОК ЈЕ ТО ИЗГОВАРАЛА ЛИЦЕ ЈОЈ ЈЕ ПОСТАЈАЛО СВЕ СМРКНУТИЈЕ...

Док сам био мали кроз нашу кућу прошле су многе кућне помоћнице. Моји родитељи и ја никако нисмо успевали да се сложимо око избора: она која је мени била добра, јер јој није сметао неред који иза себе остављам није се, наравно, допадала мојој болешљивој мајци, иначе учитељици. Ако су биле вредне, то је било зло и наопако за мене, па сам се свим силама трудио да што пре оду. И тако, кућне помоћнице су се стално смењивале а ми се просто навикли на то верујући да тако мора да буде.

Тест са шахом

Животна прича једне од њих, оне које ћу се увек сећати (назовимо је Ана) била је уобичајена – удаја по жељи родитеља, несносан брак, развод и – бекство у град због оног „шта ће село рећи". Међутим, млада жена нас је све изненадила. Најпре је победила мене.

Мој тест са шаховским фигурама не само да је положила већ ми такве ствари нису више падале на памет. Шта сам радио? Намерно сам растурао шаховску гарнитуру по соби што је све претходне кућне помоћнице, већ после трећег сакупљања, доводило до лудила. Некад сам добијао и батине, некад је долазило до свађе, а шах су ми често и одузимале. И све се увек завршавало на исти начин и то пред мојом мајком. „Несташни мали" био је строго укорен а кућна помоћница упозорена да мора имати разумевања за дечије несташлуке.

Међутим, Ана је без речи осам пута сакупљала фигуре и увек ми их враћала уз осмех. Тиха и увек некако одсутна заузимала је све значајније место у нашем животу. Сви смо поверовали да је дефилеу кућних помоћница кроз нашу кућу најзад дошао крај.

Једног дана кад је завршила сав посао у кући обратила ми се:

– Волела бих да изненадим учитељицу. Морам да научим да читам и пишем, али прво бих да научим да се потписујем. Напиши ми, молим те, моје име и презиме онако како треба кад се човек потписује.

– Па она је неписмена! – помислио сам. – У тим годинама, па неписмен човек. Несхватљиво.

– Важи – рекао сам и почео на белом папиру да исписујем крупна писана слова.

Да вам се похвалим

Дани су пролазили и ја сам на Анино „описмењавање" потпуно заборавио. Једног дана, после вечере, док је мајка за столом исправљала писмене задатке, ја сам, удобно заваљен у кревету, грабио кроз маштовит свет стрипова, а

СВЕ СЕ МЕЊА, ПА И ЛОПОВИ

Добро закључавајте булдожере, ако макар и на кратко напуштате управљач, чак и ако их остављате полузаглибљене! То наређење можете прочитати на сваком градилишту широм Велике Британије.

– НИШТА ЛАКШЕ НЕГО УКРАСТИ ТЕШКУ ГРАЂЕВИНСКУ МАШИНУ – ПОЖАЛИО СЕ ПРЕДСТАВНИК ЈЕДНОГ ПРЕДУЗЕЋА КОЈЕ СУ „ПРЕДСТАВНИЦИ ПОДЗЕМЉА" ОЛАКШАЛИ ЗА ВИШЕ ДИЗАЛИЦА, БАГЕРА, КОПАЧИЦА...

КАД БУЛДОЖЕР ДОБИЈЕ КРИЛА

Краде се откако је света и века и краде се – све и свашта, од новчаника у гужви, до дијаманата или супер обезбеђених уметничких слика. О аутомобилима да се и не говори: у свету постоје организоване банке које украдена возила сместа преправљају, боје другачије и стављају лажне таблице тако да их ни власник ни полиција никада не могу препознати ни пронаћи. Банде, разуме се, препродају таква возила. Посао лак и исплатив...

Последњих година на исти начин нестају не само луксузни аутомобили већ и камиони. Што тежи и већи – то боље! Наравно ако је уз све камион још и крцат робом, пуна капа за лопове. Некад је довољно да возач изиђе и само да протегне ноге или сврати на сок и кафу да се одмори од сати проведених за воланом, па да друмска крстарица којом је управљао – нестане без трага.

Опробана техника

Последњи „изум" добро организованих банди су тешке грађевинске машине! Дизалице, багери, булдожери, џиновске бушилице, разни гусеничари нестају са градилишта право на волшебан начин!

Представник једне британске фирме из Нотингема којој су „Арсен Лупени" тешке категорије „дигли" више машина, пожалио се у полицији.

– Ништа лакше него украсти тешку грађевинску машину! На местима где се ради обично све врви од људи, машина и материјала, па ко би стално надзирао шта се догађа у свакој кабини и ко би, уосталом, знао ко је ко!

Ана је поспремала посуђе од вечере. Кад је завршила, пришла је столу и тихо рекла:

– Учитељице, да вам се похвалим: научила сам да се потписујем.

Мајка је подигла поглед са задатака и радознало је погледала:

– Баш лепо, Ана. Тако нешто сам и очекивала од тебе. Знала сам да нећеш дозволити да останеш неписмена. Али, ко ти је помогао?

– Ја се нисам описменила – одговорила је Ана – научила сам само да се потписујем.

Узела је пружену оловку и парче папира, потписала се и вратила хартију. Мајка је погледала пружени потпис, благонаклоним изразом лица унапред припремљеним и извежбаним за овакве прилике да послужи као награда за „прве кораке", али се истог тренутка уозбиљила.

Ана је схватила да нешто није у реду.

– Али, учитељице, ја сам вежбала – збуњено је казала, истрчала из собе и још брже се вратила носећи свеску од стотинак листова. – Ево, погледајте – рекла је збуњено пружајући свеску.

Мајка је полако листала. На свакој страници, у сваком реду по два пута, било је написано „Зврка Звркић". Што су странице биле ближе последњој, рукопис је био све исписаније.

Ја сам покушао да се насмејем, али ми се осмех угасио већ на угловима усана пред озбиљним лицем моје мајке.

– Стварно ти се чудим, Ана. Како си могла да имаш поверења у њега. – А онда се обратила и мени:

– **Знаш ли ти шта значи исписати целу свеску? И то чиме! А? – Пришла је и опалила ми два врућа шамара.**

– Учитељице, он је ипак још дете – умешала се Ана док су мени горели образи.

Ове батине запамтио сам за цео живот. Нису ме толико болели ударци, већ то како ме је Ана гледала – тужно али без осуде.

Синиша Ђорђевић
Лесковац
Норвежанска 26
(Хонорар 1.500,00)

Јер, банде не иду у крађу „грлом у јагоде", то су добро организовани професионалци који прво осматрају „терен", затим набављају радно одело какво се носи на дотичном градилишту да би, дана одређеног за „акцију" увребали тренутак кад неки возач за тренутак напусти кабину. Та кратка пауза је довољна да машина „добије крила". То јест: док се прави радник врати и установи да машина није на месту где ју је оставио а ни на видику, она већ, са измењеном фирмом вози пут прве луке.

Управо то је начин рада. Украдена машина се вози на источну обалу Велике Британије где је чека брод и уговорено укрцавање. У броду машина мења рухо, да би, са лажном документацијом стигла већ нађеном купцу половних а очуваних машина негде на другој обали Ламанша.

Као на филму

Баш као и код украдених аутомобила и овде се лоповима тешко улази у траг јер је подземље добро организовано. Понекад полиција и успе да нађе украдену и префарбану машину, али углавном то није случај и „босови" који руководе оваквим разбојништвом задовољно трљају руке згрћући милијарде.

Има и смешних случајева који личе на филмску комедију. Тако су једно велико градилиште у северној Енглеској посетила три господина у финим оделима, са шеширима и ташнама, који су се представили као представници дирекције предузећа које изводи радове. Господа су показала живо интересовање за механизацију, а нарочито им се свидела нова дизалица од 50 тона.

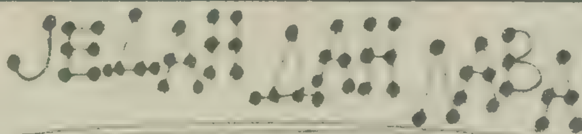
Радник који је управљао дизалицом, поласкан што су функционери показали толико интересовање баш за његову машину, неуморно им је демонстрирао све могућности дизалице, шта све и како ради, како се њоме управља, окреће, иде напред или назад.

Посета је протекла у најбољем реду. Никому на градилишту разуме се није пало на памет да проверава идентитет функционера све док, три дана касније, она дизалица није ишчезла са градилишта.

Полиција је ипак успела да уђе у траг дизалици. На уобичајен начин она је одвезена у луку, а затим транспортована на континент, где ју је купила нека немачка фирма. О лоповима, међутим, ни речи...

М. К.

ЗАНИМЉИВА НУМИЗМАТИКА

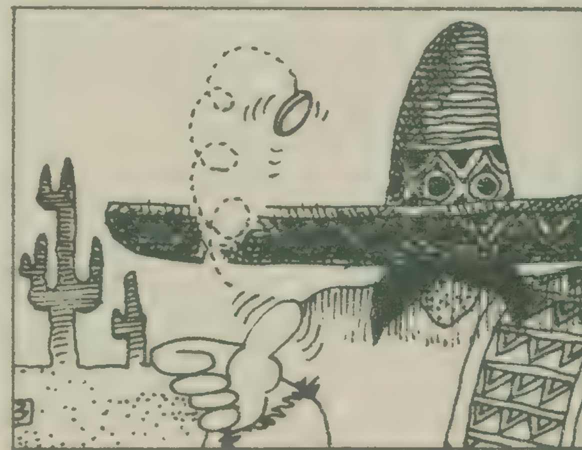

Поред ознаке вредности и припадности државе у којој се штампа на новцу су се често, као што смо већ једном споменули, налазили и разни натписи, поруке, жеље и слично. Тако се, примера ради, на новчићу од 20 лира издатом 1928. године налази следећи текст: „MEGLIO VIVERE UN GIORNO DA LEONE, CHE CENTO ANNI DA PECORA" – „Боље је живети један дан као лав, него сто година као овца". Ову препоруку није тешко схватити ако се зна да је настала у време фашистичке еуфорије.

У пропагандне сврхе новац су ковали и мексички револуционари Панчо Виља и Емилиано Запата. На новчићима кованим између 1910. и 1917. било је утиснуто „MUERA HUERTA" – „Смрт Уерти". Тај Викторијано Уерта, био је изабран за привременог председника Мексика. У овом пропагандном дуелу, дебљи крај су извлачили припадници револуционарне војске: свако ко је имао несрећу да падне шака Уертиним трупама а у џепу имао макар и само један овакав новчић био је на лицу места стрељан.

И његово величанство Џемс I дошло је на идеју да своју највећу жељу, уједињење Енглеске и Шкотске, обнародује на новцу. У ту сврху, појавили су се новчићи на којима је писало „FACIAM EOS GENTEM UNAM" – „Учинићу их једном нацијом".

Да је новац као поручен да се на њему изразе разна осећања и расположења, закључили су и Американци па су 1864. године почели да кују новчић од 2 цента на којем је стајао текст: „IN GOD WE TRUST" – „Верујемо у бога".

ПЛАМЕНИ ЈЕЗИЦИ

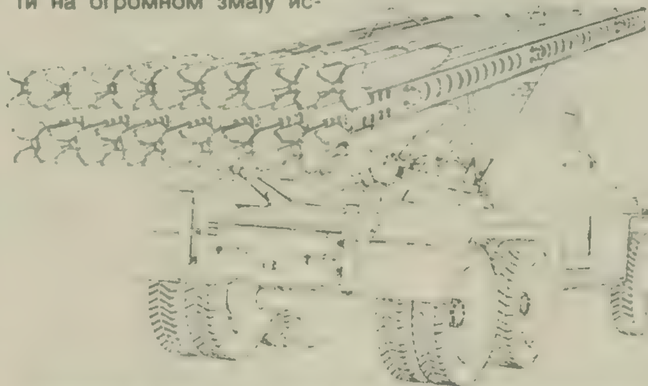
РАКЕТЕ СА БОЈЕВОМ ГЛАВОМ НИСУ ИМАЛЕ ПРЕСУДНИ ЗНАЧАЈ ЗА ИСХОД СУКОБА ИЗМЕЂУ САВЕЗНИКА И ТРЕЋЕГ РАЈХА, АЛИ СУ ЊИХОВА КОНСТРУКЦИЈА, ПОГОНСКО ГОРИВО И НАЧИН ЛАНСИРАЊА ЧУВАНИ КАО НАЈВЕЋА ТАЈНА.

Ракета са експлозивним пуњењем није изум новијег времена, нити се први пут појавила у другом светском рату. Ипак, тада је могла да одигра значајну улогу да околности нису биле другачије. Једина зараћена страна која је од првог дана заиграла на ту карту био је Совјетски Савез. Но, њега су притискале друге муке, од којих су дужина фронта и немаштине биле највеће.

Западни савезници су сматрали да ће рат изнети артиљерија, оклопна возила и ваздухопловство. Према ракетама са експлозивним пуњењем односили су се са доста резерви. И поред тога, папири и проучавања о ракетном оружју чувани су као највећа тајна. Совјети су имали слична схватања, али су били и еластичнији. Њихови конструктори су још после првог светског рата приступили темељном разматрању радова свог земљака Константина Еудардовича Циолковског кога данас сматрају оцем космонаутике. Прву, прилично грубу верзију ракетног оружја начинили су Артемијев и Тихомиров, али су га потпуно усавршили Костиков и Гвај и предали совјетској армији 1938. године. Када је почео други светски рат, оно је носило назив – вишецевно ракетно оружје БМ–8, али су му совјетски војници дали име девојке Каћуше из једне песме.

Човек на змају

Основни принцип функционисања ракета пронађен је пре хиљаду и више година. За проналазак је заслужна Кина. Њене ракете углавном су служиле за ватромет и забаву. Само једном, у рату с Монголијом 1232, Кинези су помоћу њих избацивали стреле. Почетком 16. века отишли су даље: Кинез Ван Ху је покушао да полети на огромном змају испод којег је поставио 47 ракета. Уместо да се активирају истовремено, ракете су букнуле и Ван Ху је завршио трагично.

Ненадмашна каћуша! У совјетској армији није била доступна погледу сваког. Ипак, Немци су успели да је се дочепају.

Британско вишецевно ракетно оружје конструисано је када су пешадија, морнарство и ваздухопловство већ добили рат са Хитлером.

Са Далеког истока ракете су допрле у Европу у 11. веку. Од тада па све до 20. столећа коришћене су као ратно оружје. Што због непрецизности путање или опасности за оне који их активирају, нису нашле трајно место у наоружању те су узмакле пред топовима и бацачима. Нарочито је било опасно њихово активирање, слично лансирању садашњих ракета за ватромет. Сем у неколико случајева, оно се заснивало на сагоревању смесе начињене од шалитре, сумпора и угљене прашине.

Прве ракете достојне тог имена у савременом смислу речи настале су у нашем веку и везане су за име четири научника: Руса Константина Циолковског, Американца Роберта Годара, Француза Есно-Пелтрија и Немца Хермана Оберта. Они су решили проблем израде ракета, погонског горива и начина лансирања, разуме се на строго научној основи. Резлату које су добили превазишли су сва знања оних који су се дотле усуђивали да стварају „пламене језике". Како је за њихов рад био потребан велики новац, нису наишли на разумевање и подршку савременика.

Домет четворице научника Немци су претворили у маштарење па су између 1920. и 1933. размишљали о лансирању ракете у космос. Чак су основали „Друштво за васионске летове" са пет стотина чланова, углавном хобиста, а 1928. снимили филм „Девојка на Месецу" у којем је стручни консултант био нико други до Херман Оберт. У филму је први пут примењено одбројавање уназад!

Кад каћуша запева

Дошао је и други светски рат. Започет је без „опипљивијег" ракетног оружја. Изузетак су били Совјети. Њихова каћуша, први пут употребљена на фронту код града Јарцева изазвала је страховиту панику не само код немачких већ и совјетских војника у чијој су близини праштале ракете.

Американци су начинили вишецевно ракетно оружје тек при крају рата. Монтирали су га на камион и тенк.

Каћуша је била изузетно успело оружје и сигурно је да би преломно утицало на исход рата да су ракете лансиране из њених цеви биле јевтиније, а Совјети економски снажнији. И поред тога, учинила је много. Само оружје чиниле су лансирне цеви постављене на камион. Током рата коришћена су три модела каћуша: БМ–8, БМ–13 и БМ–31 па је сходно моделу и број лансирних цеви био различит. Најчешће је употребљавана каћуша са 16 цеви из којих су испаљиване ракете калибра 132 милиметра. Камиони су били веома покретни и брзо су мењали положај. Ракете су испаљиване из возачке кабине и имале домет од око 7 километара. У почетку су носиле

крилца као стабилизаторе, а онда су усавршене и стабилност је постигнута саморотацијом, односно окретањем око сопствене осе. Приликом испаљивања остављале су за собом пламени траг и шириле карактеристичан застрашујући шум. Пошто су батерију катјуша чинили лансирни камиони постављени један до другог у низу, испаљивање се вршило ланчано и великом брзином те су ракете падале као пљусак на широком подручју изазивајући убитачно дејство. Тешко их је било избећи јер су се кретале брзином од 1278 километара на час!

Ракете на каћушама чинио је погонски мотор и бојева глава чија је тежина износила око 20 килограма. За погонско гориво је коришћен брзосагоревајући барут запаљен електричном капислом. После утрошка горива, ракета је настављала пут по инерцији.

Немци су се дочепали каћуше приликом заузимања Севастопоља 1942. године, али ће остати нејасно зашто нису конструисали нешто слично или бар копирали совјетски модел.

Летећа бомба

Немачки научници на челу са Вернером фон Брауном настојали су да конструишу ракету која ће бацити Енглеску на колена. Како је рат одмицао, а истраживање текло споро, Хитлер је одбио да верује у планове о ракети. Она је први пут лансирана 13. јуна 1944. и пала на територију Енглеске, на коју се иначе сручило око четири хиљаде тих „летећих бомби" названих V–1. Појава те и много савршеније ракете V–2 дошла је касно, када Немачка ништа више није могла да учини у рату. Ракета V–2 била је једина слична данашњим. Тежила је 14 тона и у глави носила читаву тону експлозива! Снага њених мотора покретаних течним горивом прелазила је 27 хиљада килопонда. Домет је износио више од 300 километара!

Британска искуства са ракетама до почетка другог светског рата нису била мала, али нису дала резултате. На највећој острвској земљи у Европи стално се нешто у том смислу проучавало и петљало и на томе остајало. Оно што је конструисано и понуђено британској армији није било ни близу совјетске каћуше. Експерименти обављени 1940. са убојном ракетом донели су охрабрење. Мајор Данкан Сандс образовао је ракетну батерију и преузео одбрану Кардифа. До краја 1941. формиране су три такве батерије назване зет, а до децембра следеће године – 91!

Убрзо су Британци произвели и ракету дугачку око два метра која се кретала брзином од око 1600 километара на час. Најчешће је употребљавана против подморница. Прилично корисна била је и ракета стуи дугачка око три метра и тешка око 300 килограма. Имала је домет од 13 километара, а у бојевој глави носила је око 100 килограма експлозива. Кретала се брзином од 900 километар на час.

Британци су експериментисали и са ракетама на течно гориво али им то није ишло од руке. У другој половини рата конструисали су вишецевно ракетно оружје слично каћуши назвали – ленд матрес.

То је труба!

У погледу ракетног оружја највише су заостајали Американци. Рат су дочекали са скромним, готово никаквим искуствима. Одмах су послали своје конструкторе у Велику Британију на усавршавање.

Прво америчко ракетно оружје била је – базука! Назив у слободном преводу значи труба, а „кум" је био један мајор кога ново оружје није одушевило. Када су му рекли да се ради о бестрзајној пушци, намрштио се и процедио:

– Каква пушка, то је труба!

Мајор се преварио. Додуше, основа је била широка и дугачка цев у коју се одозго руком спуштала граната, али је базука као од шале погађала тенк на великој раздаљини и постала једно од најомиљенијих оружја војника.

Каћуша није дуго била енигма. Осим Британаца, допала се и Американцима, али су они почели да је склапају тек пред крај рата. Лансирне цеви су стављали на тенк и камион.

Последњих година рата у Сједињеним Америчким Државама конструисана је и ваздушнодесантна ракета. Названа је тини – тин. Била је дугачка око три метра и у убојној глави носила 67 килограма тринитротолуола. Испаљивана је из авиона у току лета, најчешће на бункере.

Американци су доста времена утрошили на експериментисање са ракетама гогојл и бет. Од прве су дигли руке после 1946, а са другом, вођеном радаром, мало су учинили јер је крај рата био питање дана.

И то је било све што су савезници у другом светском рату постигли на пољу развоја ракетног оружја. Основни проблем – примену течног горива – нису успели да превазиђу.

Миленко Тодоровић

Мајкл Џеферсон Браун сниман са два примерка изузетно ретких нарциса. На жалост – слика је црно-бела...

ЧУДО ПРИРОДЕ И ЉУДСКИХ РУКУ

НАРЦИСИ НИСУ ВИШЕ ЖУТИ

У МОДИ СУ ЈАРКОЦРВЕНИ, ЗЕЛЕНИ ИЛИ ПРУГАСТИ. УЗГАЈИВАЧУ МОГУ ДОНЕТИ МИЛИОНЕ ПОД УСЛОВОМ ДА ЈЕ – ВЕОМА, ВЕОМА СТРПЉИВ!

Пролеће је доба нарциса, а нарочито у Великој Британији нарочито где је тај нежан жути цвет симбол поновног буђења природе после зиме. Стога можда није чудно што је узгајивачу цвећа Мајклу Џеферсону Брауну из Вустера пало на памет да експериментише баш са нарцисима. Јер, жути и бели, мада раскошно лепи, нису ништа необично. Али јаркоцрвени!

Прошлог пролећа Мајкл Џ. Браун коначно је успео: убрао је први нарцис пламеноцрвен као булка – први такав на свету. Наденуо му је и име Брер Фокс, а није дуго чекао ни на купца. Један Американац до лудила зацопан у нарцисе толико се одушевио да је предузимљивом узгајивачу платио 400 фунти за тај цвет! Исказано у динарима то би било око 73000, разуме се нових...

Док процвета – пет година

Ако су Холанђани ненадмашни произвођачи лала а Бугари ружа, Мајкл Џ. Браун свакако ту титулу обезбеђује својој земљи кад је реч о нарцисима јер његов расадник тог цвећа нема премца у Европи ни по величини ни по броју врста. Преко стотину варијација, од бледоружичастих до црвених, затим зелених и пругастих нарциса он нуди сваког пролећа купцима не само на Острву већ широм света: његови нарциси продају се чак на супротној хемисфери, у САД, азијским земљама, Совјетском Савезу.

Ово је она сензационална страна посла и успеха Мајкла Џ. Брауна. Међутим, постоји и друга а то је (опет рекло би се невероватан) рад који стоји иза овога – рад који траје годинама.

– Да би се добила врста која се исплати на тржишту – објашњава овај цвећар-бизнисмен – потребно је радити са веома много биљака, обично једна у десет хиљада испадне та, необична. Осим тога, потребно је имати много стрпљења: када се укрсте прве биљке, треба чекати најмање пет година да би добијено семе процветало.

А тек кад процвета – може да се види какве је боје. Врсту Брер Фокс, Мајкл Џ. Браун добио је, како каже, после пуне деценије експериментисања. Дакле, ово није за оне који би хтели да се обогате на брзину.

Случајно откриће једног лекара

Како се, уопште, врши укрштање овог нежног и осетљивог цвећа? Британски узгајивач – сада већ чувен широм света – објашњава део тајне, додуше онај део који је познат сваком цвећару:

– У пролеће, када нарцис развије прве цветове, треба обичном сликарском четкицом узети поленов прах из једне врсте и пажљиво га преместити у цвет друге врсте. Онда остаје да се чека.

Остаје да се чека и чека, најмање оних пет година.

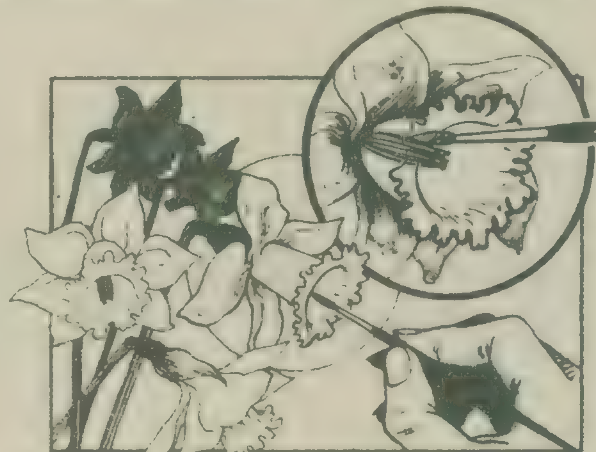
Наравно, остаје и проблем где наћи неопходне друге врсте нарциса за овакво укрштање, јер Мајклу Џ. Брауну, разуме се, не пада на памет да обелодани на који је начин добио почетне хибриде.

Испричао је, додуше, одакле су потекли веома необични зелени нарциси. Њих је пре четврт века угледао један постарији лекар, доктор Мајкл Инис док је шетао дуж реке Вајтедер у Шкотској. Угледао је бусен зелених нарциса који су дивље израсли ту, крај реке и одушевио се стварно необичним открићем. Доктор, заљубљеник у природу, имао је са собом и мали крамп па је бусен пажљиво ископао и пренео га у свој врт у Вустеру. Зелене нарцисе засадио је иза куће, у потаји од укућана и суседа. Сваке године повећавао им се број и најзад, 1972. тајна је избила на видело!

Мајкл Џ. Браун се заинтересовао за зелене нарцисе и навалио на доктора да му уступи неколико расада. Резултат је познат: узгајивач се после деценије рада прославио и обогатио.

Ко зна колико још осим њега нико у свету неће умети да произведе нарцисе – или зеленкаде како се код нас још називају – у разним бојама. Међутим, није искључено да управо у нашој земљи где у појединим крајевима нарциси расту у природи, као на Дивчибарама или у Горском котару понегде скривени од погледа, расту баш зелени нарциси. Одакле би им народ иначе дао име – зеленкаде?

М. К.

На овај начин четкицом се преноси поленов прах из цвета једне врсте у цвет друге, да би се, укрштањем, добиле необичне боје.

Флаш Гордон: НА ПУСТОЈ ПЛАНЕТИ

II ДЕО

ЦРТА И ПИШЕ ДЕН БЕРИ

У ПОТРАЗИ ЗА ИЗВОРОМ РАЗАРАЈУЋИХ ЗВУКОВА КОЈИ УГРОЖАВАЈУ ЗЕМЉУ, ФЛАШ И ДЕЈЛ СУ СТИГЛИ НА ЈЕДАН ПЛАНЕТОИД И ОТКРИЛИ ДА ЈЕ ОПАСНОСТ ИЗАЗВАО СУЛУДИ МУЗИЧАР ЕГОН БЛАНТ. ТИРАНИН ЈЕ САВЛАДАН ЗАХВАЉУЈУЋИ НЕОБИЧНОЈ ШКОЉКИ И ФЛАШОВОЈ ПРИВРЕМЕНОЈ ГЛУВОЋИ...

ЗДРАВО, ЗАРКОВЕ! ШТО СИ СЕ УМУСИО?
ЗДРАВО, ФЛАШЕ! ТА, ВЛАДА ЈЕ ОДБИЛА МОЈ ЗАХТЕВ О ДОПУНСКИМ СРЕДСТВИМА ЗА ЗАВРШЕТАК РАДА НА СУПЕР-РАКЕТИ!

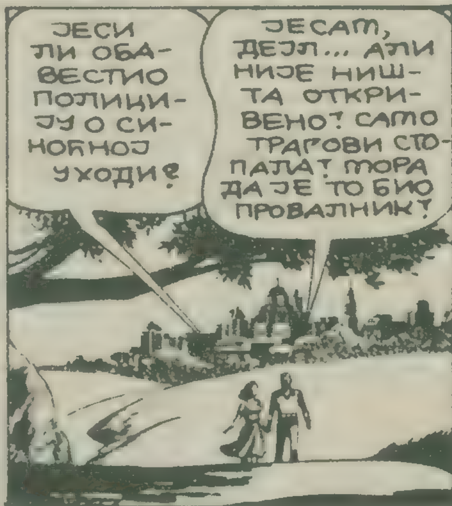

ТО ТВОЈ ОМИЉЕНИ ПРОЈЕКТ НЕ ВАЉА!
НИКАДА НЕ ТРЕБА ДА СЕ ЗА ТАКО НЕШТО ПРЕВИШЕ ВЕЖЕТО! ГДЕ САДА ДА НАЂЕМ ТАЈ МИЛИОН ДОЛАРА?

ДОТЛЕ, НАПОЉУ...
АХА... ЗАНИМЉИВО... ГОСПОДИН РЕМСЕН ЋЕ ЗНАТИ ДА ЦЕНИ НОВОСТ...

ЗАРКОВУ ТРЕБА МИЛИОН ДОЛАРА ... ГОСПОДИНА РЕМСЕНА ЋЕ ТО ЗАНИМАТИ...

АЛИ, ЧОВЕК СЕ ПРЕВИШЕ НАГНУО...
ФЛАШЕ! УХОДА!

ЗБРИСАО ЈЕ У ТРАК!
ШТА ЛИ ЈЕ ТРАЖИО? САВ МОЈ ТАЈНИ РАД ЈЕ ВЕЋ ОКОНЧАН!
7-2

ЈЕСИ ЛИ ОБАВЕСТИО ПОЛИЦИЈУ О СИНОЋНОЈ УХОДИ?
ЈЕСАМ, ДЕЈЛ... АЛИ НИЈЕ НИШТА ОТКРИВЕНО! САМО ТРАГОВИ СТОПАЛА! МОРА ДА ЈЕ ТО БИО ПРОВАЛНИК!

У БЛИЗИНИ...
У РЕДУ, БАЈРОНЕ! ТАМО СУ! ПАЗИ ДА НЕ ПОВРЕДИШ ДЕВОЈКУ!
ХОЋУ, ГОСПОДИНЕ!

У РЕДУ, ФЛАШЕ ГОРДОНЕ... ДОЛАЗИМ ПО ТЕБЕ...

НА УСАМЉЕНОМ ПУТУ ЈЕДНА КОЛА ПОЈУРИЛА СУ УЗ ЦВИЉЕЊЕ ТОЧКОВА...
ФЛАШБ ГОРДОНЕ, ВИЋЕШ МОЈ!

ШКРИ ИИП!

ОХ, ФЛАШЕ! ТАЈ ВОЗАЧ... ПОКУШАО ЈЕ ДА НАС ПРЕГАЗИ!
АЛИ МЕ ЈЕ ПРВО ПОЗВАО... УПОЗОРИО! КАКАВ ЈЕ ТО ШТОС?
7-14

ЗАШТО МЕ ЈЕ ВОЗАЧ ПРВО ОСЛОВИО? СТВАРНО НЕ СХВАТАМ...

НА КРОВУ ИЗНАД ФЛАША...
ФЛАШ ЈЕ БАШ ИСПОД НАС!
ПА, ИСПУСТИ ТЕРЕТ, БАЈРОНЕ!

ФЛАШЕ ГОРДОНЕ, ОВО ЈЕ ЗА ТЕБЕ!
7-15

ФЛАШЕ ГОРДОНЕ!
ДОБАВОЛА!

ТРАС!

ШТА? САНДУК ЈЕ ОД ПАПИРА... НЕ БИ МЕ НИ ОГРЕБАО... КАКВА ЈЕ ТО ИГРА МАЧКЕ И МИША? ЗБОГ ЧЕГА МЕ ПЛАШЕ?

ПРВО УХОДА... ПА ВОЗАЧ КОЈИ МЕ ЈЕ ОПОМЕНУО... ЗАТИМ ОНА КУТИЈА С КРОВА... НЕКО МЕ ЗАВИТЛАВА! ЗАШТО, ЗАРКОВЕ?
ИЗВИНИ, ФЛАШЕ! ТЕЛЕФОН...

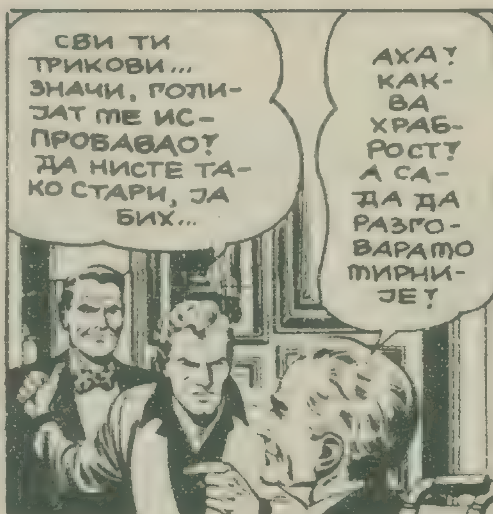

ЗА МЕНЕ!
АЛО! Б.Б. РЕМСЕН? У ТРИ КОД ВАС? АЛИ, ШТА? АЛО! АЛО!

Б.Б. РЕМСЕН! НАЈВЕЋИ ПРОИЗВОЂАЧ РАКЕТА! МОРА ДА ЈЕ ВАЖНО! ИЋИ ЋЕШ?
НИЈЕ МИ ДАО ВРЕМЕНА ДА ОДБИЈЕМ!

ФЛАШ ЈЕ СТИГАО НА ИМАЊЕ Б.Б. РЕМСЕНА...
ГОСПОДИНЕ ГОРДОН! КАСНИТЕ!
ТИ!

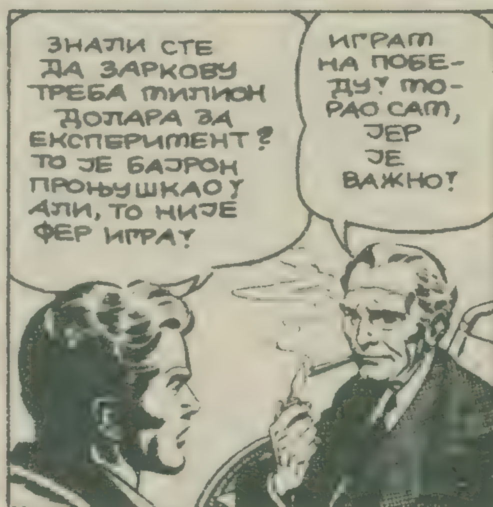

ЖУДЕО САМ ДА МИ ПАДНЕШ У ШАКЕ! КАКВУ СИ ТО ИГРУ ПОКУШАО СА МНОМ?! ЧЕМУ СВЕ ОНО, БАЋО?
ПОЛАКО ГОСПОДИНЕ ГОРДОНЕ! ГОСПОДИН РЕМСЕН...

АХ, ДИВНО, ГОСПОДИНЕ ГОРДОНЕ! НИ КРУПНИ БАЈРОН ВАС НИЈЕ УПЛАШИО! ВИ СТЕ МОЈ ЧОВЕК!
?

СВИ ТИ ТРИКОВИ... ЗНАЧИ, ГОЛИЈАТ МЕ ИСПРОБАВАО! ДА НИСТЕ ТАКО СТАРИ, ЈА БИХ...
АХА! КАКВА ХРАБРОСТ! А САДА ДА РАЗГОВАРАМО МИРНИЈЕ!

ПРИЗНАЈЕМ ДА СУ СРЕДСТВА БИЛА НЕУОБИЧАЈЕНА! БАЈРОН ЈЕ ИСПИТИВАО ВАШЕ РЕФЛЕКСЕ... А РЕЗУЛТАТ МИ СЕ ДОПАДА!
МЕНИ НЕ! НЕ СВИЂА МИ СЕ ВАШЕ САМОЗАДОВОЉСТВО! КАДА ЈЕ РЕЧ О ПОСЛУ, НЕМОЈТЕ МЕ ЗВАТИ, ГОСПОДИНЕ РЕМСЕНЕ...

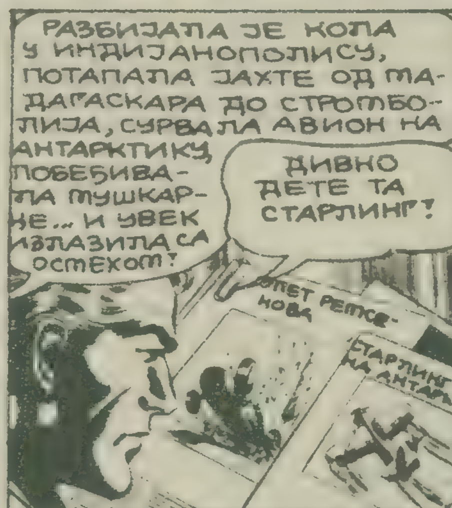

... ЗВАЋУ ЈА ВАС! ЗБОГОМ!
ШТЕТА! ДОКТОРУ ЗАРКОВУ БИ ДОБРО ДОШАО ТАЈ МИЛИОН ДОЛАРА!

ЗНАЛИ СТЕ ДА ЗАРКОВУ ТРЕБА МИЛИОН ДОЛАРА ЗА ЕКСПЕРИМЕНТ? ТО ЈЕ БАЈРОН ПРОЊУШКАО! АЛИ, ТО НИЈЕ ФЕР ИГРА!
ИГРАМ НА ПОБЕДУ! МОРАО САМ, ЈЕР ЈЕ ВАЖНО!

У РЕДУ, РЕМСЕНЕ! КАКАВ ЈЕ ПОСАО? СМРТОНОСНИ ЛЕТ НОВОМ РАКЕТОМ?
НИШТА ТАКО ДРАМАТИЧНО! ЈА САМ СТАР! УСКОРО ЋУ ДА ПРЕДАМ РЕМСЕНОВУ ФАБРИКУ РАКЕТА ДЕТЕТУ СВОГА СИНА, КОЈЕ ЈЕ ДИВЉЕ И НЕ ЖЕЛИ ОДГОВОРНОСТ!

МИСЛИО САМ ДА БИ ТУ ПУТ У СВЕМИР НАШОМ РАКЕТОМ ПОМОГАО...
ДА СЕ ПРИПИТОМИ? ТО БИ БИО МОЈ ПОСАО... ФЛАШ ГОРДОН - ЧУВАР БЕБЕ! Е ПА, ПРИЈАНЕ...
1-23

СТАВИЛИ СТЕ МЕ НА ОНЕ ПРОБЕ ДА БИСТЕ ВИДЕЛИ МОГУ ЛИ ДА БУДЕМ ДАДИЉА ЈЕДНОМ РАЗМАЖЕНОМ ДЕРИШТУ, РЕМСЕНЕ... ДА БИХ ГА ВОЗИКАО ПО СВЕМИРУ?
НЕ ЊЕГА, ГОРДОНЕ! СТАРЛИНГ ЈЕ МОЈА УНУКА... И СЛЕДЕЋИ ПРЕДСЕДНИК РЕМСЕНОВЕ ФАБРИКЕ РАКЕТА! АКО МИСЛИТЕ ДА ЈЕ ПОСАО ЛАК, КАЖИТЕ...

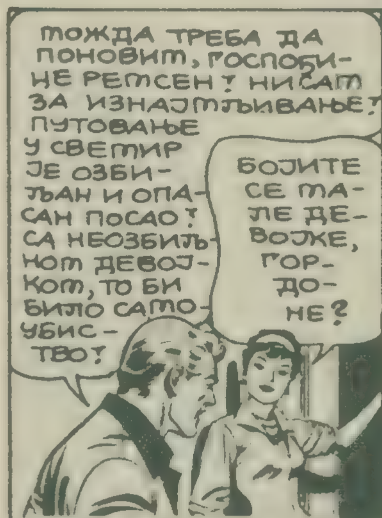

РАЗБИЈАЛА ЈЕ КОЛА У ИНДИЈАНОПОЛИСУ, ПОТАПАЛА ЈАХТЕ ОД МАДАГАСКАРА ДО СТРОМБОЛИЈА, СУРВАЛА АВИОН НА АНТАРКТИКУ, ПОБЕЂИВАЛА МУШКАРЦЕ... И УВЕК ИЗЛАЗИЛА СА ОСМЕХОМ!
ДИВНО ДЕТЕ ТА СТАРЛИНГ!
ОПЕТ РЕМСЕНОВА
СТАРЛИНГ НА АНТАР

ДРАГО МИ ЈЕ ДА ТАКО МИСЛИТЕ, ГОСПОДИНЕ ГОРДОНЕ!

СТАРЛИНГ! СТИЖЕШ ТАМАН ДА УПОЗНАШ...
ФЛАША ГОРДОНА... ЧУЛА САМ ВАШ РАЗГОВОР! ЗНАТЕ ЛИ НЕШТО БОЉЕ НЕГО ДА ИЗБЕРАВАТЕ САНДУКЕ?

О, ДА, ГОСПОЂИЦЕ РЕМСЕН! МРДАМ УШИМА, ЧИТАМ УНАТРАГ... АЛИ ЗАСМЕЈАВАЊЕ ДЕВОЈКЕ НИЈЕ ДОБАР НАЧИН ДА СЕ ПРОВЕДЕ ВРЕМЕ У ВАСИОНИ! УМРО БИХ ОД ДОСАДЕ!

МОЖЕТЕ СЕБИ ДА КУПИТЕ КЛОВНА И ТУЦЕ ЛИЛИХИПА У ТЕСНОМ ЦИРКУСУ, МАЛА! А САДА ДА ПРОЂЕМ...
ДОБАР ЈЕ, ДЕДА! УЗМИ ГА!

МОЖДА ТРЕБА ДА ПОНОВИМ, ГОСПОЂИНЕ РЕМСЕН! НИСАМ ЗА ИЗНАЈМЉИВАЊЕ! ПУТОВАЊЕ У СВЕМИР ЈЕ ОЗБИЉАН И ОПАСАН ПОСАО! СА НЕОЗБИЉНОМ ДЕВОЈКОМ, ТО БИ БИЛО САМОУБИСТВО!
БОЈИТЕ СЕ МАЛЕ ДЕВОЈКЕ, ГОРДОНЕ?

ШТА, ВИ... А БАШ САМ ХТЕО ...
У РЕДУ, РЕМСЕНЕ! НАШЛИ СТЕ СЕБИ ПИЛОТА!
ОХ, ОН КАО ДА ПРЕТИ... АЛИ ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ЛЕТ ЗАВРШИ...
7-25

... СТАРЛИНГ ЋЕ ИМАТИ ЗАДОВОЉСТВО...

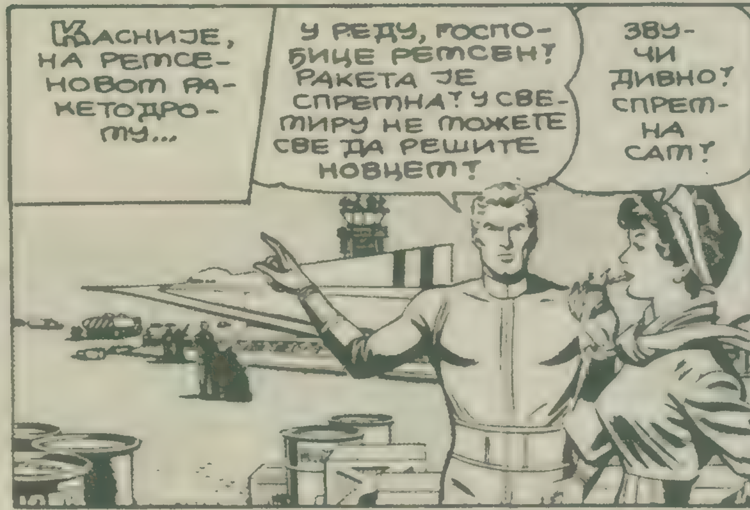
... ДА СЛОМИ ПЛАХОВИТОГ ГОРДОНА ...

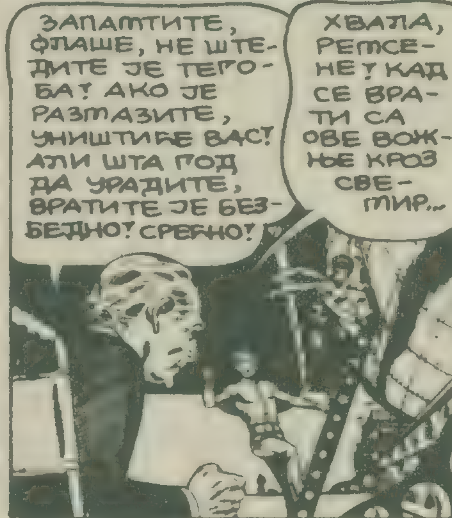
ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН ДА ЖЕЛИШ ТАЈ ПОСАО, ФЛАШЕ? НОВАЦ ТИ НЕ ТРЕБА, ЈЕР САМ ИОНАКО ОБУСТАВИО ЕКСПЕРИМЕНТ!
ОХ, ДРАГИ! МОРА ДА ЈЕ ЗАДАТАК ПОГИБЕЉАН КАД РЕМСЕН НУДИ МИЛИОН ДОЛАРА!
НЕ, ДУШО...

... ОН САМО ЖЕЛИ ДИСКРЕЦИЈУ! ЛЕТ ЈЕ ИНАЧЕ САВРШЕНО БЕЗБЕДАН! НЕ БРИНИ СРЦЕ, БРЗО ЋУ НАТРАГ!

КАСНИЈЕ, НА РЕМСЕНОВОМ РАКЕТОДРОМУ...
У РЕДУ, ГОСПОЂИЦЕ РЕМСЕН! РАКЕТА ЈЕ СПРЕМНА! У СВЕМИРУ НЕ МОЖЕТЕ СВЕ ДА РЕШИТЕ НОВЦЕМ!
ЗВУЧИ ДИВНО! СПРЕМНА САМ!

ЗАПАМТИТЕ, ФЛАШЕ, НЕ ШТЕДИТЕ ЈЕ ТЕГОБА! АКО ЈЕ РАЗМАЗИТЕ, УНИШТИЋЕ ВАС! АЛИ ШТА ГОД ДА УРАДИТЕ, ВРАТИТЕ ЈЕ БЕЗБЕДНО! СРЕЋНО!
ХВАЛА, РЕМСЕНЕ! КАД СЕ ВРАТИ СА ОВЕ ВОЖЊЕ КРОЗ СВЕМИР...

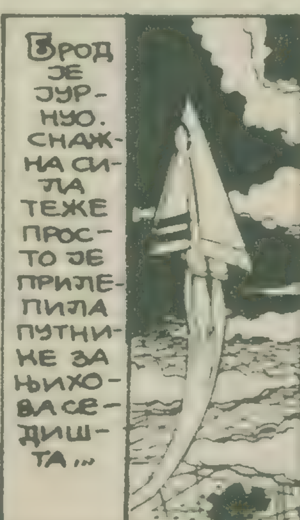
... БИЋЕ СРЕЋНА ДА ПРЕУЗМЕ ПОСАО ПРЕДСЕДНИКА РЕМСЕНОВЕ ФАБРИКЕ РАКЕТА!
7-27

У РЕДУ, СТАРЛИНГ! ВЕЖИТЕ ПОЈАС! УЗЛЕЋЕМО!
А-ХМ! ПРЕСКОЧИТЕ ДЕТАЉЕ, ПА ДА ПОЛЕТИМО!

ВИ СТЕ ОДРАСЛИ, НЕ МОГУ ДА ВАС ПРИМОРАВАМ! ПРИПРЕМИТЕ СЕ! ПОЛАЗИМО!
И ВРЕМЕ ЈЕ! ДА НЕ ПРИЧАТЕ, БИЛИ БИСМО НА ПОЛА ПУТА ДО МАРСА!

БРОД ЈЕ ЈУРНУО. СНАЖНА СИЛА ТЕЖЕ ПРОСТО ЈЕ ПРИЛЕПИЛА ПУТНИКЕ ЗА ЊИХОВА СЕДИШТА...

КИЛОМЕТРИМА ВИСОКО, СИЛА ТЕЖЕ ЈЕ ПОПУСТИЛА. ФЛАШОВЕ СПРЕТНЕ РУКЕ ЗАДРЖАЛЕ СУ СТАРЛИНГ ДА НЕ ОДЛЕТИ...
ОХХХ!
ДРУГИ ПУТ НЕЋУ БРИНУТИ!
7-28

МОГЛИ СТЕ ДА ИЗЛЕТИТЕ КРОЗ ПРОЗОР! АКО СЕ ДРУГИ ПУТ НЕ ВЕЖЕТЕ, НЕЋУ БРИНУТИ О ВАМА!
ПИХ! ТО ЈЕ ШТОС ДА МЕ ЗАПЛАШИТЕ! ДРУГИ ПУТ НЕЋЕ УПАЛИТИ!

УНАЈМЉЕНИ СТЕ КАО ПИЛОТ, А НЕ ДАДИЉА! САМО МИ ПОКАЖИТЕ ЧУДЕСА СВЕМИРА, А САВЕТЕ ПРЕСКОЧИТЕ!
У РЕДУ, СТАРЛИНГ! ЈЕСТЕ ЛИ НЕКАД ОСЕТИЛИ БЕСТЕЖИНСКО СТАЊЕ?

ФЛАШ ЈЕ ИСКЉУЧИО ВЕШТАЧКУ ГРАВИТАЦИЈУ...
ХЕЈ! СПУСТИТЕ МЕ! СТОМАК МИ СЕ ПРЕОКРЕНУО!
ЗА САМ САМО ПИЛОТ! МОЖДА ЋЕТЕ ТРАЖИТИ И ДА ВАМ ПЕРЕМ УШИ!
7-29

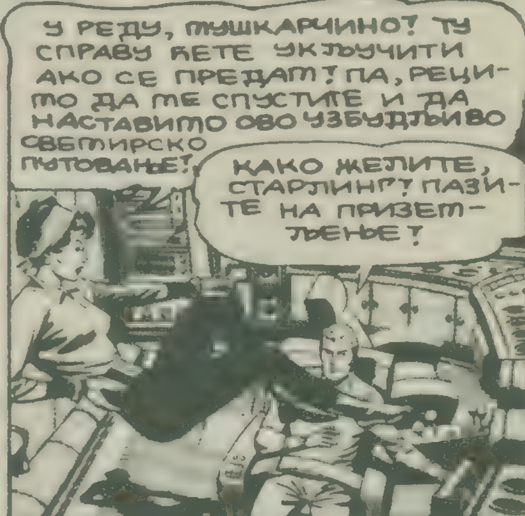
ПРЕВРШИЛИ СТЕ СВАКУ МЕРУ! ЛЕБДИМ ОВАКО ЧИТАВ САТ! ГЛАДНА САМ! СПУСТИТЕ МЕ!
СТИЖЕ ЈЕДАН СЕНДВИЧ!

ДОК ЈЕ ВЕШТАЧКА ГРАВИТАЦИЈА БИЛА ИСКЉУЧЕНА, СЕНДВИЧ ЈЕ ДОЛЕБДЕО ДО СТАРЛИНГ...
МММФФ! ЈЕДВА ГУТАМ!
ЕВО ТИ МАЛО ВОДЕ!

АЛИ, ВОДА ВИСИ У ВАЗДУХУ!
ТО СУ ЧУДЕСА СВЕМИРА! СЛОБОДНИ ПАД У КОМЕ НЕ ПОСТОЈИ ГОРЕ И ДОЛЕ... НЕМА СИЛЕ ТЕЖЕ ДА ВАМ ПОМОГНЕ!

У РЕДУ, МУШКАРЧИНО! ТУ СПРАВУ ЋЕТЕ УКЉУЧИТИ АКО СЕ ПРЕДАМ! ПА, РЕЦИМО ДА МЕ СПУСТИТЕ И ДА НАСТАВИМО ОВО УЗБУДЉИВО СВЕМИРСКО ПУТОВАЊЕ!
КАКО ЖЕЛИТЕ, СТАРЛИНГ! ПАЗИТЕ НА ПРИЗЕМЉЕЊЕ!

КАДА ЈЕ ФЛАШ ПОНОВО УКЉУЧИО ВЕШТАЧКУ ГРАВИТАЦИЈУ...
УХХ! БАШ СМЕШНО! ТО МИ СЕ СВИЂА КОД ВАС! ВИ УВЕК ПРЕУЗИМАТЕ САВ РИЗИК!
ПРОБАО САМ НЕКОЛИКО ПУТА!
8-1

ДИВНО! ПА, ДА ОНДА ЖИВИМО ОПАСНО, ЛАВЉЕ СРЦЕ!
ХЕЈ! ТИ ЛУДА ТИГРИЦЕ! НЕ!

СТАРЛИНГ, ЛУДО ЈЕДНА! ОШТЕТИЛА СИ ИНСТРУМЕНТ-ТАБЛУ! ИЗГУБИЛИ СМО КОНТРОЛУ!
МА, ХАЈДЕ, ГУТАЧУ ВАТРЕ! ПИЛОТИ РАКЕТА СУ СПРЕМНИ НА ТЕ МАЛЕ РИЗИКЕ! ТО БИ БИО МАЧЈИ КАШАЉ ЗА ПРАВОГ АКРОБАТУ КАО ШТО ЈЕ ПИЛОТ ЏАН СТИЛ!

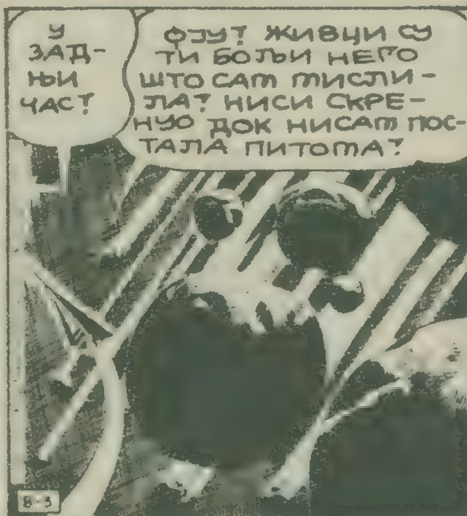

ЛАКОМИСЛЕНО ДЕРИШТЕ... АКО НЕ УМИРИМ РАКЕТУ, ОБОЈЕ ЋЕМО БИТИ МРТВИ, КАО И ОН!
ПИХ! ОПЕТ МЕЛОДРАМА! ТИ СИ, ФЛАШЕ, БАШ ЗА ХОЛИВУД!
8-2

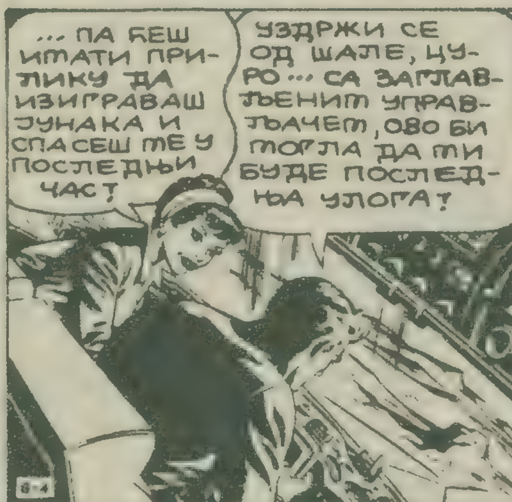
МЕТЕОРСКО ПОЉЕ! И ТО НИСУ ФИЛМСКИ РЕКВИЗИТИ, ЦУРО!

ПРЕД ПОЉЕМ МЕТЕОРА, ФЛАШ ЈЕ ПОКУШАО ДА ИСПРАВИ ЗАГЛАВЉЕНИ УПРАВЉАЧ...
ТО ПОСТАЈЕ ОПАСНО, ФЛАШЕ! ПОЖУРИ!

У ЗАДЊИ ЧАС!
ФЈУ! ЖИВЦИ СУ ТИ БОЉИ НЕГО ШТО САМ МИСЛИЛА! НИСИ СКРЕНУО ДОК НИСАМ ПОСТАЛА ПИТОМА!

ДОБАР СИ! НИ ЈАН СТИЛ НЕ БИ БИО ТОЛИКО ХЛАДАН!
ЈА НИСАМ ЈАН СТИЛ... ОН ЈЕ БИО ВЕЛИКИ АКРОБАТА И ХАЗАРДЕР! АЛИ, ТО ЈЕ ПЛАТИО ЖИВОТОМ... И НЕ СМЕМ ДА РИЗИКУЈЕМ!

ПРОШЛИ СМО МЕТЕОРЕ, СТАРЛИНГ, АЛИ МОРАЋУ ДА СЕ СПУСТИМ ЗБОГ ПОПРАВКЕ УПРАВЉАЧА!
ЛЕПО, ФЛАШЕ! ЧУДНА ПЛАНЕТА! МОЖДА ЋЕМО НАИЋИ НА ОНА ЧУДОВИШТА ИЗ ФИЛМОВА...

... ПА ЋЕШ ИМАТИ ПРИЛИКУ ДА ИЗИГРАВАШ ЈУНАКА И СПАСЕШ МЕ У ПОСЛЕДЊИ ЧАС!
УЗДРЖИ СЕ ОД ШАЛЕ, ЦУРО... СА ЗАГЛАВЉЕНИМ УПРАВЉАЧЕМ, ОВО БИ МОГЛА ДА ТИ БУДЕ ПОСЛЕДЊА УЛОГА!

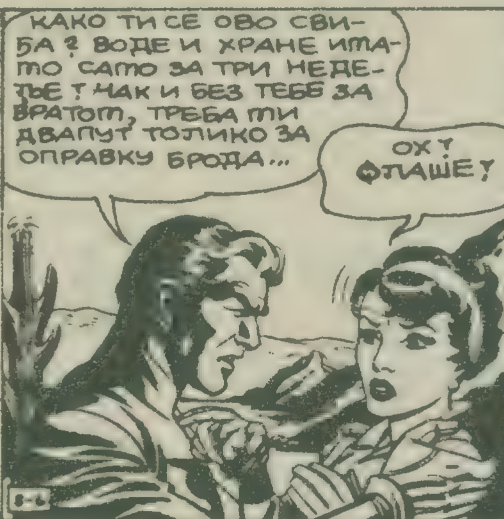

КОЧНИЦЕ СУ ОТКАЗАЛЕ И ФЛАШ ЈЕ РАКЕТОМ ЗАСТРУГАО ПО ПОВРШИНИ ПЛАНЕТЕ...
КРРАШШ!

МОТОРИ СУ УТИХНУЛИ. ЉУЉАВА И КЛИЗАЊЕ СУ ПРЕСТАЛИ. ПОТОМ...
СТАРЛИНГ! ЈЕСИ ЛИ ДОБРО? ЛУДО ДЕТЕ! НИЈЕ СЕ ВЕЗАЛА!

ПУСТАРА! СУВА, СТЕНОВИТА ПЛАНЕТА... РАКЕТА У КВАРУ... И ОВА ДИВЉА МАЧКА НА МОЈИМ РУКАМА! КАКВА ЗБРКА!

ОХ, ФЛАШЕ, ГДЕ ТИ ЈЕ РОМАНТИЧНОСТ? ЗАМИСЛИ-ТИ И ЈА НА НАШЕМ ПУСТОМ ОСТРВУ У СВЕМИРУ!

ДО ЂАВ... ПА, ТИ СИ СЕ САМО ПРЕТВАРАЛА! СЛУШАЈ, ЦУРО, ОВО НИЈЕ ИЗЛЕТ! НАСУКАНИ СМО НА ПУСТОЈ ПЛАНЕТИ... ЗБОГ ТЕБЕ!
ПА? ЗАДУЖЕН СИ ДА МИ ПОКАЖЕШ ОПАСНОСТИ СВЕМИРА! А ЈА УЖИВАМ У ЛЕКЦИЈАМА!

КАКО ТИ СЕ ОВО СВИЂА? ВОДЕ И ХРАНЕ ИМАМО САМО ЗА ТРИ НЕДЕЉЕ! ЧАК И БЕЗ ТЕБЕ ЗА ВРАТОМ, ТРЕБА ТИ ДВАПУТ ТОЛИКО ЗА ОПРАВКУ БРОДА...
ОХ! ФЛАШЕ!

ШТА ЈЕ САД?
ТАМО... КОД СТЕНА! ТРАГОВИ НА ТЛУ...

ПЛАНЕТА НИЈЕ ПУСТА! ФЛАШЕ, БОЈИМ СЕ!
ПОЛАКО, СТАРЛИНГ! БОЉЕ ЈЕ ДА ПРВО ПОГЛЕДАМО ТРАГОВЕ!

ФЛАШЕ! ТО СУ ОТИСЦИ СТОПАЛА!
АЛИ САМО ЛЕВИХ! А ОВА ПРУГА СА ДЕСНЕ СТРАНЕ...
8-8

... ЈЕ ТРАГ ВЕШТАЧКЕ НОГЕ!

НЕМА СУМЊЕ... ОВЕ ТРАГОВЕ ЈЕ ОСТАВИО ЧОВЕК СА ВЕШТАЧКОМ НОГОМ! АЛИ, ОТКУД ОВДЕ?
ОХ, ФЛАШЕ! КО БИ ТО МОГАО БИТИ?

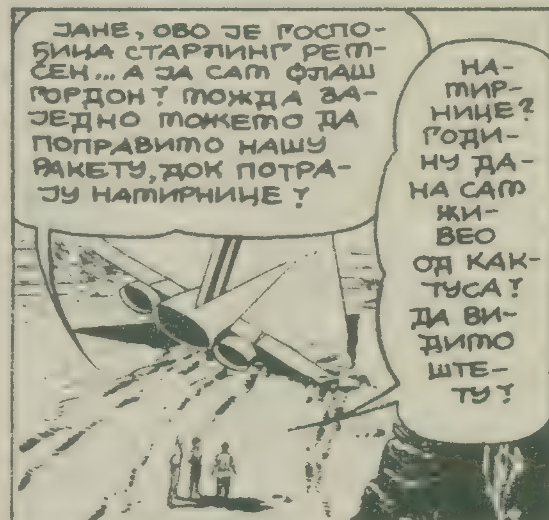

Ш-Ш-Ш! НЕШТО СЕ ЧУЛО ИЗА СТЕНА! ОСТАНИ МИРНА!
8-9

НЕ, НЕ! МОЛИМ ВАС, ПРИЧАЈТЕ! ЖЕЛИМ ДА СЛУШАМ ВАШЕ ГЛАСОВЕ!

НАСТАВИТЕ РАЗГОВОР! ВИШЕ ОД ГОДИНУ ДАНА НИСАМ ЧУО ЉУДСКИ ГЛАС!

ВИ СТЕ СА ЗЕМЉЕ? КАКО СТЕ ДОСПЕЛИ ОВАМО?
КАО И ВИ-СУРВАО САМ СЕ! ЗОВЕМ СЕ ЈАН СТИЛ! ЖАО МИ ЈЕ АКО САМ ВАС УПЛАШИО! ПРОСТО НЕ ВЕРУЈЕМ ДА СТЕ ТУ!

ЈАН СТИЛ! ЧУВЕНИ ПИЛОТ!
НИЈЕ МНОГО ОСТАЛО ОД МОЈЕ СЛАВЕ! У УДЕСУ САМ ИЗГУБИО НОГУ! НАМОНТИРАО САМ ОВУ ГВОЖЂУРИЈУ! НИЈЕ ЛЕПО, АЛИ ЈЕ ПОМОГЛО!

ЈАНЕ, ОВО ЈЕ ГОСПОЂИЦА СТАРЛИНГ РЕМСЕН... А ЈА САМ ФЛАШ ГОРДОН! МОЖДА ЗАЈЕДНО МОЖЕМО ДА ПОПРАВИМО НАШУ РАКЕТУ, ДОК ПОТРАЈУ НАМИРНИЦЕ!
НАМИРНИЦЕ? ГОДИНУ ДАНА САМ ЖИВЕО ОД КАКТУСА! ДА ВИДИМО ШТЕТУ!

ОД МОГ БРОДА САМ ОДУСТАО, А ОВАЈ ЋЕМО СРЕДИТИ ЗА ТРИ НЕДЕЉЕ!
ТРИ НЕДЕЉЕ У ОВОЈ ПУСТАРИ? ДОТЛЕ ЋУ ПОЛУДЕТИ!
8-11

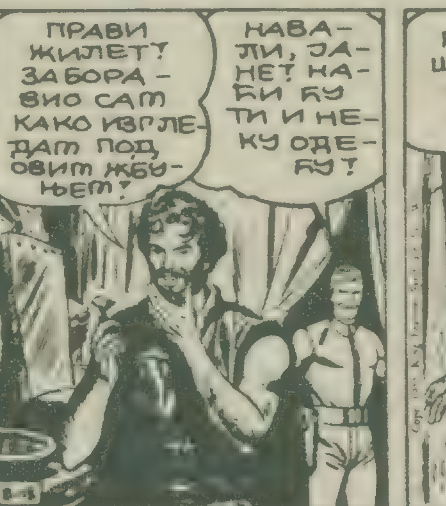

НИШТА ВАМ НЕЋЕ ФАЛИТИ! ХАЈД'МО, ФЛАШЕ, НА ПОСАО!

СЛУШАЈТЕ, ВИ... МОЖДА СТЕ БИЛИ СЛАВНИ ЏАН СТИЛ, АЛИ САДА СТЕ САМО РОБИНЗОН КРУСО КОЈИ МОЛИ ЗА МЕСТО У МОЈОЈ РАКЕТИ!
ДОСТА, СТАРЛИНГ!

НИКО НИШТА НЕ МОЛИ! АКО НАМ ЏАН ПОМОГНЕ, СВИ ИДЕМО ОДАВДЕ!
ДА ПРВО ИЗНЕСЕМО НАМИРНИЦЕ ДО МОГ СКРОВИШТА!

Километар даље...
ЕНО, ФЛАШЕ, МОЈЕ ПЕЋИНЕ! ГОДИНУ ДАНА МЕ ЧУВАЛА ОД ЏИНОВСКИХ ГУШТЕРА!

ОХ! ОВО СЛЕДОВАЊЕ ЈЕ ПРАВА ГОЗБА! ЈА САМ ЖИВЕО ОД СОКА ОД КАКТУСА, ПЕЧЕНОГ КАКТУСА, КУВАНОГ КАКТУСА! МЕСЕЦ ДАНА НИСАМ ИМАО НИ КИШНИЦУ!
ВИДИ СЕ!
ДОНЕЛИ СМО ДОСТА ВОДЕ! ИМА И ЗА БРИЈАЊЕ!

ПРАВИ ЖИЛЕТ! ЗАБОРАВИО САМ КАКО ИЗГЛЕДАМ ПОД ОВИМ ЖБУЊЕМ!
НАВАЛИ, ЏАНЕ! НАЋИ ЋУ ТИ И НЕКУ ОДЕЋУ!

ПА, ФЛАШЕ... КАКО ИЗГЛЕДАМ?
КАД СТАРЛИНГ ПОВРАТИ ДАХ, НЕКА ОНА КАЖЕ!

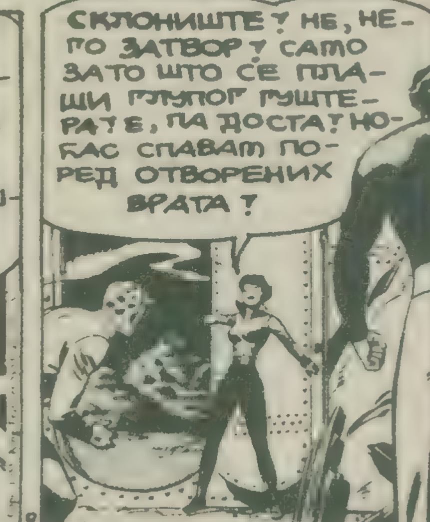

ПА, ЏАНЕ, ИНСТРУМЕНТ * -ТАБЛА ЈЕ ЗАКРПЉЕНА!
КРАСНО! ТРЕБА НАМ ЈОШ НЕКОЛИКО ДАНА ДА ДОДАМО НОВЕ ДЕЛОВЕ ЗА ОВО КРИЛО!
РАДИТЕ ВЕЋ ДВЕ НЕДЕЉЕ! ЧЕМУ СВЕ ТО?

ЧИТАЛА САМ ДА ЈЕ ВЕЛИКИ ЏАН СТИЛ ЛЕТЕО НА РАКЕТАМА С ЈЕДНИМ КРИЛОМ! УДЕС ТИ ЈЕ СЛОМИО НЕРВЕ!
МОЖЕ БИТИ... А МОЖДА ЈЕ ПОСЛЕ ГОДИНУ ДАНА НА ОВОЈ ПЛАНЕТИ ХАЗАРДЕР ЏАН СТИЛ ЗАВРШИО СВОЈЕ!

ПАДА МРАК, ФЛАШЕ! БОЉЕ ДА ИДЕМО У ПЕЋИНУ!
О, ДА! ПРЕ НЕГО НАС ЗГРАБИ ТАЈ СТАРИ ГУШТЕР! А ИМАМО САМО МАЛИ ВАЗДУШНИ ПИШТОЉ!

УФ! ОВДЕ ЈЕ КАО У ПЕКНИЦИ! А ТЕК МИРИС! ШТА ЈЕ ТО?
ПАПРИКАШ ОД КАКТУСА! ЏАНОВ РЕЦЕПТ! СВЕ ОСТАЛО СМО ПОТРОШИЛИ!

ШТА? ОЧЕКУЈЕШ ДА ТО ЈЕДЕМ? ТРЕБА ДА ЦРКНЕМ ЗАТО ШТО ЈЕ ОН ПОЈЕО ДЕО МОЈЕ ХРАНЕ!
УШТЕДЕО НАМ ЈЕ ДВЕ НЕДЕЉЕ ОКО ПОПРАВКЕ БРОДА... И ДАО НАМ СКЛОНИШТЕ!

СКЛОНИШТЕ? НЕ, НЕГО ЗАТВОР! САМО ЗАТО ШТО СЕ ПЛАШИ ГЛУПОГ ГУШТЕРА! Е, ПА ДОСТА! НОЋАС СПАВАМ ПОРЕД ОТВОРЕНИХ ВРАТА!

ЗАТВОРИ... ТА... ВРАТА!
НЕЋУ ВИШЕ ОВДЕ ДА СЕ ГУШИМ... САМО ДА БИ СЕ ТИ САКРИО ОД ТОГ ВЕЛИКОГ ГАДНОГ ГУШТЕРА! ЈАН СТИЛ... МОЈ ЈУНАК И ИДОЛ! ХА!

У УДЕСУ НИСИ ИЗГУБИО САМО НОГУ НЕГО И КИЧМУ! ПОГЛЕДАЈ СЕ! ЖУТ СИ КАО ЛИМУН!
СТАРЛИНГ!?
8-17

ШТ-ШТА ТО РАДИШ? ДАЉЕ ОД МЕНЕ!

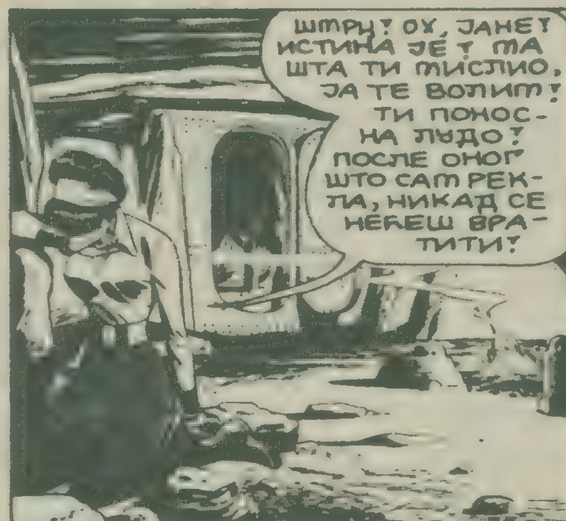
ШТ-ШТА ХОЋЕШ? ЈЕСИ ЛИ ЛУД? ПУСТИ МЕ!
МОРАО БИХ ДА ТЕ УБИЈЕМ...

...АЛИ ТИ СИ САМО ГЛУПО ДЕРЛЕ КОМЕ ТРЕБА ПОМОЋИ ДА ОДРАСТЕ! ПА, ЈА ЋУ ТИ ПОМОЋИ... САДА!
ФЛАШЕ! УПОМОЋ!
8-18

А САДА, СЕСТРО, ЈА ОДЛАЗИМ! ОВДЕ ЈЕ ЗАИСТА ЗАГУШЉИВО!

ЈАНЕ! ЈАНЕ! ВРАТИ СЕ!

ОХ, ФЛАШЕ! ШМРЦ! ШТА САМ УЧИНИЛА?
ЗНАМ ШТА! ЗАЉУБИЛА СИ СЕ У ЊЕГА... ДО УШИЈУ! АЛИ, ТВОЈ ТВРДОГЛАВИ ПОНОС... НИСИ МОГЛА ДА МУ ТО ПРИЗНАШ!
8-19

НЕ БРИНИ, ДЕТЕ! АКО ГА НЕ НАЂЕМ ПРЕ ГУШТЕРА, ИЗГУБИЋЕШ ГА ЗАУВЕК!

ШМРЦ! ОХ, ЈАНЕ! ИСТИНА ЈЕ! МА ШТА ТИ МИСЛИО, ЈА ТЕ ВОЛИМ! ТИ ПОНОСНА ЛУДО! ПОСЛЕ ОНОГ ШТО САМ РЕКЛА, НИКАД СЕ НЕЋЕШ ВРАТИТИ!

ОХ, ФЛАШЕ! ОН ЈЕ БЕЗ ОРУЖЈА! НЕ МОГУ ДА ПОДНЕСЕМ ПОМИСАО ДА ЈЕ ОН ТАМО САМ...
8-20

...ДОК СЕ ТАЈ ЏИНОВСКИ ГУШТЕР ШУЊА...

ФЛАШЕ ... ШТРЦ! МОРАШ ГА НАЋИ! ТО ЈЕ ТВОЈА ГРЕШКА! АКО ТУ СЕ ШТА ДЕСИ, ЈА ЋУ...

КОРАЦИ! ВРАЋАЈУ СЕ! ЈАНЕ! ЈАНЕ, ДРАГИ! ЈА... ОХ!

ОХ! НЕ!!!

ГУШТЕР! НЕ МОГУ КРОЗ ВРАТА!

НЕ! НАТРАГ! НЕ! НЕ!

СТАРЛИНГ!
ЈАНЕ! БЕЖИ! БЕЖИ ДОК МОЖЕШ! БЕ-ЖИ!!!

ИДИ ПОЛАКО ПРЕМА ВРАТИМА! ЈА ЋУ ГА ЗАПОСЛИТИ!
ЈАНЕ! НЕ! ШТА ТО РАДИШ?

ДАЋУ ТИ ВРЕМЕНА ДА ПОБЕГНЕШ! А САДА, БЕЖИ! И НЕ ОКРЕЋИ СЕ! ХАЈДЕ!
НЕ! НЕ ЋУ ДА ТЕ ОСТАВИМ!

Али, џиновски гуштер окренуо се бесно према свом мучитељу...

...И НАПАО...
СТАРЛИНГ! БЕЖИ ПРЕМА ВРАТИМА!
НЕ, ЈАНЕ! ЈА ЋУ ГА ОДВРАТИТИ!

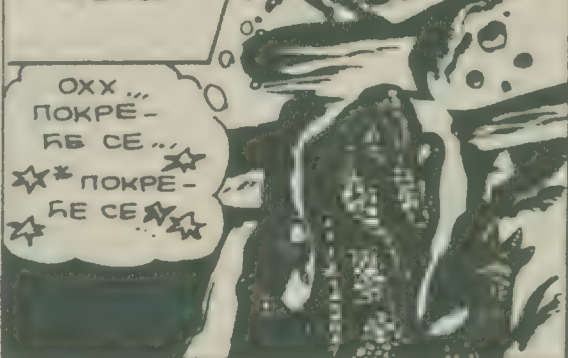

ТИ, ЛУДО! НЕ МОЖЕШ МИ ПОМОЋИ! ЗА ИМЕ СВЕТА, БЕЖИ ОДАВДЕ!

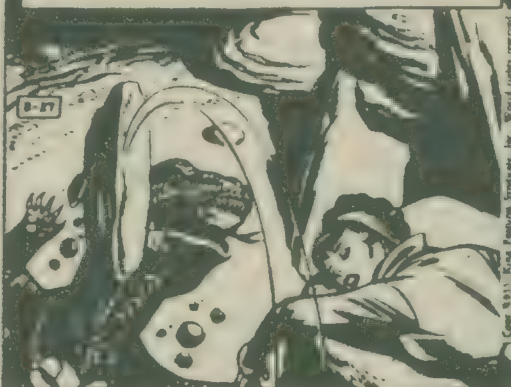

Али, када је звер поново напала, у чељуст је добила запаљен кактус...

ЈАРОСНИМ ШИШТАЊЕМ, ГУШТЕР ЈЕ ИЗБАЦИО ЗАПАЉЕНИ КАКТУС И КРЕНУО ЗА НОВИМ НЕПРИЈАТЕЉЕМ...
СТАРЛИНГ! БЕЖИ КА ВРАТИМА! ТУ ЋЕ ТЕ УХВАТИТИ!

ИАКО ЈЕ ОПЕКЛА РУКУ, СТАРЛИНГ ЈЕ НАСТАВИЛА ДА СЕ ВЕРЕ, ДОК...
ОХ... НЕ МОГУ ДАЉЕ... ЈА САМ ТЕ УВАЛИЛА У ОВО, ЈАНЕ! БЕЖИ! ПОЗОВИ ФЛАША!

ОВА СТЕНА... ТРЕБА ДА ЈЕ ГУРНЕМ... АКО МЕ БОЛ НЕ СПРЕЧИ...

СТАРЛИН ЈЕ УПОТРЕБИЛА СВУ СНАГУ ДА ГУРНЕ СТЕНУ...
ОХХ... ПОКРЕЋЕ СЕ... ПОКРЕЋЕ СЕ

СТЕНА СЕ СУРВАЛА НА ГУШТЕРА И ОБОРИЛА ГА...

ЗВЕР ЈЕ ДИВЉЕ ШИБАЛА РЕПОМ И ПРЕТИЛА ДА ЈАНА ОДБАЦИ НА СТЕНУ...

РАЊЕНИ ГУШТЕР ОПАЗИО ЈЕ ЈАНА И ШЧЕПАО ГА КАО КЛЕШТИМА...

И ТАДА...
ЈАНЕ! САГНИ ГЛАВУ И ПОКРИЈ ОЧИ!

УДАР ТОПЛОТЕ... КАНЏЕ СУ ПОПУСТИЛЕ... И ЈАН ЈЕ ПАО НА ТЛО...

ФЛАШЕ! ШТА ТЕ ЈЕ ЗАДРЖАЛО?
ЖАО МИ ЈЕ, ЈАНЕ! БИО САМ ДАЛЕКО! ГДЕ ЈЕ СТАРЛИНГ?

НА ОНОМ ИСПУСТУ, У НЕСВЕСТИ ЈЕ И ПОВРЕЂЕНА!
СПУСТИЋУ ЈЕ ДОЛЕ!

ГУРНУЛА ЈЕ РУКУ У ВАТРУ ДА МЕ СПАСЕ! КАКО ЈЕ, ФЛАШЕ?
МАЛО ПРВЕ ПОМОЋИ ЋЕ РЕШИТИ СТВАР! АЛИ, ТИ ЋЕШ БИТИ ПРАВИ ЛЕК! МИСЛИМ ДА ЋЕ СВЕ БИТИ У РЕДУ!

ЈАНЕ, ЈЕСИ ЛИ ТО ТИ? ЈЕСИ ЛИ ДОБРО?
ДОБРО МИ ЈЕ! ФЛАШ ЈЕ СРЕ-ДИО ГУШТЕРА... АЛИ, ТО ЈЕ БИЛА ТВОЈА ПРЕДСТАВА! СПАСЛА СИ МИ ЖИ-ВОТ!

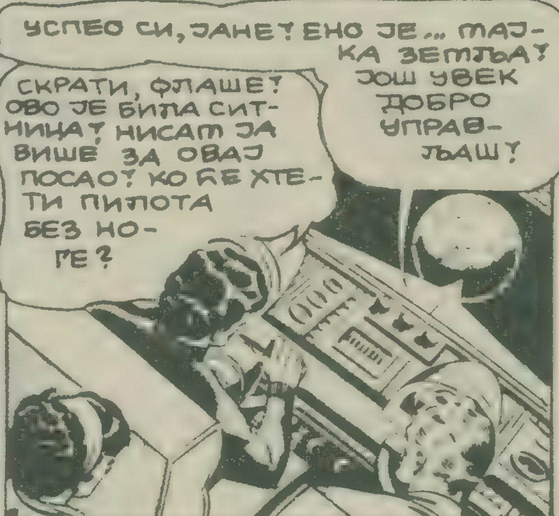

ШАЛИШ СЕ? СТАВИО СИ ГЛАВУ У ТОРБУ ДА МЕ ЗАШТИТИШ, ИАКО САМ ИСПАЛА ТАКАВ НИТКОВ! ЗАШТО, ЈАНЕ?
ДА ТИ НАЦРТАМ?
8-31

МОЖДА ЋЕ ПОВРАТАК КУЋИ НАЈЗАД БИТИ МИ-РАН...

РАКЕТА ЈЕ СПРЕМНА! УБА-ЧЕНО ЈЕ ЈОШ ЈЕДНО СЕДИШ-ТЕ! ХОЋЕШ ДА УПРАВ-ЉАШ?
ЈОШ ПИТАШ! ПОСЛЕ ЧЕ-ТРНАЕСТ МЕСЕЦИ ИЗА УПРАВЉА-ЧА!

УСКОРО, РАКЕТА ЈЕ НАПУСТИЛА ПУСТУ ПЛАНЕТУ И ПОШЛА ПРЕМА БЕЗВАЗ-ДУШНОМ ПРОСТО-РУ...
9-1

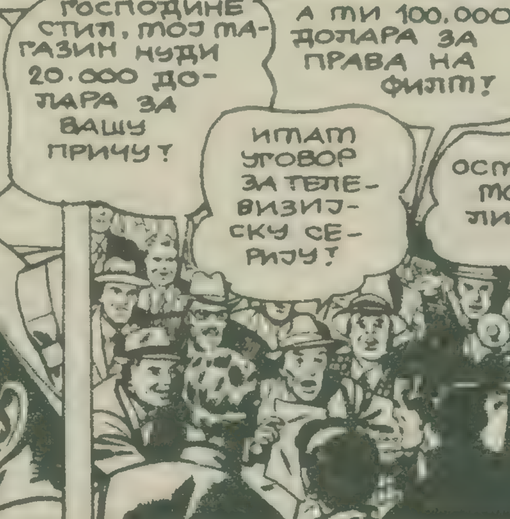

СТАРЛИНГ, ДА НАСТА-ВИМО ИЗЛЕТ ПО СВЕМИ-РУ?
ЗБОГ ЧЕГА? НАШЛА САМ СВЕ ШТО САМ ТРАЖИЛА! СЕМ ЈАНА, НИШ-ТА МИ ВИШЕ НЕ ТРЕБА!

УСПЕО СИ, ЈАНЕ! ЕНО ЈЕ... МАЈ-КА ЗЕМЉА! ЈОШ УВЕК ДОБРО УПРАВ-ЉАШ!
СКРАТИ, ФЛАШЕ! ОВО ЈЕ БИЛА СИТ-НИЦА! НИСАМ ЈА ВИШЕ ЗА ОВАЈ ПОСАО! КО ЋЕ ХТЕ-ТИ ПИЛОТА БЕЗ НО-ГЕ?

ЈА, ЛУДО! НЕКО ТРЕБА ДА УПРАВЉА РЕМСЕНО-ВОМ ФАБРИКОМ РАКЕТА! НЕКО ТРЕБА ДА УПРАВЉА МОЈИМ ЖИВОТОМ! А АКО САМО СПОМЕНЕШ САЖАЉЕЊЕ И МИ-ЛОСТИЊУ, ДОБИЋУ НАПАД!
ПОЛАКО! ИМАМ РАДИО -ВЕЗУ!
9-2

АЛО – ГОР-ДОН РЕМСЕ-НУ! ВРАТИО САМ ЈЕ ЖИ-ВУ! И ЈЕД-НОГ ПУТНИ-КА... ЈАНА СТИ-ЛА... НАЂЕНОГ У СВЕМИРУ!
РЕМСЕН ГОРДОНУ! ЈЕСТЕ ЛИ РЕК-ЛИ ЈА-НА СТИ-ЛА? МО-ЛИМ ПОНО-ВИТЕ!

ТО ЈЕ ОН! ЈАН СТИЛ!
ЧУО САМ ДА ЈЕ ИЗГУБИО НОГУ!
И ЖИВЕО ЈЕ ГОДИ-НУ ДАНА НА ПУС-ТОЈ ПЛА-НЕТИ! ЈУ-НАК!

ГОСПОДИНЕ СТИЛ, МОЈ МА-ГАЗИН НУДИ 20.000 ДО-ЛАРА ЗА ВАШУ ПРИЧУ!
А МИ 100.000 ДОЛАРА ЗА ПРАВА НА ФИЛМ!
ИМАМ УГОВОР ЗА ТЕЛЕ-ВИЗИЈ-СКУ СЕ-РИЈУ!
ОСМЕХ МО-ЛИМ!

ЖАО МИ ЈЕ, ДРУГАРИ! ВЕЋ САМ ПРИ-СТУПИО РЕМ-СЕНОВОЈ ФАБРИЦИ РАКЕТА ... ЗА ЦЕО ЖИ-ВОТ!
ЧЕСТИ-ТАМ, ФЛАШЕ! ВИ СТЕ ЗАИСТА ЗАРА-ДИЛИ ОНАЈ МИ-ЛИОН ЗА ЗАРКОВА!
КРАЈ

Недељко Недељкић: ОПЕРАЦИЈА ТОСТ

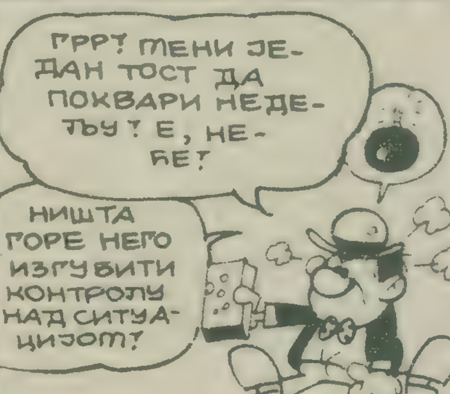

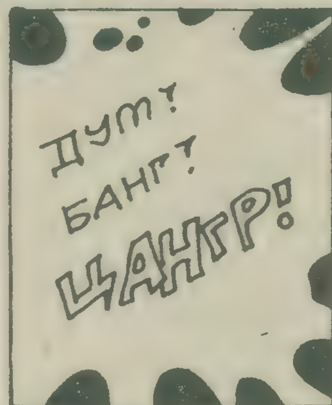

СТО МУ БУШИЛИЦА! НИСАМ ГА НИ ПРЕПОЛОВИО!
УФ!
?
?
?

АЛИ, ВАЉКОМ ЋУ ДА ГА ПРЕТВОРИМ У ЛЕПИЊУ...
ДА ВИДИМ!

... А МОЖДА И У ПРАХ!
ПАФ!
ПАФ!
КРОНК!
КРРР!

НЕ! ОВО ЈЕ НЕМОГУЋЕ!
КЛОНК!
БИИИНГ!

МНОГО ЈЕ ДОСАДНО РЕГУЛИСАТИ САОБРАЋАЈ НЕДЕЉОМ! НИГДЕ ЖИВЕ ДУШЕ!
ТАКО ЈА МОГУ НА МИРУ ДА ШЕТКАМ...

СТО МУКА!

ДУМ!
БАНГ!
ЦАНГР!

ПОСЛАСТИЧАРНИЦА
КО ЈЕ ТАЈ ШТО СЕ УСУДИО ДА МИ ПОЛУПА ИЗЛОГ?

НАПИСАЋУ ВАМ ДВЕ ПРИЈАВЕ! ЈЕДНУ ЗАТО ШТО СТЕ ДОВЕЛИ У ПИТАЊЕ МОЈУ ГЛАВУ, А ДРУГУ ЗА ИЗЛОГ!
НЕ! ИМА ОДМА' ДА ТИ ПЛАТИ!

НА АЕРОДРОМ!
КУДА ЛЕТИТЕ?
МА, ИДЕМ САМО ДА СЕ ОСВЕТИМ ЈЕДНОМ ТОСТУ!
?

ЈА БИХ ДА ИЗНАЈМИМ АВИОНЧИЋ!
ОНАЈ СА БРОЈЕМ ТРИНАЕСТ ЈЕ УВЕК СЛОБОДАН!

БАХ! ИМА СУЈЕВЕРНИХ ТИПОВА! ЈА НИСАМ ТАЈ!
13

ВИНУЋУ СЕ У НЕБО ШТО ВИШЕ МОГУ!
РРРРРРРРРР!

Е, АКО СЕ САД НЕ ПРЕТВОРИ У КОМАДИЋЕ, НИКАД НЕЋЕ!
13

ОСЕЋАМ ДА ЋУ ЛУПОМ МОРАТИ ДА ИХ ТРАЖИМ! ХЕ, ХЕ!

!?

БИП! БИП! БИП!

ЦРВЕНИ ТЕЛЕФОН: ВАШИНГТОН-МОСКВА ПРЕКО САТЕЛИТА...

НА КРАЈУ ЋЕ ОВА НЕДЕЉА ЈОШ ДА ТИ БУДЕ УЗБУДЉИВА!

НЕТАКНУТ ТОСТ

ДА ЛИ ВИ ТО ПОКУШАВАТЕ ДА БУДЕТЕ ДУХОВИТИ? ЗАИСТА НИЈЕ ТРЕНУТАК ЗА ШАЛУ!

АЛИ, КАД ВАМ КАЖЕМ! НИСМО МИ ИЗДАЛИ НАРЕЂЕЊЕ ДА СЕ БАЦИ АТОМСКА БОМБА!

БАНГ!

©ОСВАЈАЧИ ИЗ ГАЛАКСИЈЕ АЛФА УДАЉЕНЕ 2000 СВЕТЛОСНИХ ГОДИНА...

КРРРРРРРРРЦ!

ТОЛИКИ ПУТ СМО ПРЕВАЛИЛИ, А ЗЕМЉА СЕ РАСПАДА!

КАКАВ ЈЕ ОВО ПАКАО? ШТА СЕ ДОГАЂА? ЗЕМЉОТРЕС? ИЛИ НАС ЈЕ ПОГОДИО НЕКИ МЕТЕОРИТ?

ШТА РАДЕ ТИ ЗЕМЉАНИ? БАЦИЛИ СУ НЕКУ СУПЕРБОМБУ КОЈА ЋЕ СВЕ ДА ИХ УНИШТИ!

?!

АПОЛО ЗОВЕ БАЗУ! ПЉУШТИ МЕТЕОРСКА КИША! ДА ОТВОРИМ КОСМИЧКИ КИШОБРАН?

ДУМ!

ДУМ!

16

КРАЈ

ХИТ

РИБЉА ЧОРБА

ПОСЛЕ ДУГЕ ПАУЗЕ

Више него што је то могло да се осети после објављивања њиховог четвртог студијског албума „Бувља пијаца", прошла година је показала да су акције најпопуларнијег југословенског рок састава са почетка осамдесетих, Рибље Чорбе, нагло пале. Неколико погрешних потеза и серија концерата мање успешних него што се то од Боре и другова навикло, учинили су да одушевљење публике за групу осетно спласне што се одразило и на тираж „Бувље пијаце" (приметно слабији од претходне плоче). Уследила је дуга пауза коју су разбили само успешни соло пројекти Рајка Којића и Момчила Бајагића, да би почетком ове године, у друштву продуцента Корнелија Ковача и сниматеља Боба Пеинтера, Рибља чорба поново кренула на посао. Резултат тог рада однедавно је пред нама. Сувише је рано да се дају коначни судови о албуму „Вечерас вас забављају музичари који пију", али већ на прво слушање може се закључити да је реч о великом освежењу у односу на прилично мрачну „Бувљу пијацу". Бора Ђорђевић се у овој прилици манyо на силу ангажованих текстова, но то плочи није одузело узбудљивост и оштрину. Песме као „Џукеле ће ме докусурити" или „Равнодушан према плачу" делују узбудљиво и искрено. Музички, албум је мешавина старих, проверених „чорбарских" рифова и неких сасвим неочекиваних решења. Ову тврдњу најбоље илуструје песма „Казабланка" која је вероватно највећи потенцијални хит, као и сјајна балада „Кад ходаш" – прва права романтична љубавна песма у репертоару београдског састава. Несумњиво „Музичари који пију" доносе доста материјала који може поново да разгали срца обожавалаца Рибље чорбе, а да ли ће то бити и коначан тријумфални повратак Борине екипе зависиће од још много чега и, зато са нестрпљењем очекујемо турнеју која почиње крајем овог месеца.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

КАД ХОДАШ

музика и текст: М. Бајагић
изводи: Рибља Чорба

Вече не мирише
на ракове и школьке.
Месец је бледа флека
боје цимета.
Узимаш ципеле
за шетање кроз снове.
Улица воли ритам
твојих корака.
Ветар се провлачи
кроз непознате речи
Асфалт се милује
са твојим штиклама
сувише мекан да би
могао да спречи.
Ово је вече пуно
твојих трагова.
Кад ходаш не застајкујеш
и земљу не додирујеш
а мене не примећујеш
и упорно се трудиш
да ме прође пожуда
још дрхтим од твог погледа
из неких старих разлога
не могу да се средим.

РАШИНИ ФОТО ХИТОВИ

Од овог броја објављиваћемо фотографије Бранислава Рашића који живи и ради у Лондону. Његови снимци се објављују у најпознатијим музичким листовима Швајцарске, Немачке, Италије и Јапана. Почињемо са Томасом Долбијем (Thomas Dolby) у новом издању. Популарни певач и композитор скинуо је „научничке" наочари и показао своје право лице

СОЛО ПИНК

Као што се могло и очекивати, после распада чувеног састава Pink Floyd чланови групе препустили су се плановима о соло каријерама. Први који је пред јавност изашао са конкретним делом је гитариста и певач Дејвид Гилмор. Током марта објављен је његов албум „About Face", иначе сниман у Паризу, у периоду од јула до октобра прошле године. Продуцент плоче, заједно са Гилмором, био је познати Боб Езрин, а у музичарској екипи су се нашли и Стиви Винвуд, Реј Купер, Џон Лорд, Џеф Поркар... Музику и текстове за свих десет песама написао је сам Гилмор, осим у случају две нумере за које је речи смислио његов стари пријатељ Пит Таусенд из такође недавно растурене групе The Who

РОК ДАТУМ

13. април 1973.

У улози власника првог соло албума појављује се певач групе Ху (Who) Роџер Далтри. Продуцент плоче је славни Адам Фејт, звезда енглеске сцене са краја педесетих година. Почетком ове године званично је објављено да Ху више неће радити, па сада Далтри наставља своју солистичку каријеру. Недавно је објавио нови албум

● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК интервју ● РОК

GENESIS

Ако би се на данашњој рок сцени тражио бенд са најстабилнијом каријером, група на чији квалитет и популарност нису битно могли да утичу чак ни такви потреси као што је одлазак певача и соло гитаристе, име које се намеће јесте Genesis. После равно 16 година они су и даље једна од најмоћнијих екипа у свету поп музике. Тренутно су Genesis на турнеји којом промовишу свој последњи веома успешни албум. Телефонски разговор са Тонијем Бенксом, клавијатуристом је био покушај да се осети расположење у редовима групе.

фото: Бранислав Рашић

Турнеја, за сад, одлично напредује. На путу смо од новембра, свирали смо пред хиљадама обожавалаца и немамо никаквих проблема. У ствари то понекад постаје досадно. Концерти су одлични, свирамо добро – као и обично појачали су нас за „живе" наступе бубњар Честер Томпсон и гитариста Дерил Стурмер...Једино што је стварно досадно то су путовања.

Да ли Фил Колинс може на концертима да понови своје сјајне вокалне интерпретације, на пример онај смех у песми „Мама"?

– То му изгледа не представља проблем. Кад је први пут у студију извео тај смех, мислили смо да га никада неће поновити „уживо", али он то ради без муке. Једина песма са којом Фил има мало невоље јесте „Man On The Corner" јер је то веома експресивна нумера и страшно тешка за певање.

Какав је шоу са којим долазите у Европу?

– Углавном исти какав смо имали и у САД. Сада имамо веома снажан визуелни наступ. Користимо светла која су међу најбољима у свету. То је компјутеризовано осветљење са рефлекторима који могу да сијају у сваком правцу и у свакој жељеној боји. Питер Гебријел је користио умањену верзију овог осветљења. За нас је то фундаментална ствар у концерту јер светла прилагођавају расположење песмама. Што се тиче репертоара, искуство нам говори да публика у Енглеској и Европи уопште, више воли романтичне, суптилне нумере које се везују за наш стари период, али нормално представљамо и нови албум...У ствари никада се унапред не може рећи шта ћемо свирати јер стално мењамо програм.

Неки од ваших поштовалаца тешко могу да повежу најновије плоче са старим Гебријеловским Genesis?

Ја се са тим не слажем. Мислим да се наша музика није суштински променила што се тиче општег расположења и стила. Једноставно, временом смо научили да не треба баш сваки простор у песми препунити звуцима. Држимо се више основних идеја. То је концепција која нам још и данас и после шеснаест година доноси све већи и већи успех. Наш последњи албум је уједно и најтиражнији, што је стварно чудно за састав са тако дугом каријером. Већина група падне. Изузетак су Yes који су направили велики повратак после пада. Једино ме чуди зашто у Британији нису прошли тако добро као у Америци.

Да ли ће на концертима бити извођене и неке соло песме Фила Колинса?

– Не, ниједна. Држимо се заједничког материјала. Ми сви имамо соло пројекте и Фил и Мајкл и ја, али смо одлучили да на концертима свирамо само Genesis ствари и мислим да је публика тиме задовољна. У ствари ово ће бити крај Genesis активности за извесно време. У наредном пероду свако ће се окренути ономе што га највише интересује.

ИЗБИРАЧИЦА

Лепа Белгијанка Адријана Кајо веровала је да има право да мења мишљење сваких пет минута: завртела је мозак небројеним мушкарцима – „само" је 652 пута била верена. Кад се седне па се израчуна у просеку је мењала мишљење сваких 12 дана. Не зна се тачно колико пута се удавала, али и то је успела много, много пута. И никад није била сигурна да је то онај прави... У четрдесетој години је од свог 652. вереника затражила недељу дана да размисли хоће ли се удати за њега. Најзад је пристала и остала с њим пуних 20 година, све до своје смрти 1939.

УМИРЕМ ОД ЖЕЉЕ...

Џејмс Смитсон, оснивач Института Смитсониан, умро је од неке непознате болести, али је на самрти успео да каже свом лекару: „Хоћете, молим вас, да извршите аутопсију чим издахнем? Умирем од жеље да сазнам шта је то што ме је оволико измучило!"

СА КРАГНОМ ИЛИ БЕЗ?

Становници пољског града Гидвиније листом су поверовали да сањају кад су се једног јутра 1973. године пробудили и одврнули славине: уместо воде, из чесми је покуљало пиво. Ипак, све је била јава. Вентил једне локалне пиваре се покварио и скренуо хиљаде литара пива у градски водовод. На жалост становника Гидвиније, квар је врло брзо отклоњен.

АРХЕОЛОШКИ ДОГАЂАЈ СТОЛЕЋА

ЦРНА

На јужним обалама реке Бани, притоке Нигера, у држави Мали, тамо где Сахара полако прелази у савану и где се камиле на свом путу сусрећу са пирогама, на светлост дана полако излази најстарије насеље тропске Африке – град Ђено.

Још пре седам година, проучавањем првих снимака области у којој се данас налази град Ђене, са десетак хиљада становника, углавном рибара, занатлија и трговаца, начињених из авиона, откривене су промене боје и облика вегетације на неким површинама и потврђене претпоставке два америчка антрополога, Рода и Сузане Мекинтош, који су знали за мит о ишчезлом граду. Уверени да ту „има нечег", упорно су тражили, њушкали, надали се. И нису се преварили. Само три километра далеко од центра Ђенеа, испод једног узвишења, покривен прашњавим акацијама и манго дрвећем, лежао је један град и снивао свој вековни сан – стари Ђено, велик исто колико и данашњи Ђене, али далеко лепши.

Изласком на светлост дана повезао је садашњост и прошлост и осветлио векове који су скривали многе тајне.

Огњишта говоре

Већ на самом почетку ископавања Мекинтошеви су налетели на читаво археолошко богатство: пехаре, статуе од печене глине, посуде за топљење злата и бакра, животињске кости, огњишта, угљенисане остатке жита и пиринча, опеке од глине. Све је наводило на закључак да се ради о насељу које се развило почетком 9. века кад су у црну Африку продрли Арапи са севера – да је то град рођен на месту где је била најживља трговинска размена у пустињи иако је у јужној Сахари било и других сличних градова.

Међутим, проверавање старости материјала од којих су саздана огњишта (уз помоћ радиоактивног угљеника), одвело их је у далеку прошлост – у 3. веку пре нове ере – и оборило све хипотезе које су досад постављали историчари из читавог света. Укратко: показало се погрешно мишљење да Африканци, пре доласка ислама, нису имали градове и центре за производњу и економију.

Од 1981. наовамо ископано је преко 100 хиљада делова различитих посуда бојених црвено и са белим геометријским фигурама, перле од стакла, прстење, наушнице, наруквице, гвоздене удице за риболов, огрлице од камења, бодежи, чиније и друге посуде од глине, тањири и пехари са постољем, урне и људске кости. Мало-помало, створена је и прича о повести Ђеноа. Мекинтошеви су га назвали Црна Помпеја јер их по обиљу значајних археолошких открића у потпуности подсећа на овај италијански град.

Изгубљени рај

Насеље Ђено основала су, још 250. године пре нове ере, пастирска племена која је све већа неплодност Сахаре и суша натерала да се селе према југу и ту граде своја обиталишта – најчешће колибе од укрштеног прућа.

Иако изоловани од осталог света, веома успешно су се бавили организованим ловом, риболовом и сточарством. На обалама реке Бани узгајали су чак и пиринач! Осим тога, утврђено је да су у Ђеноу у то

СТАТУЕ НЕВЕРОВАТНЕ ЛЕПОТЕ, РАЗНЕ РУКОТВОРИНЕ, ТЕМЕЉИ КУЋА, ОСТАЦИ ЗИДОВА ДУГАЧКИ И ПО ДВА КИЛОМЕТРА... ДВАДЕСЕТ ТРИ ВЕКА ИСТОРИЈЕ – СЕДАМ МЕТАРА ДУБОКО ПОД ЗЕМЉОМ.

време обрађивали и користили бакар и гвожђе, иако у околини није било рудника, што наводи на претпоставку да је постојала жива размена добара између њих и становништва неплодних равница које се углавном бавило производњом и прерадом метала.

У другој фази развоја овог града, између 3. и 8. века нове ере, неговали су се посмртни ритуали спаљивања тела и стављања пепела у урне. Куће су градили од блата па су брзо пропадале, али су на темељима старих упорно зидали нове. Садашњи Ђене ограђен је зидом дугачким два километра и широким три метра, подигнутим такође на старим темељима.

На врхунцу свог развоја, између 8. и 10. века, у граду и око њега живело је преко 20 хиљада становника. А онда, почетком 13. века, Ђено почиње да се расељава и његова трговачка моћ прелази у руке других – „Изгубљени рај" покопала је велика културна и религијска средњовековна назадност.

Жива узидана

Било да се ради о легенди или о научној хипотези, корени историје и културе Малија, па и читаве Африке, везују се управо за овај град. Постоји чак и традиција да се уз неке локалне инструменте сетног звука певају песме које садашњем становништву Ђенеа причају о животу њихових предака пре доласка ислама и Арапа.

Ипак, не дугује само Африка овом граду: најинтересантнији проналасци сведоче о готово генијалном стваралачком таленту уметника чија су дела досад била потпуно непозната. Послужиће, свакако, као узор многим савременим уметницима, баш као што се, почетком овог века, догодило са Пикасом, Матисом и још неким великанима сликарског и вајарског заната који су црпли инспирације из лепоте предмета афричке уметности.

Многе статуе представљају бића која су пола људи пола животиње, коњанике, ратнике или божанства обавијена змијама. Овај последњи мотив појављује се и у данашњој уметности ових народа, као и фигура богиње по имену Тапама која је по предању жива узидана у градске бедеме – да би се осигурала њихова вечност!

С. И.

ПОМПЕЈА ЗОВЕ СЕ ЂЕНО

Један од такозваних кућних богова, заштитника породице из давних времена.

Припадник племена Пеул показује статуу коју је сам пронашао приликом ископавања најстаријег насеља тропске Африке.

Мекинтошу и његовој супрузи велику помоћ у откривању античког града пружило је локално становништво.

Перле, бисери и наушнице – украси жена из старог Ђена.

Статуа жене која има религијско значење (змије око врата и руку), пронађена на месту старог насеља.

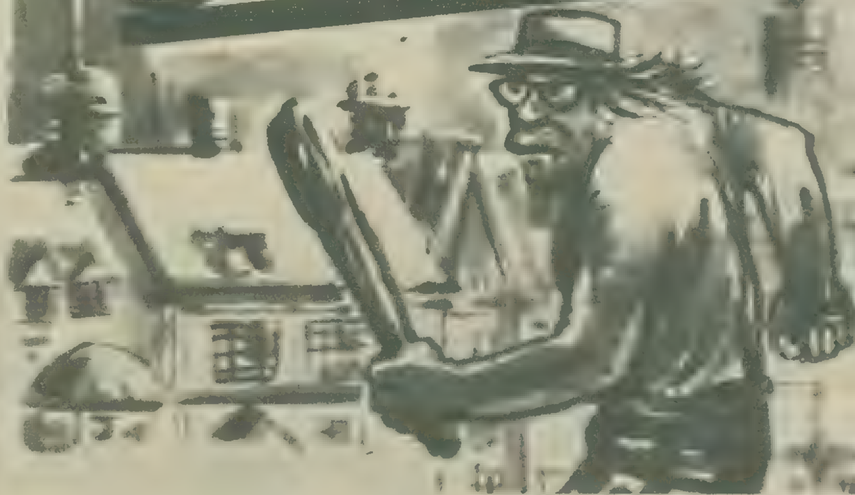

Фигурице од глине за које се мисли да су представљале играчке за децу.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

БРАЈАН ОЛДИС

У ПОТОПУ ВРЕМЕНА

Зубни лекар отпратио је младу жену до излаза смешећи се и клањајући се. Аерокеб је већ чекао напољу, на отвореном узлетишту. Фифи Фивертри блиставо се осмехну возачу.

– Ја бих ван града – рече. – Насеље Роузвил, пут број 4.

– Живите у селу? – зачудио се возач подижући возило према светлоплавој куполи.

– У селу је лепо – ратоборно се побуни Фифи. Мало је размислила и одлучила да може себи да дозволи да се похвали. – И постало је још лепше откако су спровели хронолинију. Нас управо сад прикључују, требало би да заврше док ја стигнем.

Возач слеже раменима.

– Изгледа да на селу то није скупо.

Она му рече цену на шта он отегнуто звизну.

Хтела је да још прича, да му каже како је узбуђена, како је желела да њен отац доживи тај дан и види колико је занимљиво прикључити се на хрономрежу. Али, како да говори с прстом у устима, а она је управо завиривала у ручно огледалце покушавајући да види шта је зубни лекар урадио.

Одлично је обавио свој посао. Кроз ружичасте десни већ је извиривао нов, мали, бисерни зуб. Фифи је закључила да су јој уста баш слатка. Треси је управо тако говорио. А зубар је удаљио стари зуб помоћу хроногаса. Тако једноставно. Један удах – и она се пренела у прекјучерашњи дан, баш у онај тренутак кад је пила кафу с Пеги Хенкенсон и није мислила ни на какав бол. Предивна је ствар тај хроногас. И она се сва растопила при помисли да ће га имати и у својој кући, увек надомак руке, само треба отворити славину.

Аерокеб се подигао и излетео кроз један од отвора на огромној куполи која је покривала град. Фифи се мало растужила. У градовима је сада тако лепо да нико не жели да из њих оде. Напољу је све двоструко скупље али, на срећу, влада плаћа за ризик онима који, као Фифи, живе на селу.

Смањили су висину после два-три минута. Фифи је показала своју млечну фарму и возач је пажљиво спустио летелицу на узлетиште. Чим је примио новац, ногом је отворио врата пред њом.

Али, она је заборавила на њега чим је прешла преко прага. Био је то значајан дан! Градитељима су била потребна два месеца да би поставили хроноцентралу – две седмице више но што су обећали – и за та два месеца около је владао хаос. Сада је све поново било у реду. Потрчала је низ степенице да потражи мужа.

Треси Фивертри је стајао насред кухиње и разговарао с мајстором. Угледавши жену узе је за руку с осмехом који је узнемирио сан многих роузвилских девојака. Али, његова спољашњост тешко да би се могла упоредити с Фифином лепотом, нарочито кад би она била узбуђена, а сад је била.

– Све је већ готово?

– Причекајте још само један минут – одговори јој мистер Арчибалд Смит.

– Ох, ваши минути! Последње две седмице сваког дана слушам те исте речи, мистер Смит. Шта се сад догодило?

– Ништа страшно. Као што знате, морали смо да вучемо цев прилично далеко од главне станице у Роузвилу и изгледа да је нека мала незгода с притиском хроногаса. У главној бушотини откривено је отицање гаса и сад покушавају то да оправе. Али, то не би требало да вас брине.

– Све смо проверили и све одлично функционише – рече Треси жени. – Дођи да ти покажем.

Поздравили су се с мистер Смитом. Отишао је обећавши да ће свратити сутрадан да провери инструменте. Супрузи Фивертри остали су сами с новом играчком.

Панел за време складно се уклапао с кухињском опремом и уопште није падао у очи. Био је постављен поред пулта нуклеарног реактора – скромна мала табла с мноштвом бројчаника и разноразних прекидача.

– Узбуђена сам, драги. – А ти?

– Још питаш. Нарочито кад помислим на рачуне које треба отплаћивати. – Приметивши њено незадовољство, он пожури да дода: – Разуме се, и мени се ово необично свиђа. Она се приљуби уз њега и погледа га одоздо.

– Драга, ако и ти сад мислиш исто што и ја, хајдемо доле у дневну собу.

Дневна соба се налазила спрат ниже. Испод ње је била још само гаража. Иза лепих, великих прозора видео се пејзаж с куполом града у даљини, а уза зид стајао је велики леп диван.

Сели су на тај пријатан диван и почели да се грле. Затим је Треси испружио руку наниже и окренуо регулатор.

– Можемо да регулишемо време и не устајући, Фифи. Наведи било који тренутак из прошлости и ми ћемо се вратити у њега.

ЗАШТО СЕ ТАКО НЕШТО УВЕК ДОГАЂА С ЧОВЕЧАНСТВОМ БАШ ОНДА КАД ЈЕ ВЕЋ СПРЕМНО ДА ПОНОВО ПОСТАНЕ ЦИВИЛИЗОВАНО?

– Ако мислиш на исто што и ја, онда је боље да се не враћамо за више од десет месеци јер пре тога нисмо још били венчани.

– Госпођо Фивертри, да не постајете превише старомодни? – Он је нежно поглади по коси. – Знаш шта једном морамо да пробамо? Да се вратимо у време када си имала само дванаест година. Мора да си тих година била ђаволски привлачна...

Она хтеде нешто да му одговори, али машта је већ однесе даље.

– Могли бисмо да се вратимо у време када смо обоје били мали! Само треба бити опрезан да се случајно не бисмо нашли у време пре нашег рођења и не претворимо у какву гадну протоплазму...

– Драга, треба да прочиташ рекламне проспекте! Ако нас притисак гаса врати још даље од нашег појављивања на овом свету, ми ћемо једноставно добити свест наших најближих предака: ти – своје мајке, ја – свога оца, затим бабе, деде. Међутим, то је већ изнад могућности мреже Роузвила...

Вечерали су великог синтетичког јастога. Била је толико узбуђена да је прво изабрала погрешан програм за кухињски компјутер и јело није испало добро. Али, они су се пребацили у време једног од својих првих и најбољих јастога – две године уназад, у време одмах после свог познанства. Укус јела, уз успомене које су им се вратиле, постао је бољи.

Док су јели, притисак је изненада опао.

Споља је све остало по старом. Али, осећали су како лете кроз дане као лишће на ветру. Доручци, ручкови и вечере појављивали су се и ишчезавали, јастог је постао одвратан и изгледало им је да не жваћу њега већ час ћуретину, час сир, час дивљач, час бисквит или сладолед. Неколико потпуно слуђујућих тренутака седели су окамењени, док им се у устима смењивало на стотине најразличитијих укуса. Затим је Треси скочио и искључио време.

– Нешто се покварило! – повика. – То је онај Смит! Одмах ћу га позвати! Убићу га!

Смитово лице на екрану било је мирно.

– Нисам ја ништа крив, мистер Фивертри. Један од мојих људи уп-

раво ми је јавио да у Роузвилу има неких тешкоћа. Тамо где се ваша линија одваја од главне, хроногас мало истиче. Лезите да спавате, мистер Фивертри. Надам се да ће до јутра све бити у реду.

– Да спавамо? Како се усуђујете? – повика Фифи. – Тај човек покушава нешто да сакрије! Кладим се да је измислио ту причу о истицању гаса.

– То се може лако проверити. Хајде да погледамо.

Улетели су у лифт, спустили се у приземље, сели у своју летелицу и подигавши се на неколико стопа изнад тла излетели кроз отворена врата. Роузвил је лежао на брдашцу, а Хроноцентрала се налазила на далекој периферији. Када су се појавиле прве куће, возило је изненада почело да врлуда час лево, час десно. Фифи је пала на бок и тада су улетели у живу ограду.

– До врага, требало би научити возити ову машину – рече Треси извлачећи се из возила.

– Зар ми нећеш помоћи да изиђем, Треси?

– Ја сам велики, ја се не играм с девојчицама.

– Помози ми! Изгубила сам лутку!

– Глупачо.

Он је неспретно потрчао преко поља, она за њим. Дечијем уму веома је тешко да управља тешким телом одраслог.

Када је стигла мужа, он је седео клатећи ногама и машући рукама. Угледавши је, закикотао се.

– Треси сам хода...

Али, после неколико минута поново су ишли, мада је то било болно за Фифи чија је мајка последњих година живота јако храмала. Вукли су се напред, двоје младих људи с покретима стараца. Када су стигли до насеља, сви становници су били на улицама преживљавајући читав спектар узраста – од деце која још тепају, до стараца који стењу.

Очигледно, у Хроноцентрали се догодило нешто озбиљно.

Неколико минута касније и неколико поколења раније угледали су Смита, али га нису одмах познали: био је у контрахроногасу чији је излазни вентил стално избацивао искоришћене тренутке прошлости.

У самом здању владао је хаос. Тек ту могла се сагледати сва величина катастрофе. Из бушотина су извлачили техничаре: један од тих јадника псовао је слабим гласом оптужујући за све несреће краља Џорџа III.

У ствари све је почело недавно. Једва да је протекла деценија откако су први теронаути у дубини Земљине коре наишли на слојеве фосилног времена – на хроногас. Свет се избезумио. У индустрију времена било је уложено много више средстава но у било коју другу грану привреде. Стручњаци су већ били израчунали да су при садашњем темпу искоришћавања хроногаса откривене залихе довољне за 200 будућих година. Чак је и у тако малом насељу какав је био Роузвил Централа коштала силне милионе. А сад је била избачена из строја.

– Не, није прсла цев на хроноводу – морао је најзад да призна директор. Наши момци су доле наишли на нов слој времена и оно сад истиче одасвуд. Немогуће га је зачепити. Већину наших момака хроногас је пренео у време норманских освајања још пре но што смо схватили о чему се ради.

Фифи ништа није схватала. Они су, како јој се чинило, тек недавно напустили Енглеску. И овај толико хваљени Нови свет није јој се допао.

Она није знала да је погубан млаз хроногаса већ натопио читав континент. Сва средства информација јављала су о несрећи, али ошамућени слушаоци су падали све даље кроз поколења.

– Сада ће извадити наше срчане теронауте – викнуо је директор централе али се његов глас кроз вентил контрахроногаса једва чуо.

Радио-коментатор се пробио кроз гомилу до првог спасеног теронаута и принео микрофон његовим уснама.

– Тамо, доле, пакао... Диносаурусои и младунчад... Доле, дубоко у гасу... Читава крда... још неколико стопа и ми бисмо доспели... доспели до самог стварања света...

Нико га више није слушао. Нови одреди полиције рашчишћавали су централу од народа да би могли да прихвате нове теронауте.

Угледавши како се приближава ланац наоружаних људи, Фифи и Треси су почели да трче. У тами, високо над њима, дизала се огромна, невидљива фонтана времена сејући пропаст по читавом свету.

Нису били сами. Становници су напуштали село одлазећи из кућа које су им постале туђе и несхватљиве за њихов ограничен ум. Треси је застао крај једног грма и одломио себи батину.

Мушкарац и жена, гегајући се, пошли су уз брдо, враћајући се у шуму као и већина грађана: њихове погрбљене, неспретне фигуре јасно су се истицале на небу у свитање.

– Ухг глумф хум херм морч глук гумк – промрмљала је жена.

У преводу с палеолитског језика то приближно значи: „И зашто се тако нешто увек догађа с човечанством баш онда кад је већ спремно да поново постане цивилизовано?"

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	човек из Бостона	претварање у ислам	растапати у течност	кућица за птице	запаљење ушију (мед.)	велики вајат	музички инструмент
планина у Далмацији							
преостали део							
познати део Београда							
врста радника / "Пико"							
помиловати				мушки потомак			
конац				град у Шпанији			
уточиште					натријум / стричеве жене		
знак за калцијум			мушко име / наша глумица				киселост (хем.)
пустоловина	стоти део долара					прво слово азбуке / коњ	
човек динарске расе							
донети на свет јаре							
франц. глумац Жан						"Динар" / место близу Гламоча	
нула		књижевни покушаји / бескористан					
[illegible]				неважан, безначајан	знак за астатин		
[illegible] ...сеоника					билијарски штап / знак за лантан		
врста руде							
наш бивши [illegible]							врста тканине за униформе
ударати					роман Џејн Остин	"Кило" / певачки глас	
Иван Дончевић			древни град у Египту / знак за радијум				
бреме, наручје							
јужно воће (мн.)							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: п, тролист, огранак, Монтана, атентат, рило, Ни, она, от, Самобор, а, Удине, нит, мит, Дрим, оо, Ив, ад, р, ћаскати, сталак, ливреја, и, Аска, Мариони, Парнас, д, ао, они, опсенио, титанит, он, Кони.

990 ФИГУРИЦА ПЕЗ

МИКИ МАУС

Фигурице МИКИ МАУС добили су чланови ПЕЗ клуба чије чланске карте носе следеће бројеве:

64091	64127	64165	64205	64254	64292
64339	64374	64421	64462	64505	[illegible]
64588	64626	64666	64715	64753	64800
64835	64882	64923	64966	65013	65049
65087	65127	65176	65214	65262	65297
65344	65385	65428	65475	65511	65549
65589	65638	65676	65720	65758	65805
65846	65889	65936	65972	66010	66050
66099	66137	66184	66219	66256	66307
66350	66397	66433	66471	66511	66560
66598	66645	66680	66727	66768	66811
66858	66894	66932	66972	67021	67059
67106	67141	67229	67272	67319	67355
67393	67433	67482	67520	67567	67602
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
68903	68950	68985	69032	69073	69116
69163	69199	69237	69277	69326	69364
69411	69446	69493	69534	69577	69624
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	72426

72464	72504	72553	72591	72638	72673
72720	72761	72804	72851	72887	72925
72965	73014	73052	73099	73134	73161
73222	73265	73312	73348	73386	73426
73475	73513	73560	73595	73642	73683
73726	73773	73809	73847	73887	73936
73974	74021	74056	74103	74144	74187
74234	74270	74308	74348	74397	74435
74462	74517	74564	74605	74648	74695
74731	74769	74809	74856	74896	74943
74978	75025	75066	75109	75156	75182
75230	75270	75319	[illegible]	[illegible]	[illegible]
75486	75527	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
75780	75818	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
76031	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
76279	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
77535	77575	77624	77662	77709	77744
77791	77832	77875	77922	77958	77996
78036	78085	78123	78170	78205	78252
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
79553	79588	79635	79676	79719	79802
79840	79880	79929	79967	70014	80049
80096	80137	80180	80227	80263	80301
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

83107	83156	83194	83241	83276	83323
83364	83407	83454	83490	83528	83568
83617	83655	83702	73737	83784	83825
83868	83915	83989	84029	84078	84116
84163	84198	84245	84286	84329	84376
84412	84450	84490	84539	84577	84624
84659	84706	84747	84790	84837	84873
84911	84951	85000	85038	85086	85120
85167	85208	85251	85298	85334	85372
85412	85461	85499	85546	85581	85628
85669	85712	85758	85796	85833	85873
85922	85960	86007	86042	86089	86130
86173	86220	86256	86294	86334	86383
86421	86468	86503	86550	86591	86634
86681	86717	86755	86795	86844	86882
86929	86964	87011	87052	87095	87142
87178	87216	87256	87305	87343	87390
87425	87472	87513	87556	87603	87639
87677	87717	87766	87804	87851	87886
87932	87974	88017	88064	88100	88178
88227	88265	88312	88347	88394	88435
88478	88525	88561	88599	88639	88688
88726	88773	88808	88855	88896	88939
88986	89022	99060	99100	89149	89187
89234	89269	89316	89357	89400	89447
89483	89521	89561	89610	89648	89695
89730	89777	89818	89861	89908	89944
[illegible]	90022	90071	90109	90156	90191
[illegible]	90279	90322	90369	90405	90443
[illegible]	90532	90570	90617	90652	90699
[illegible]	[illegible]	90830	90866	90904	90944
[illegible]	[illegible]	91078	91113	91160	91201
[illegible]	[illegible]	91327	91365	91405	91454
[illegible]	[illegible]	[illegible]	91621	91662	91705

СУПЕРНАГРАДА ПЕЗ – ХОКЕЈ

67188 71278 [illegible] [illegible] 83951 98138
92327 [illegible] [illegible] 104661.

91752	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
92543	92584	92627	92674	92710	92748
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
93298	93336	93383	93418	93465	93506
93549	93596	93632	93670	93710	93759
[illegible]	[illegible]	93789	93926	93967	94010
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	94087	[illegible]	[illegible]	[illegible]

94554	94592	94632	94681	94719	94766
94801	94848	94889	94932	94979	95015
95053	95093	05142	95180	95227	95262
95309	95351	95394	95441	95477	95515
95556	95604	95642	95689	95724	95771
95812	95856	95902	95938	95976	96016
96065	96103	96150	96185	96232	96273
96316	96363	96399	96437	96477	96564
96611	96646	96693	96734	96777	96824
96860	96874	96875	96896	96938	96987
97025	97072	97107	97154	97195	97238
97285	97321	97359	97399	97448	97486
97533	97568	97615	97656	97699	97746
97782	97820	97860	97909	97974	97994
98029	98076	98117	98160	98207	98243
98281	98321	98370	98406	98455	98490
98537	98578	98621	98668	98704	98742
98782	98831	98869	98916	98951	98998
99039	99082	99129	99165	99203	[illegible]
99292	99330	99377	99412	99459	99500
99543	99590	99626	99664	99704	[illegible]
99791	99838	99783	99920	99961	[illegible]

100051	100087	100125	[illegible]	[illegible]
100252	100299	100334	[illegible]	[illegible]
100456	100512	100548	[illegible]	[illegible]
100760	100795	100824	[illegible]	[illegible]
100973	101009	[illegible]	[illegible]	101136
101174	101221	101256	[illegible]	101344
101387	101434	101470	[illegible]	[illegible]
101635	[illegible]	101717	[illegible]	[illegible]
101848	[illegible]	101931	[illegible]	[illegible]
102058	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	102356	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	102557	[illegible]	[illegible]
102686	102727	102770	102817	102853
102891	102931	102980	103018	103065
103100	103147	103188	103231	103278
[illegible]	103352	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
104233	104236	104274	104314	104363
104401	104448	104483	104530	104571
104614	104697	104735	104775	104824
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
105493	105536	105583	105619	105657

НАГРАДЕ ЋЕМО ИСПОРУЧИТИ ПОШТОМ

172

Децо!
Winnetou, Old Surehand, Old Shatterhand, Old Wable... поновно „у седлу"!

Упознајте свет Дивљег запада, свет пустоловина и узбудљивих окршаја!

У живописном и дивљем амбијенту, испреплићу се путеви Индијанаца, храбрих западњака, ловаца, разбојничких група, пробисвета и осталих који желе остварити свој животни сан.
Тајна индијанског закопаног блага, грозница и дивља трка у потрази за златом, необичне пустоловине и појаве у пустињи... теме су ових изнад свега занимљивих романа које ни једна генерација младих није заобишла.
Не заборавите – пет романа у осам књига излази из штампе почетком маја, непосредно пре почетка летњих празника.
Замолите родитеље да вам поклоне овај комплет за постигнути успех у школи. Он ће вам бити изванредна забава током целог лета.
Наручите ли га у претплати, уштедећете око 1500 динара – претплатна цена је око 30% нижа од оне која ће бити по изласку комплета из штампе.

НЕ БУДЕТЕ ЛИ ЗАДОВОЉНИ КОМПЛЕТОМ, ВРАТИТЕ ГА У РОКУ 5 ДАНА ОД ДАНА ПРИЈЕМА. УМЕСТО ЊЕГА МОЋИ ЋЕТЕ НАРУЧИТИ ДРУГУ КЊИГУ ИЛИ ЗАТРАЖИТИ СВОЈ НОВАЦ!

Претплатити се можете у својој књижари или ако пошаљете наруџбеницу на једну од следећих адреса:

младост Одјел директне продаје, Загреб, Максимирска 129
младост Представништво, Београд, Страхињића бана 75
младост Представништво, Сарајево, Ивана Крндеља 50

КОМПЛЕТ РОМАНА KARLA MAYA 1–8
Winnetou 1–3
Old Surehand 1–2
Благо у Сребрном језеру
Сабласт Llana Estacada
Син ловца на медведе

ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА 3300 ДИНАРА
ИЗЛАЗИ ИЗ ШТАМПЕ У МАЈУ

ПРЕТПЛАТНА НАРУЏБЕНИЦА – (П. Заб. 13. IV 84.)

Неопозиво се претплаћујем на

ком КОМПЛЕТ РОМАНА **KARLA MAYA 1–8** по 3300 динара

Комплет ћу платити у рата (највише 3), а примићу га по уплати целокупног претплатног износа и изласка из штампе (у мају '84).

Име и презиме ....

Занимање ....

Тачна адреса ....

....

Својеручни потпис родитеља

....

163

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

1. A. M. Semorie:
„И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ

V издање
Програмирани приручник технике памћења и учења, којим можете повећати своје памћење и способност учења
I књига – „МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ ПАМЋЕЊА" (202 стр.) дин 500 -
II књига „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА" (228 стр.) .... дин 500 -
ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА свих врста података и знања
Комплет (обе књиге заједно) Дин 900 -
Формат 17 x 24 цм 430 стр. преко 150 илустрација, 15 самотестова.

2. S. Yesudian:
„ЈОГА И ЗДРАВЉЕ"

– Виши курс ХАТХА ЈОГЕ, наставак књиге „ЈОГА И СПОРТ"
Програмирани приручник примене најбољих метода Хатха Јоге за сваку седмицу у години. СПЕЦИЈАЛНИ РЕГИСТАР И ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС за преко 140 обољења омогућује ефикасну примену најбољих метода за поједине органе и обољења.
Цена дин 500 - џепни формат 220 стр., преко 250 илустрација.
Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ" и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ" заједно) дин 900 -

3. S. Yesudian – E. Haich
„ЈОГА И СПОРТ"

Комплетан практичан и веома приступачан приручник ХАТХА ЈОГЕ, древне и широм света потврђене јединствене уметности Истока стицања и очувања доброг здравља током целог живота.
Ко жели ДОБРО ЗДРАВЉЕ, ЛЕПУ ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СНАГУ треба да проучи ову веома распрострањену књигу преведену на 19 језика света у преко два милиона примерака.
Цена дин 500 - џепни формат, 224 стр преко 70 илустрација

☆ ☆ ☆

Све су књиге штампане латиницом, на фином офсет папиру са корицама у више боја. ГАРАНЦИЈА. Сваком незадовољном читаоцу наших књига одмах враћамо новац, ако не оштећену књигу врати у року од 5 дана након пријема. Код испорука за иностранство зарачунавамо поштарину и паковање

БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА

НАРУЏБЕНИЦА пол. заб.

1. СУПЕРПАМЋЕЊЕ ком
2. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ ком
3. ЈОГА И СПОРТ .... ком

АДРЕСА НАРУЧИОЦА (испуни читко, штампаним словима)
Име и презиме
Улица и број
Пошт. бр. и место ....
КЊИГЕ ПЛАЋАТЕ ПОУЗЕЋЕМ – ПОШТАРУ КОД ПРЕУЗИМАЊА

Наручите на адресу:
„БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА" п. п. 20/70, 11031 БЕОГРАД 8.

СНИМИЛИ СМО ВАШУ КОЛЕКЦИЈУ

ПРУГА

Ово је само једна од многобројних „ћира" које Славко има у колекцији. Намењена је за вожњу по уском колосеку, припада типу 99 немачких железница и данас се користи у Немачкој, Аустрији и Швајцарској за такозване „викенд-вожње".

СТОТИНУ ЛОКОМОТИВА, ВАГОНА И ДРЕСИНА ПАРКИРАНО ЈЕ НА ПОЛИЦИ КОЈА ЗАУЗИМА ЧИТАВ ЗИД У ДНЕВНОЈ СОБИ. ТО ЈЕ ПОЧЕТАК, ИЗНЕНАЂЕЊЕ ВРЕБА ТЕК У СПАВАЋОЈ СОБИ – МАКЕТА ВЕЛИКИХ РАЗМЕРА КОЈА СЕ УЗ ПОМОЋ ЧЕКРКА СПУШТА СА ПЛАФОНА...

Парна локомотива серије 98 припада немачким савезним железницама. Није више у употреби, може да се сретне само на локалним пругама.

Електролокомотива је швајцарски модел за уске пруге које и данас постоје, осим у овој земљи, још и у Португалији, целом Јапану, добрим делом у Јужној Америци и Африци, у Кини. Док у Европи „ћире" нису развијале већу брзину од 50 километара на час, у Швајцарској јуре и читавих 100 km/h.

Славко Јовановић одувек је био заљубљен у железнице, у шали нам каже да су му родитељи причали да се први пут од срца насмејао тек као деветомесечна беба: тада му је отац купио прву локомотиву и на Славкову радост пуштао је да јури низ цртаћу таблу,. А са девет година је чак и потписао уговор са оцем по коме се тачно одређивало колико ће новца од џепарца учествовати у куповини неког новог воза. Славку није било тешко да себи ускрати понеки биоскоп или излазак са друговима само да скромну колекцију обогати неким новим примерком. Уговор га је још обавезивао да железницу уредно склони на своје место кад заврши са игром, а неиспуњење ма које тачке тог писаног документа повлачило је последице – заплењивање дела или читаве железнице.

Сам је почео да купује модел-возове од '65. године и током двадесет година његова колекција све се више повећавала. Данас Славко у збирци има најмање сто локомотива, а вагоне и остале „додатке" престао је да броји кад се цифра попела на 120. Запослен као машински техничар у Заводу за економику домаћинства СР Србије Славко је и секретар Клуба љубитеља железнице основаног у априлу прошле године. Мада су и раније слична удружења постојала у главном граду, ово је званично основано у Дому ученичког, студентског и радничког стандарда при Железничком образовном центру. Чланови се састају сваког уторка од 18 часова у Улици Здравка Челара 14, тамо размењују искуства, понекад и моделе и радују се сваком новом члану. Поред овог клуба у Београду, постоје слични у Загребу, Љубљани и Сомбору. Ниједан југословенски клуб још не припада светском МОРОП удружењу са центром у Берну, да се учлане тек се чине покушаји. То ипак не смета да се и Југословени, заљубљеници у модел-железнице, позивају на конгресе који се сваке године одржавају у другој земљи, последњи је био у Будимпешти. Иначе, чланарине у МОРОП-у је симболична, један франак годишње!

Ћира на ручни погон

Славко Јовановић, кога смо посетили у Борчи, каже нам да у Београду има знатно више људи чији су хоби минијатурни возови (по неким подацима из 1973. у главном граду има их око пет хиљада) само многи често не желе јавно да признају шта скупљају. Околина је склона да их прогласи „чудацима", „матори људи а играју се локомотивама као нека деца?!" Неће да схвате, објашњава нам Славко, да тај хоби невероватно опушта и одмара. Кад је уморан, нервозан, довољно му је да „уплови" у свет возова и одмах му је све лакше. (Напомиње да се у неким душевним болницама у САД бављење мини-возовима чак користи и као вид терапије.)

У дневној соби четворочлане породице Јовановић на централном месту дуж читавог једног зида смештена је велика полица на којој су у десетак редова густо поређани разни типови локомотива, вагона за индустријски и путнички саобраћај, ту је и понека дресина. Али, главно изненађење очекује нас тек у спаваћој соби – изнад кревета на дебелим сајлама подигнута је макета 2,5 са 1,5 метар која се „са плафона" спушта уз помоћ чекрка. Сви пријатељи и познаници Јовановићевих питали су их како се не плаше да спавају са замршеним низом пруга над главом, шта ако им железница падне на главу? Наравно да то никако не може да се догоди, макету држе добро фиксирани типлови који би издржали и знатно веће оптерећење од тих осамдесетак килограма колико тежи даска на којој је „оживљени" предео којим јуре захуктале композиције. Ту су поред мреже колосека две станице, дугачак тунел прокопан испод планине, мост

НАД ГЛАВОМ

Славко је ову локомотиву америчких железница типа GP 18 купио код нас. „Механотехна" из Изоле једини је произвођач, нашем тржишту намењује око десет до петнаест хиљада примерака.

Парна локомотива серије 89 јури на макети пругом нормалног колосека, иначе је повучена из употребе.

Ову електричну локомотиву намењену нормалном колосеку која се и данас употребљава Славко је набавио из Аустрије.

Само су две локомотиве овог типа направљене у свету, једна стоји „паркирана" у љубљанској станици док у Аустрији и данас саобраћа. То је локомотива за пољске железнице индустријског типа.

поред кога је смештен водоторањ, путеви за друмски саобраћај (на друмовима стоје путнички аутомобили и огромни камиони, има се утисак као да чекају да им се ослободи пролаз) околина је сва озелењена дрворедом, фењери светле на перонима

На макети су два типа колосека, нормалан (европски стандард за нормалан колосек је 1435 милиметара) од 16.5 mm и уски (у „природи" може да буде 1000, 760 и 600 mm) смањен на 9 mm. Без обзира што се данас у усавршавању отишло далеко, па читава макета може да буде аутоматизована, чак и компјутеризована, са могућношћу да у исто време пропушта 200 композиција без бојазни да ће се сударити, код Славка је све и даље на ручни погон. Он више воли да сам пребацује скретнице чак и по цену да му се, срећом ретко, деси да се возови и сударе. Кад му се то ипак догодило, коса му се дигла на глави, каже нам у шали. На Славковој макети постоји могућност да се у исто време крећу две композиције на нормалном и две на уском колосеку покретане струјом од 12 волти. Па чак и кад дође до рестрикције струје његови возови не стају, могу да се покрећу акумулатором.

Свако има своју играчку

Сви типови модел-железница стандардизовани су и обележени словима. Славко има већином оне обележене са НО (за нормалан колосек) направљене у размери 1:87 и НОе или „ћире", њих посебно воли да скупља. Поред модела који се и код нас налазе на тржишту (дистрибутер им је углавном „Бетекс") а производи их „Механотехна" из Изоле. Славко као и његове колеге по хобију набављају возове и из иностранства – Западне Немачке, Швајцарске, Италије, Француске. Док неке фирме производе склопљене моделе, друге су се специјализовале за оне у деловима које купци касније сами састављају и боје. Наш домаћин углавном купује оне већ склопљене које до најситнијих детаља одговарају оригиналима. За бројеве и друге ознаке које на себи носе често треба лупа да би се прочитали.

Данас се на стотине фабрика труди да удовољи многобројним жељама на хиљаде људи широм света који своје слободно време посвећују овом хобију, али није увек тако било. Готово да се тачно не може ни одредити кад је прва мини железница произведена. Сматра се да је најстарија локомотива она изложена на сајму у Лајпцигу 1859. године, али и та локомотива је била знатно већа у односу на садашње стандардизоване мини-размере. Те прве локомотиве чак су се и ложиле правим угљем. И данас постоје сличне варијанте само се у котао сипа вода или шпиритус који се загрева преко точкова а они се покрећу захваљујући једносмерној струји пуштеној кроз шине. Што је модел компликованији или направљен у мањој серији (неке фабрике производе моделе искључиво по поруџбини, један, највише два комада) то је, наравно, и скупљи. Фантастичне цифре достижу и старе локомотиве: швајцарски произвођач „Метрополитен" продао је једну локомотиву из 1938. за 14 хиљада марака!

А како на татин хоби реагују четворогодишња Сања и шестогодишњи Срђан? Пошто су сада већи, Славко им дозвољава да се играју возовима али само у његовом присуству, у кући се тачно зна да свако има своју играчку. А Наташа, Славкова супруга, за разлику од већине осталих жена, нема ништа против хобија свог мужа. Ипак, не дозвољава му да једини преостао празан зид испуни још једном полицом за возове. Доста је и она једна.

Весна Софреновић
Снимио: Љубомир Патрногић

БЕОГРАД 11001 МАКЕДОНСКА 29

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

ЗАЉУБЉЕНИ У ФИЛМ

Моји пријатељи и ја смо редовни читаоци твог листа и видимо какви све проблеми муче младе „забавниковце".

Ево нашег проблема:

Располажемо са петнаестак кратких филмова и једним кино-пројектором. Филм нам је прирастао срцу и почели смо скупљати разнорасне филмске постере. Питамо: можемо ли ми организирати наш мали клуб у којем ћемо радити филмове и је ли за то потребна дозвола? Молимо те да нам кажеш и гдје се могу купити мали кино-пројектори као и филмови јер их у Задру нема.

Твоји вјерни читатељи
ДАВОР и РЕНАТО,
Задар

За оснивање кино-клуба није потребна нека посебна дозвола. Ако вас двојица, а и ваши пријатељи још нисте пунолетни, онда клуб морате основати при некој организацији која, како се то каже, има правни статус. То, рецимо може бити при школи, дому пионира или омладине. Ако сте пунолетни, онда је једини услов да вас има најмање десеторо. Сазваћете оснивачку скупштину на којој ћете донети статут клуба, а онда од надлежних органа Скупштине своје општине затражити да се клуб региструје.

Ипак, најбоље ће бити да се за сва детаља обавештења а и помоћ, обратите Кино савезу Хрватске на адресу Далматинска 12, Загреб. Можете се исто тако јавити и на телефон 441-800 а позивни број је 041.

Што се филмова и тонских кино-пројектора тиче, они се повремено могу набавити у специјализованим продавницама у Загребу или Београду.

КОВРЏЕ НА КРПИЦЕ

Драги Забавниче,

Нисам баш твоја редовна читатељица, али мислим да то није разлог да ми не одговориш.

Имам равну косу, а хтела бих да ми је коврџава. Родитељи не дозвољавају да ми фризер направи увојке, па ме занима да ли се коса може постепено коврџати неким специјалним шампоном или пак отопином неке биљке?

Пуно те воли

МЕЛИТА,
Загреб

Шампони или нека нарочита течност за коврџање косе не постоје. Ако ти родитељи не дозвољавају да ставиш „минивал" јер мисле да ће он штетити твојој коси, можеш им рећи да хемикалија, која се употребљава у овом поступку коврџања косе не штети власи јер садржи протеине и разне биљне екстракте. Ипак, ако не успеш да их убедиш, предлажемо

ти да покушаш да навијеш косу на „крпице". Исеци крпице, односно трачице дужине 10 cm и ширине око 1 cm. Влажну косу издели на праменове. Узми оловку и на њу по дужини положи крпицу. Завиј прамен косе око оловке, као што се то ради са папилотнама и онда завежи крпицу, а оловку извуци. Тако увиј сву косу. Предност оваквог навијања косе, који су некада навелико користиле наше баке јесте у томе што ћеш добити ситне коврџе, а с крпицама можеш лепо и да спаваш – не „жуљају" као папилотне.

БИО СИ ЈУНАК – БУДИ И ДАЉЕ!

Јављам ти се због разлога који ће се теби можда учинити луцкастим, али мени представља врло озбиљан проблем. Имам 13 година и у свакој ситуацији ја се осећам – глупо. Да ли је то због пубертета или нечег другог, не знам. Један сам од бољих спортиста у разреду, али ми је увек мука кад треба да се скинем јер мислим да имам квргаве ноге. Смета ми и што ми је врат кратак и што имам бубуљице: због њих ми се уопште не излази из куће. Можда бих све ове проблеме могао да решим кад бих отишао код школског психолога али то не радим јер ме је срамота. Можеш ли ти да ми помогнеш јер ја очигледно не могу сам да решим проблеме који ме муче?

ЗОРАН,
Београд

Ти си, Зоране, сасвим добро и сам наслутио у чему је твој проблем. Потпуно разумемо о чему говориш али треба да знаш да проблеми који теби задају јада муче и твоје вршњаке. Једни, као ти, имају квргаве ноге, други криве, трећи кратке, четврти дугачке. Све у свему, готово да не знамо ниједног младог момка који има ноге по свом укусу. О рукама да и не говоримо. Ту су још и груди, па рамена која су или преуска или прешироке, бубуљице да и не спомињемо. Кад су оне у питању најважније је да свакодневно одржаваш хигијену, пере лице млаком водом и сапуном који одговара твојој кожи и не дираш их прстима. Ако ти све ово не помогне, обрати се дерматологу. Један од начина да превазиђеш проблеме који те муче јесте да се бавиш спортом и добро је што то већ чиниш. За утеху, подсећамо те да после те „страшне" 13, долази 14, па 15. година и ту се већ наслућује крај пубертету, бубуљицама и квргавим ногама. Када си се до сада већ тако јуначки држао, издржи још мало и буди сигуран да твоји другови више примећују спортске успехе које постижеш него ноге које можда и нису баш тако квргаве. Шта мислиш?

ПАЛИ ЛУЛУ

Забавник ми је драг лист. Читам га од првог броја до данас иако ми је 65 година. Читају га и моја два сина и кћерка, а и унучићи. Прочитао сам да је Палилула некад била село, а мене интересује како је ова београдска општина добила име.

БОРА ПАВЛОВИЋ,
село Сланце
Саве Ковачевића 29

Пре више од двеста година Београд је, по пожаревачком миру 1718. године припао Аустрији. Тада је Палилула носила званични

назив „Карлштат". На њеној територији били су настањени немачки паори. После двадесет година аустријске владавине, по Београдском миру 1739. године, Београд је поново припао Отоманској Империји. Цео крај Палилуле убрзо је расељен. И после готово сто година, за прве владе кнеза Милоша Обреновића, Палилула је била веома слабо насељена, на њеној територији биле су њиве и ливаде имућнијих Београђана. Тек крајем 1834. године и током 1835. Палилула се почела насељавати. Досељеника је највише било са Савамале, али и оних који су водили порекло из Лесковца, Власотинца, Ниша, Бујановца и Беране. Како је у београдској вароши опкољеној шанцем било пуно малих

Писмо недеље

УЧИ ЈЕЗИКЕ

Одувек сам маштала и желела да будем стјуардеса и увек сам волела авионе и небеска пространства. Зато те молим да ми помогнеш. Одличан сам ђак, а хтела бих да знам коју бих школу, после осмогодишње, требало да упишем да бих постала стјуардеса и да ли таква школа постоји у Краљеву.

Родитељи знају за ову моју жељу и стално ме наговарају да изаберем неки други позив.

ДАНКА ПЕШИЋ,
Краљево

За стјуардесе не постоји нека посебна средња школа већ можеш уписати сваку која ти одговара и занима те. Иначе, ЈАТ у дневној штампи сваке године објављује конкурс за упис у своју школу за стјуардесе која се налази на аеродрому Београд. Поред завршене средње школе услов за упис је и познавање два језика код којих један обавезно мора бити енглески, а други немачки, француски, шпански, руски или италијански. Провера знања језика врши се на пријемном испиту. Поред ових услова за обављање посла домаћице авиона неопходно је и добро здравље, што се утврђује лекарским прегледом у здравственој станици ЈАТ-а. Дужина трајања курса зависи од тога за које се све типове авиона врши обука.

Наравно, стјуардеса треба добро и да изгледа. Не мора баш да буде нека лепотица, али не сме имати ни неку физичку ману.

А што се твојих родитеља тиче, морамо ти рећи да су они у праву. Посао стјуардесе је заиста напоран, за жену, поготово ако има породицу.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Сашко Јовичевски, Љуба Ивановић 38/2 – 18, 91000 Скопље – има 12 година, сакупља значке, разгледнице и налепнице; воли музику.

Данијела Бјелаковић, Краља Твртка 17, 71000 Сарајево – има 12 година, воли спорт и музику, сакупља марке.

Гордана Белић, ЈНА 1, 11320 Велика Плана – има 13 година, воли музику, филм и бели спорт; сакупља марке и разгледнице.

Јасмина Ђорђевић, Београдска 4, 11320 Велика Плана – има 13 година, воли музику, филм и бели спорт; сакупља марке и разгледнице.

Биљана Ничин, Барањска 17, 54300 Бели Манастир – има 13 година, воли музику и питу од јабука.

и трошних зграда са дрвеним басамацима, било је забрањено ићи улицама са упаљеним лулама и чибуцима, да не би негде избио пожар. Али, чим би се изишло изван шанца где су улице биле широке, а куће ретке, могло се пушити без икакве одговорности и палити луле, па је тако овај део београдског предграђа добио назив „Палилула".

СМЕМ ЛИ У БАЗЕН?

Имам 13 година и носим диоптрију – 2,5. Да ли смем да тренирам пливање?

АЛЕКСАНДАР ПОПОВИЋ,
Душана Остојића 10
Шабац

Твој степен кратковидости не представља никакву сметњу тренирању пливања. Буди без бриге!

ДЕВЕТ УДВАРАЧА

У школи сам учила о веверици, па бих те молила да ми кажеш колико веверица окоти младунаца и колико дуго их носи.

ИВАНА АЏИЋ,
Инђија

Веверице се паре више пута годишње. Старије то први пут чине негде у марту, а млађе нешто касније. У то време око женке се окупља десетак и више мужјака који се упуштају у праве борбе. Само најхрабрији добија као награду љубав женке. Четири недеље после парења женка у свом гнезду окоти три до седам младунаца који око девет дана остају слепи. Ако узнемиримо мајку, она ће однети младунце у друго гнездо, често прилично далеко. Када млади престану да сисају, мајка, а понекад и отац, доносе им храну још неко време, а онда родитељи своје младе препуштају судбини и паре се. У јуну тако веверица добија младе по други пут, али сада их је обично мање него први пут. Што је клима хладнија, број младунаца које веверица доноси на свет је већи, а временски размак плођења краћи.

ПЛАНИНСКА ЛЕПОТИЦА

Драги Забавниче,
Већ двије године држимо у кући афричке љубичице и имамо их у три боје: плаве, розе и бијеле. Свјетла имају доста, а у кући је највише до 25 ступњева. Заливамо их, а и мијењали смо им земљу, али оне никако да процвјетају. Молим те да ми одговориш зашто.

ДАНИЕЛА,
Лабин

Не можемо ти баш тачно рећи зашто твоја љубичица не цвета, али је сигурно да је не негујете правилно. Зато ћемо ти рећи како ова биљка треба правилно да се гаји, па ти сама установи где сте досад грешили.

Пре свега да ти кажемо да афричка љубичица или Santapaulia jonatha, како јој је латински назив, потиче са Узамбарских планина у Африци. Цвета већи део године, а период мировања јој је 3–4 месеца. Али, пажљивим гајењем то мировање може и да се скрати па биљка цвета и зими.

Ова биљка пре свега мора имати уједначену температуру током целе године (око 15–18°C), светлу просторију, али никако директно сунце. Афричка љубичица је веома осетљива на промају али захтева свеж и чист ваздух. Загушљива, задимљена просторија јој смета.

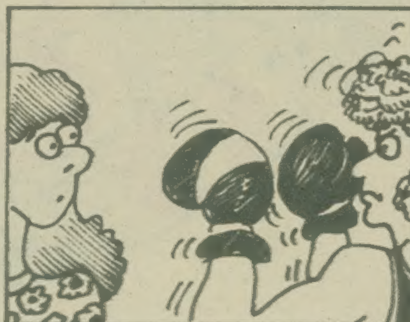
Земља треба да буде јака а приликом пресађивања треба пазити да се што мање оштети нежно корење. Заливај је млаком водом, по ивици саксије. Пази да не поквасиш листове јер се због влаге могу осушити.

ИМЕ ОДМИЛА

Твоје смо дугогодишње читатељке али ти се сада први пут обраћамо с надом да ћеш нам одговорити на сљедеће питање: одакле потичу и шта значе наша имена?

САЊА З. и БОРИКА Р.,
Сарајево

Сања је дошло из руског, где је облик одмила женског имена Александра. Борика је изведена или од именице бор, а можда и од глагола борити се.

ЗАШТО ИЗУЗЕТАК НИЈЕ У ПЕТАК

До сада нисам имала никаквих замерки што се тиче Забавника, али сам у последње време револтирана и питам вас: зашто Забавник више не излази петком него у моје место (Футог) стиже тек у понедељак или уторак? Мислим да су сви читаоци имали пуно разумевања кад су се у вашој штампарији поквариле оне машине, али, колико знам, тај квар је отклоњен и питам вас у чему је сад проблем. Надам се да имате оправдање.

Софија Николић,
Индустријска 7
Футог

Ово је само једно од многих писама које смо, на исту тему примили у последње време. Одговор на питање зашто се неки наши бројеви са закашњењем појављују на појединим киосцима у земљи могли сте наћи у многим јавним гласилима. Једноставно, мучимо велику муку са несташицом хартије и довијамо се на разне начине да је набавимо, чак и увозом.

Верујемо, међутим, да ће се ситуација са хартијом поправити (стину одређене количине из увоза, а НО „Политика" је са Фабриком папира „Божо Томић" из Чачка потписала споразум и удружила средства што ће омогућити уредније снабдевање) и да ће Забавник стизати на киоске кад му је и време – у петак.

Нека закашњења су била последица хаварије у погону Дубоке штампе у Крњачи и све до данас велика ротациона машина није пуштена у рад што такође отежава редовно штампање.

Извињавамо се читаоцима што им више изузетак није петак и молимо да уваже ове наше разлоге. Верујемо да ће већ наредни бројеви излазити на време.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Соња Јашовић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Станенковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Неватдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Skr	255.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Цицин кутак

b

a

d

ЗМИЈА ВРТУЉАК

Направите змију вртуљак тако што ћете исећи тело А, па на место у кружићу, означено са В, залепити главу В. На главу В, на месту означеном са С у кружићу залепити очи С. Језик D залепите на месту на глави В које је означено у кружићу са D. Змију можете обрадити на два начина. Први је да је залепите на цртаћу хартију, провучете кончић на врху главе, па је тако обесите за плафон у соби или га дајте млађем брату или сестри да је клацка горе доле. Други начин је да змију не лепите ни на шта, него да узмете бочицу од мастила, ставите запушач од плуте, а у њега пободите малу штрикаћу иглу. Папирнату змију нацентрирајте тако да ухватите равнотежу када наслоните змијину главу на иглу. Ако ову змију ставите близу шпорета, пећи или радијатора она ће се сама окретати услед струјања топлог ваздуха. Ова појава је интересантна и представљаће вртуљак који се непрестано окреће у вашој соби.

АРТУР, НЕСТАШНИ ДУХ: СПАСИЛАЦ ЖЕТВЕ

ОХ, КАКО ЈЕ ДИВАН ПОГЛЕД ОВДЕ НА ЖИТНА ПОЉА!

С НАЈВИШЕГ ТОРЊА ДВОРЦА ЛЕПИ ПОГЛЕД ОДЛИЧНО СЕ ВИДЕО ДВОРАЦ ПУСТА СРЕЋА КОЈИ СЕ НАЛАЗИО С ДРУГЕ СТРАНЕ ДОЛИНЕ, КРАЈ САМЕ ШУМЕ...

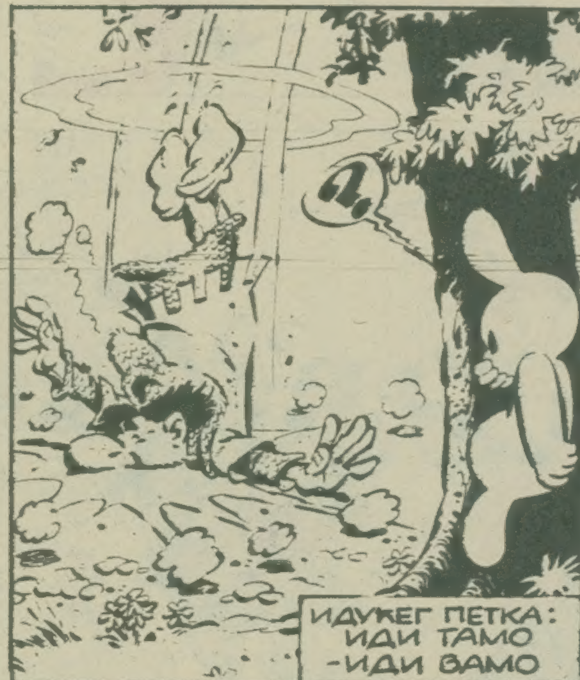
ГЛЕ, ОВО ЈЕ НЕВЕРОВАТНО! ГДЕ СЕ МОЖЕ НАЋИ ТОЛИКО ЖИВАХАН ВИТЕЗ, ИАКО ЈЕ У ПУНОЈ ОПРЕМИ?

ЈАДАН АРТУР НИЈЕ ЗНАО КАКВА МРЖЊА ВЛАДА ИЗМЕЂУ СТАНОВНИКА С ЈЕДНЕ И ДРУГЕ СТРАНЕ ДОЛИНЕ...

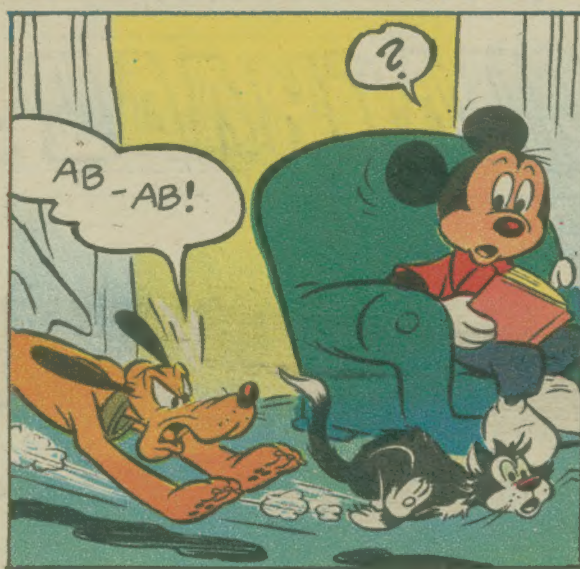
БАШ МЕ ИНТЕРЕСУЈЕ РАЗЛОГ! ПОЋИ ЋУ ЗА ЊИМ... ЧИМ ИЗИЂЕ ИЗ ШУМЕ, ЗАМОЛИЋУ ГА ДА МИ ПРИЧА О ОВОЈ ЗЕМЉИ...

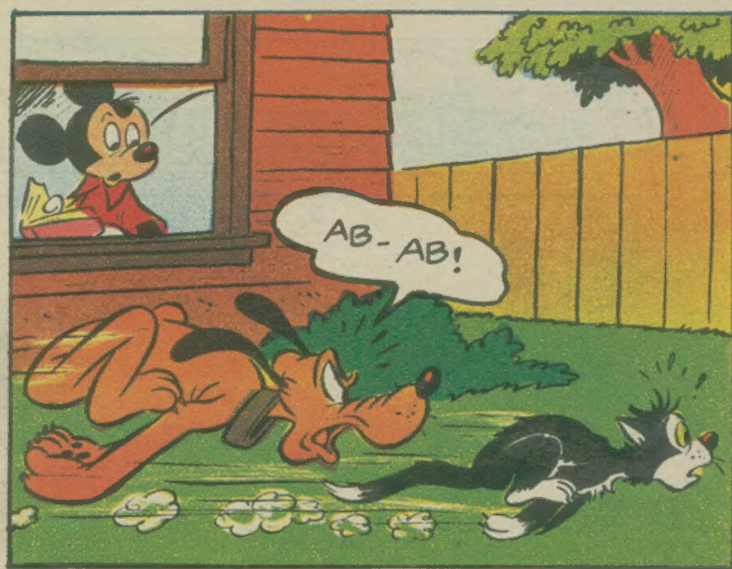

WALT DISNEY
МИКИ

?
АВ-АВ!

АВ-АВ!

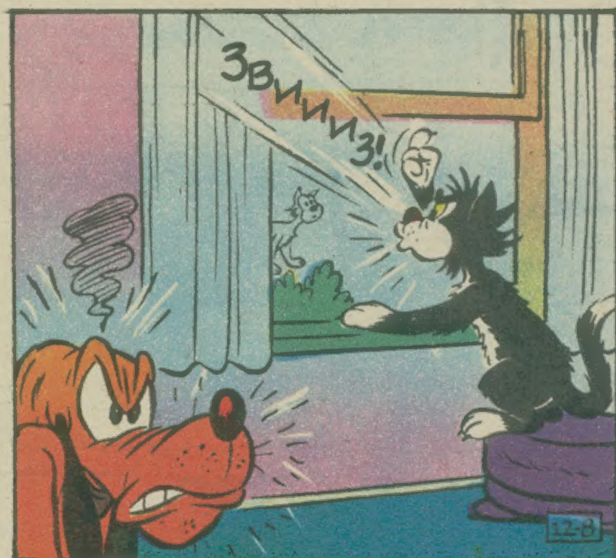

ГРУБИЈАНЕ ЈЕДАН!

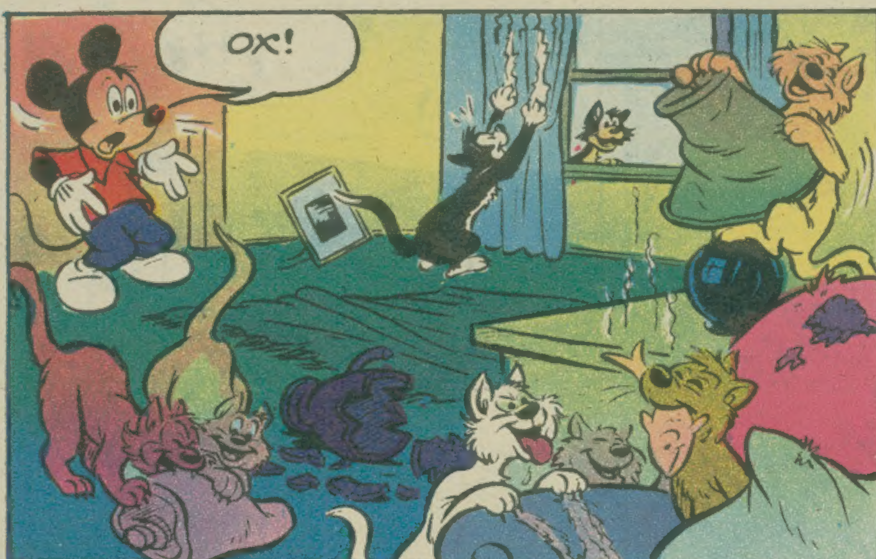

ПУСТИ ЈЕ НА МИРУ, ПЛУТОНЕ!

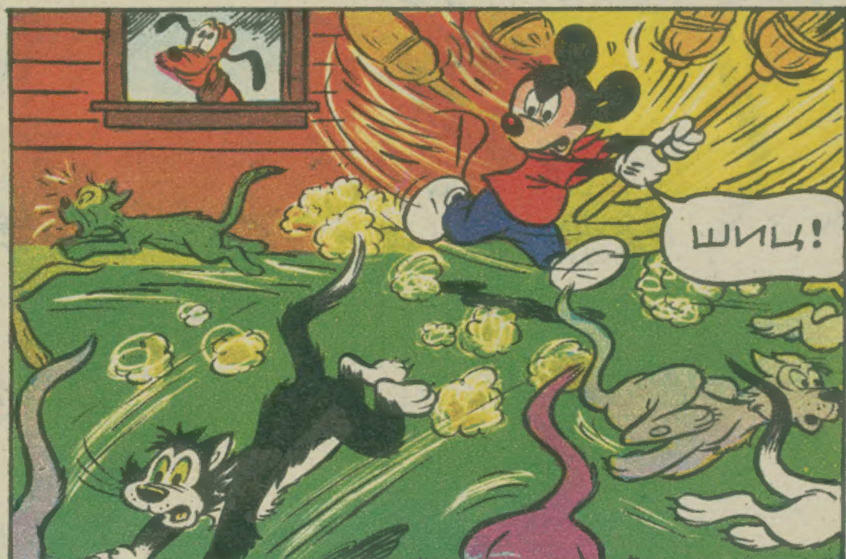

ДОВОЉНО СИ ЈЕ ПРОГАЊАО... ПРЕСТАНИ ВЕЋ ЈЕДНОМ!

А САД ЈОЈ ПОКАЖИ ШТА ЈЕ ПРАВИ ПРИЈАТЕЉ!

ХАЈДЕ, НАСМЕШИ СЕ!
WALT DISNEY
ПЛУТОН

ЗВИИИЗ!
12-8

ОХ!

ШИЦ!